

Reglementenbundel

voor de vereniging Partij voor de Dieren

Voorwoord

De Partij voor de Dieren is een vereniging. Een vereniging is een groep mensen die samen iets doen of belangrijk vinden. Binnen de vereniging zijn er spelregels. De 'statuten' zijn de belangrijkste basisregels. In het 'huishoudelijk reglement' en de bijlagen daarbij staan extra regels over specifieke onderwerpen. De leden van de vereniging hebben met elkaar afgesproken welke regels er in de statuten en het huishoudelijk reglement staan. In deze bundel zijn alle regels verzameld.

Inhoudsopgave

Statuten	4
Huishoudelijk reglement.....	22
Schenkingsregeling.....	46
Regeling verenigbaarheid functies.....	48
Gedragscode	57
Meldregeling	75
Afdelingsreglement	93

Statuten

Voor het laatst gewijzigd op 21 augustus 2025.

Statuten

Hoofdstuk 1 – Algemeen

Artikel 1 – Naam, zetel en duur

1. De vereniging draagt de naam: 'Partij voor de Dieren'. Zij wordt in de statuten en reglementen nader aangeduid als: 'de partij'. De vereniging heeft volledige rechtsbevoegdheid.
2. De partij heeft haar zetel in de gemeente Amsterdam.

Artikel 2 – Doel

1. De partij stelt zich ten doel op te komen voor de belangen van dieren als levende wezens met gevoel en bewustzijn. Direct hiermee verbonden zet de partij zich in voor het behoud en bescherming van natuur en milieu. Hierbij gelden als leidraad: mededogen, duurzaamheid, persoonlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid.
2. De partij tracht deze doelstellingen onder meer te bereiken door:
  - a. het deelnemen aan plaatselijke, regionale, provinciale, landelijke en Europese verkiezingen;
  - b. het geven van bekendheid aan haar politieke doelstellingen via de media;
  - c. het propageren van haar politieke uitgangspunten zoals die in haar beginselverklaring, partijprogramma en aanvullende nota's zijn verwoord;
  - d. het beleggen van bijeenkomsten in binnen- en buitenland;
  - e. het onderhouden van banden met gelijkgestemde nationale en internationale politieke partijen en organisaties;
  - f. alle overige wettelijke middelen die het doel van de partij kunnen dienen.

Artikel 3 – Organisatie

1. De partij kent in ieder geval de volgende organen:
  - congres,
  - partijbestuur,
  - raad van toezicht,
  - college van advies,
  - afdelingsvergadering,
  - afdelingsbestuur en
  - commissie van beroep.

2. Conform artikel 20 kunnen er commissies worden ingesteld. Een commissie waaraan op landelijk niveau beslissingsbevoegdheid wordt toegekend zal in ieder geval orgaan van de partij zijn.

Hoofdstuk 2 – De leden

Artikel 4 – Leden

1. Als lid kunnen worden toegelaten natuurlijke personen, die de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt en die de doelstellingen van de partij onderschrijven.
2. Het partijbestuur beslist over het toelaten van leden, na ontvangst van een schriftelijke aanmelding. Het lidmaatschap wordt aangegaan voor tenminste de duur van twaalf maanden. De wijze van toelaten kan nader worden geregeld in het huishoudelijk reglement.
3. Leden ressorteren onder de afdeling binnen welker gebied zij woonachtig zijn. In het buitenland woonachtige leden ressorteren onder die afdeling, die het dichtst bij hun woonplaats is gelegen, of onder een door het partijbestuur aangewezen afdeling.

Artikel 5 – Algemene rechten en verplichtingen

1. Het lidmaatschap van de partij geeft het recht om lidmaatschapsrechten uit te oefenen in een afdeling en in het congres.
2. Leden van de partij zijn verplicht:
  - a. de statuten, reglementen en besluiten van organen van de partij na te leven;
  - b. de belangen van de partij en/of van een afdeling niet te schaden; zulks ter beoordeling van het partijbestuur.
  - c. zich te onthouden van vormen van omgang met dieren die indruisen tegen de geest van de partij, zoals verwoord in de beginselverklaring en in de verkiezingsprogramma's.
3. Zolang een lid niet aan zijn financiële verplichtingen jegens de partij heeft voldaan, is hij niet benoembaar in enige functie in de partij en kan hij niet namens de partij kandidaat zijn bij verkiezingen.
4. Uitsluitend leden zijn gerechtigd om als kandidaat namens de partij te kunnen deelnemen aan enige verkiezing of om namens de partij te kunnen deel uitmaken van enig lokaal, nationaal of internationaal bestuursorgaan.

Artikel 6 – Einde lidmaatschap

1. Het lidmaatschap van de partij eindigt door overlijden van het lid, door opzegging door het lid, door opzegging door het partijbestuur of door ontzetting door het partijbestuur.
2. Opzegging door het lid vindt plaats tegen het einde van het lopende lidmaatschapsjaar, tenzij het lid uitdrukkelijk aangeeft de opzegging eerder te willen doen ingaan. De schriftelijke opzegging dient vóór het einde van het lopende lidmaatschapsjaar door het partijbestuur te zijn ontvangen. De contributie over het lopende lidmaatschapsjaar blijft in alle gevallen verschuldigd.
3. Opzegging door het partijbestuur kan plaatsvinden:
  - a. in geval een lid niet langer voldoet aan de in lid 1 van artikel 4 vermelde vereisten voor het lidmaatschap;
  - b. indien een lid een contributieachterstand van meer dan twaalf maanden heeft doen ontstaan.
4. Ontzetting door het bestuur vindt uitsluitend plaats wanneer een lid in strijd met de statuten, reglementen of besluiten van de partij handelt, dan wel de partij op onredelijke wijze benadeelt; zulks ter beoordeling van het partijbestuur. Het lid dat uit het lidmaatschap is ontzet heeft recht hiertegen in beroep te gaan bij de commissie van beroep.
5. Een persoon die ontzet is uit het lidmaatschap kan verzoeken om opnieuw als lid toegelaten te worden. Een dergelijk verzoek wordt niet eerder in behandeling genomen dan nadat er twee jaar zijn verstreken na de ontzetting.

Hoofdstuk 3 – Het congres

Artikel 7 – Congres

1. Het congres is het hoogste gezag binnen de partij. Het bestaat uit alle stemgerechtigde leden van de partij die ter vergadering aanwezig zijn.
2. Het congres komt ten minste éénmaal per jaar bijeen. Het wordt uitgeschreven door het partijbestuur. Het partijbestuur stelt het onderwerp of de onderwerpen van het congres vast. Door het congres kunnen geen besluiten worden genomen over onderwerpen die niet op de agenda zijn geplaatst. De wijze waarop de leden kunnen bewerkstelligen dat een onderwerp op de agenda wordt geplaatst wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.
3. Het partijbestuur bepaalt de datum en de plaats van het congres.

Artikel 8 – Taken en bevoegdheden van het congres

1. Behoudens de dwingendrechtelijke bevoegdheden uit de wet en de bevoegdheden elders in deze statuten geregeld heeft het congres de volgende taken en bevoegdheden:

- a. Het congres stelt op voorstel van het partijbestuur de beginselverklaring van de partij vast.
  - b. Het congres stelt op voorstel van het partijbestuur programma's vast voor de landelijke verkiezingen waaraan de partij deelneemt en op hoofdlijnen voor de decentrale verkiezing waaraan de partij deelneemt.
  - c. Het congres stelt op voordracht van het partijbestuur de kandidatenlijsten vast voor de verkiezing waaraan de partij deelneemt.
  - d. Het partijbestuur is verantwoording schuldig aan het congres. Het congres is bevoegd zich uit te spreken over het beleid van de fracties van de Partij voor de Dieren en de delegatie van de Partij voor de Dieren in het Europees Parlement.
  - e. Het congres beslist over voorstellen tot ontbinding van de partij en tot wijziging van de statuten.
  - f. Het congres keurt de begroting en het (meerjaren)beleidsplan goed.
2. De congressen worden gehouden in Nederland en de voertaal op de congressen is Nederlands.

Artikel 9 – Het bijeenroepen van het congres

1. Het partijbestuur roept het congres bijeen, zo dikwijls het dit wenselijk oordeelt, of wanneer het daartoe volgens de wet of de statuten verplicht is.
2. De leden worden voor het congres opgeroepen door middel van een oproepingsbrief die per post of, indien het lid daarmee heeft ingestemd door zijn e-mail adres aan de partij te verschaffen, per e-mail wordt verzonden. Tezamen met de oproepingsbrief worden de agenda en overige vergaderstukken verzonden. De oproeping geschiedt op een termijn van tenminste twee weken.
3. Op verzoek van ten minste een tiende van de stemgerechtigde leden dient het partijbestuur een buitengewoon congres bijeen te roepen. Dit congres dient binnen vier weken plaats te vinden na ontvangst van het schriftelijke verzoek.

Artikel 10 – Toegang en stemrecht

1. De leden hebben toegang tot en stemrecht op het congres vanaf drie maanden nadat zij van het partijbestuur de bevestiging hebben ontvangen dat zij als lid zijn geregistreerd.
2. Stemgerechtigde leden hebben het recht om zich van stemming te onthouden of om 'blanco' te stemmen. Onthoudingen en blanco uitgebrachte stemmen tellen niet mee in het bepalen van de uitslag van een stemming. Het aantal uitgebrachte blanco stemmen dient wel in het congresverslag te worden opgenomen.

Hoofdstuk 4 – Het partijbestuur

Artikel 11 – Partijbestuur

1. Het partijbestuur bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste negen leden. Het bestuur bestaat ten minste uit een voorzitter, een vicevoorzitter, een secretaris en een penningmeester. Het aantal leden wordt vastgesteld door het congres, op voorstel van de raad van toezicht. Van dit voorstel kan door het congres worden afgeweken met een versterkte meerderheid van tweederde van het aantal uitgebrachte stemmen. Indien het aantal leden van het partijbestuur beneden het aantal van vijf is gedaald, blijft het partijbestuur bevoegd.
2. De leden van het partijbestuur worden door het congres uit de leden benoemd. De raad van toezicht doet daartoe een niet bindende voordracht. Leden die niet door de raad van toezicht worden voorgedragen kunnen zich eveneens kandidaat stellen, volgens de procedure die in het huishoudelijk reglement is vastgesteld.
3. De voorzitter, de secretaris en de penningmeester worden in functie benoemd. De functie van vicevoorzitter en eventuele overige functies worden door de leden van het partijbestuur onderling verdeeld. Bestuursleden zonder functie zijn algemeen bestuurslid.
4. Het lidmaatschap van het partijbestuur is niet te verenigen met het lidmaatschap van de raad van toezicht, van het college van advies, van een afdelingsbestuur, of van de commissie van beroep. Voorts is het lidmaatschap van het partijbestuur onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij.
5. De leden van het partijbestuur worden benoemd voor een periode van drie jaren en kunnen na afloop van hun zittingstermijn worden herbenoemd. Na drie termijnen van drie jaar kan een lid van het partijbestuur alleen worden herkozen met een meerderheid van twee derde van de stemmen.
6. De leden van het partijbestuur kunnen voor hun werkzaamheden als lid van het partijbestuur een vergoeding voor de gemaakte onkosten ontvangen en daarnaast een vrijwilligersvergoeding, niet-bovenmatig vacatiegeld of een bezoldiging. De raad van toezicht bepaalt per lid van het bestuur wat een gepaste vergoeding is. Deze vergoedingen worden in de jaarrekening zichtbaar gemaakt en nader toegelicht.
7. Het lidmaatschap van het partijbestuur eindigt door overlijden, ontslag, bedanken, door het verstrijken van de duur van de (her)benoeming en wanneer het lidmaatschap van de partij eindigt. Voorts eindigt het lidmaatschap van het partijbestuur indien het betreffende lid wordt benoemd in een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap van het partijbestuur.
8. Leden van het partijbestuur treden in beginsel af aan het eind van de dag van de vergadering van het congres, waarin de duur van hun benoeming eindigt, of waarin zij aftreden. Nieuwe leden treden aan het eind van deze dag toe tot het bestuur.
9. In een tussentijdse vacature in het bestuur wordt zo mogelijk op de eerstvolgende vergadering van het congres voorzien. De raad van toezicht is bevoegd voorafgaand

daaraan tijdelijk uit de leden in vacatures te voorzien. In een tussentijdse vacature in het bestuur wordt zo mogelijk op de eerstvolgende vergadering van het congres voorzien. Het partijbestuur is bevoegd voorafgaand daaraan tijdelijk uit de leden in vacatures te voorzien. In geval van ontstentenis of belet van één of meer partijbestuurders is (zijn) de overblijvende partijbestuurder(s) met het gehele bestuur belast. In geval van ontstentenis of belet van alle partijbestuurders of van de enige partijbestuurder wordt de vereniging tijdelijk bestuurd door personen die daartoe door de raad van toezicht zijn aangewezen. Onder belet wordt in deze statuten in ieder geval verstaan de omstandigheid dat

- a. de partijbestuurder gedurende een periode van meer dan zeven dagen onbereikbaar is door ziekte of andere oorzaken; of
  - b. de partijbestuurder is geschorst.
10. Een lid van het partijbestuur kan, ook al is hij voor bepaalde tijd benoemd, te allen tijde door het congres worden geschorst of ontslagen. Het congres neemt haar besluit niet eerder dan nadat het desbetreffende lid van het partijbestuur door het congres is gehoord, althans hiertoe in de gelegenheid is gesteld.
11. Een lid van het partijbestuur kan te allen tijde door de raad van toezicht worden geschorst. Een schorsing duurt uiterlijk tot het eerstvolgende congres. Behalve wanneer de schorsing eindigt door een besluit tot ontslag door het congres of bedanken, eindigt de schorsing door tijdsverloop, of eerder door een besluit tot opheffing van de schorsing. De raad van toezicht neemt haar besluit tot schorsen niet eerder dan nadat het desbetreffende lid van het partijbestuur door de raad van toezicht is gehoord, althans hiertoe in de gelegenheid is gesteld.

Artikel 12 – Taken en bevoegdheden bestuur

1. Het partijbestuur is belast met het besturen van de partij.
2. Het partijbestuur geeft richting aan het politieke beleid in alle geledingen van de partij. Het bevordert de deelname van de leden aan het politieke debat en aan de besluitvorming. Het partijbestuur werkt, indien nodig, plannen uit tot wijziging en verbetering van de organisatie van de partij en de verdeling van de werkzaamheden binnen de partijorganisatie. Het onderhoudt contacten met de afdelingen en met de aan de partij gelieerde neveninstellingen. Het stelt zich op de hoogte van de besteding van de via de partij verstrekte subsidies.
3. Het partijbestuur is belast met het voorbereiden en organiseren van de deelname van de partij aan de verkiezing van de leden van de Eerste en Tweede Kamer, het Europees Parlement, Provinciale Staten, Gemeenteraden, Stadsdeelcommissies en Waterschappen.
4. Het partijbestuur kan met behoud van zijn verantwoordelijkheid bepaalde onderdelen van zijn taken door personen of commissies doen uitvoeren. Bovendien

is het partijbestuur bevoegd werkzaamheden -al dan niet tegen betaling- aan derden op te dragen.

5. Het partijbestuur is bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot het verkrijgen, het vervreemden of het bezwaren van registergoederen.
6. Het partijbestuur ziet toe op het naleven van de statuten, reglementen en genomen besluiten.
7. Het partijbestuur is bevoegd het uitvoeren van besluiten van afdelingsbesturen en van personen of commissies, die belast zijn met een nader omschreven taak en aan wie daarbij beslissingsbevoegdheid is toegekend, binnen drie weken nadat deze te zijner kennis zijn gekomen, op te schorten, indien zij deze in strijd acht met de belangen van de partij. Alsdan is het partijbestuur verplicht binnen zes weken een gecombineerde vergadering met het desbetreffende orgaan, commissie of persoon, te houden en daarin het opgeschorte besluit te bespreken, bij gebreke waarvan de opschorting komt te vervallen. Indien bedoeld overleg niet leidt tot het ongedaan maken van het opschorten of tot het intrekken van het besluit, is het partijbestuur gehouden het besluit wegens strijd met de belangen van de partij voor te leggen aan de eerstvolgende vergadering van het congres. Het congres beslist alsdan over handhaving of definitieve intrekking van het besluit. Totdat het congres terzake heeft beslist blijft het besluit geschorst.
8. Het partijbestuur is bevoegd in elk onvoorzien, spoedeisend geval in naam van de partij te beslissen, onverminderd zijn verantwoordelijkheid tegenover het congres.
9. Een partijbestuurder neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien de betreffende bestuurder daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vereniging en de met haar verbonden onderneming of organisatie. Wanneer hierdoor geen bestuursbesluit zou kunnen worden genomen, neemt de raad van toezicht een besluit.

Artikel 13 – Bestuursvergaderingen

1. Het partijbestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter of twee andere leden van het partijbestuur dit wensen.
2. Het bestuur bepaalt haar eigen wijze van vergaderen. Het partijbestuur kan ook anders dan tijdens een bijeenkomst vergaderingen houden, mits alle bestuursleden hieraan deelnemen of, in geval van afwezigheid, verklaard hebben met die wijze van vergaderen in te stemmen.
3. Het partijbestuur kan rechtsgeldige besluiten nemen, indien ten minste de helft van het aantal bestuursleden aan de vergadering deelneemt.
4. Indien de stemmen in een bestuursvergadering staken, is het voorstel verworpen.

Artikel 14 – Vertegenwoordiging

1. Het partijbestuur vertegenwoordigt de partij in en buiten rechte.
2. De partij wordt voorts vertegenwoordigd door twee gezamenlijk handelende bestuursleden.
3. Het partijbestuur of de in lid 2 genoemde gezamenlijk handelende leden van het partijbestuur kunnen een ander lid van het partijbestuur of een derde schriftelijk machtigen om de partij te vertegenwoordigen in de gevallen en onder de voorwaarden die uit de verstrekte schriftelijke volmacht blijken.
4. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van het partijbestuur en van de gezamenlijk handelende leden van het partijbestuur kan niet worden beperkt of aan voorwaarden worden gebonden. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van personen aan wie een volmacht is verleend, kan in die volmacht naar aard en omvang worden beperkt en/of aan voorwaarden worden gebonden.
5. Personen aan wie hetzij op grond van deze statuten, hetzij op grond van een schriftelijke volmacht vertegenwoordigingsbevoegdheid is verleend, oefenen die bevoegdheid niet uit dan nadat hiertoe een partijbestuursbesluit is genomen waarbij tot het aangaan van de desbetreffende rechtshandeling is besloten.

Artikel 15 – Partijbureau

1. Het partijbureau is het centrale werkapparaat van de partij, alwaar ook het secretariaat van de partij is gevestigd.
2. Het partijbureau is belast met het voorbereiden en het uitvoeren van de besluiten van het partijbestuur en van het congres en is tevens belast met de (financiële) administratie van de partij.
3. Aan het hoofd van het partijbureau staat een directeur die belast is met de dagelijkse gang van zaken, met het uitvoeren van besluiten van het congres en van het partijbestuur, het beheer van de geldmiddelen van de partij, de leiding van het partijbureau, alsmede met het verrichten van werkzaamheden die op grond van de met de directeur gesloten arbeidsovereenkomst zijn opgedragen of welke anderszins door het partijbestuur worden opgedragen. De bevoegdheden van de directeur worden nader geregeld in een Directiestatuut. De directeur is alleen verantwoording verschuldigd aan het partijbestuur. Het partijbestuur is voor de werkzaamheden van het partijbureau verantwoording verschuldigd aan het congres.
4. De directeur wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het partijbestuur dat tevens de voorwaarden van de dienstbetrekking schriftelijk vaststelt. Een besluit tot benoeming, schorsing of ontslag wordt genomen met ten minste twee derden meerderheid van het aantal in functie zijnde bestuursleden.
5. De directeur benoemt, schorst en ontslaat in overleg met het partijbestuur de werknemers van het partijbureau. De werknemers zijn alleen aan de directeur

verantwoording verschuldigd. De directeur stelt binnen een door het partijbestuur gesteld kader de bezoldiging en overige arbeidsvoorwaarden van de werknemers vast.

6. Het partijbestuur kan een plaatsvervangend directeur benoemen, die de directeur bij afwezigheid vervangt en alsdan in de bevoegdheden van de directeur treedt.
7. Het partijbestuur heeft één of meerdere ambtelijke secretarissen, die zijn belast met het ambtelijk ondersteunen van het partijbestuur. Een ambtelijk secretaris maakt onderdeel uit van het partijbureau. In uitzondering op lid 5 wordt een ambtelijk secretaris benoemd, geschorst en ontslagen door het partijbestuur. Een ambtelijk secretaris is alleen aan het partijbestuur verantwoording verschuldigd.

Hoofdstuk 5 –Overige partijorganen

Artikel 16 – Raad van toezicht

1. De raad van toezicht bestaat uit minimaal vier en maximaal zes leden. Indien het aantal leden van de raad van toezicht beneden het aantal van vier is gedaald, blijft de raad van toezicht bevoegd.
2. Leden van de raad van toezicht worden door het congres uit een niet-bindende voordracht benoemd voor een periode van drie jaar. Na vier termijnen van drie jaar kan een lid van de raad van toezicht alleen worden herkozen met een meerderheid van twee derde van de stemmen.
3. Nadere regels over de voordracht en de benoeming van leden van de raad van toezicht wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.
4. De leden van de raad van toezicht wijzen uit hun midden een voorzitter aan.
5. De raad van toezicht houdt toezicht op het partijbestuur. Het toezicht is erop gericht dat het partijbestuur:
  - a. haar wettelijke verplichtingen en financiële verantwoordelijkheden in acht neemt;
  - b. de statuten, reglementen en congresbesluiten naleeft;
  - c. de Partij voor de Dieren deugdelijk bestuurt;
6. De raad van toezicht heeft specifieke bevoegdheden om haar taak te vervullen. De raad van toezicht:
  - a. keurt de begroting en het (meerjaren)beleidsplan goed;
  - b. brengt advies uit aan het congres over het goedkeuren van het jaarverslag, de balans en de staat van baten en lasten over het afgelopen jaar;
  - c. bewaakt de implementatie en de uitvoering van de congresbesluiten tussen de congressen door;

- d. bepaalt of leden van het partijbestuur een vrijwilligersvergoeding of niet-bovenmatig vacatiegeld krijgen of dat zij bezoldigd worden en wat de hoogte van de vergoeding is;
  - e. treedt op als werkgever van leden van het partijbestuur die bezoldigd worden;
  - f. benoemt, indien nodig, interim-bestuurders.
7. De raad van toezicht legt verantwoording af aan het congres.
  8. In een tussentijdse vacature in de raad van toezicht wordt zo mogelijk op de eerstvolgende vergadering van het congres voorzien. De raad van toezicht is bevoegd voorafgaand daaraan tijdelijk uit de leden in vacatures te voorzien. In geval van ontstentenis of belet van één of meer leden van de raad van toezicht is (zijn) de overblijvende leden met het gehele toezicht belast. In geval van ontstentenis of belet van alle leden van de raad van toezicht wordt het toezicht tijdelijk uitgevoerd door een persoon die daartoe door het congres steeds moet zijn aangewezen. Onder belet wordt in deze statuten in ieder geval verstaan de omstandigheid dat
    - a. het lid van de raad van toezicht gedurende een periode van meer dan zeven dagen onbereikbaar is door ziekte of andere oorzaken; of
    - b. het lid van de raad van toezicht is geschorst.
  9. Het lidmaatschap van de raad van toezicht is niet te verenigen met het lidmaatschap van het partijbestuur, van het college van advies, van een afdelingsbestuur, van de commissie van beroep of van een betaalde functie bij het partijbureau. Voorts is het lidmaatschap van de raad van toezicht onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij.
  10. De leden van de raad van toezicht ontvangen voor hun werkzaamheden als lid van de raad van toezicht geen andere beloning dan een vergoeding voor gemaakte onkosten en een niet-bovenmatig vacatiegeld. Deze vergoedingen worden in de jaarrekening zichtbaar gemaakt en nader toegelicht.
  11. Een lid van de raad van toezicht neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien het betreffende lid daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vereniging en de met haar verbonden onderneming of organisatie. Wanneer hierdoor geen besluit zou kunnen worden genomen, wordt het besluit desalniettemin genomen door de raad van toezicht onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen. Op het eerstvolgende congres wordt dit besluit inclusief de overwegingen ter kennisname op de agenda geplaatst.

Artikel 17 – College van advies

1. Er is een college van advies, dat het partijbestuur gevraagd en ongevraagd van advies dient.

2. Het college van advies bestaat uit minimaal tien en maximaal twintig leden van de partij, die voldoen aan een tevoren door het partijbestuur opgesteld profiel, dat is goedgekeurd door het congres. Leden van het partijbestuur kunnen geen lid zijn van het college van advies.
3. Het college van advies wordt voor drie jaar gekozen door het congres, op basis van een voordracht van het partijbestuur. Daarbij wordt tevens een voorzitter voorgedragen. De voordracht van het partijbestuur is niet bindend. Leden die niet door het partijbestuur worden voorgedragen kunnen zich eveneens kandidaat stellen, volgens de procedure die in het huishoudelijk reglement is vastgesteld. Leden van het college van advies zijn na afloop van hun zittingstermijn direct herkiesbaar. Na twee termijnen van drie jaar kan een lid van het college van advies alleen worden herkozen met een meerderheid van twee derde van de stemmen.
4. Het partijbestuur is bevoegd bij tussentijdse vacatures in het college van advies tijdelijk in de opvulling van de vacature te voorzien. Deze dient door het congres te worden bevestigd in de eerstvolgende vergadering.
5. Indien het aantal leden van het College van Advies onder de tien zakt, is het partijbestuur verplicht de ontstane vacatures op te vullen.
6. Het college van advies komt tenminste twee maal per jaar in vergadering bijeen en voorts zo dikwijls als het partijbestuur en/of de helft van de leden van het college dit nodig oordelen.

Artikel 18 – Afdelingen

1. De partij kent afdelingen. Een afdeling vormt een organisatorische eenheid binnen de partij met een geografisch afgebakend werkgebied en bezit geen rechtspersoonlijkheid.
2. Elke afdeling kent een afdelingsbestuur en een afdelingsvergadering.
3. De afdelingsvergadering bestaat uit alle onder de afdeling ressorterende stemgerechtigde leden die ter vergadering aanwezig zijn. De afdelingsvergadering komt ten minste eenmaal per jaar bijeen.
4. Het afdelingsbestuur bestaat uit ten minste drie leden. Het afdelingsbestuur wijst uit haar midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan.
5. Het afdelingsbestuur heeft tot taak de afdeling te besturen en op afdelingsniveau de besluiten van het partijbestuur en het congres uit te voeren. Het is hiervoor aan het partijbestuur verantwoording verschuldigd.
6. Het afdelingsbestuur is daarnaast bevoegd eigen activiteiten binnen zijn afdeling te organiseren. Het is voor deze activiteiten verantwoording verschuldigd aan zijn afdelingsvergadering. De eigen activiteiten mogen niet in strijd zijn met het beleid van de partij.

7. Elke afdeling volgt en ondersteunt de decentrale fracties die in hun werkgebied actief zijn.
8. De afdelingen kennen een afdelingsreglement, waarin de benoeming van het afdelingsbestuur, de toegang tot de afdelingsvergadering, de taken en bevoegdheden van beide organen en andere zaken, de afdeling betreffende, worden geregeld. Het afdelingsreglement maakt onderdeel uit van het huishoudelijk reglement van de partij.
9. De afdelingsbesturen zijn verplicht met betrekking tot besluiten die naar het oordeel van een afdeling of van het partijbestuur mede de belangen van een andere afdeling kunnen raken, overleg te plegen met het bestuur van die afdeling. Komen de afdelingsbesturen niet tot overeenstemming, dan beslist het partijbestuur.
10. Leden van het partijbestuur hebben altijd toegang tot afdelingsvergadering en vergaderingen van het afdelingsbestuur. De besluitenlijsten van vergaderingen van afdelingsbestuur en afdelingsvergadering worden binnen veertien dagen na elke vergadering ter kennis van het partijbestuur gebracht.
11. Het partijbestuur draagt zorg voor het instellen van afdelingen met niet-overlappende, geografisch afgebakende werkgebieden.
12. Het partijbestuur kan besluiten bestaande afdelingen samen te voegen, te splitsen of de grenzen van het werkgebied te verleggen. Dit kan echter alleen na overleg met betrokken afdelingsbesturen.
13. Het partijbestuur nodigt de leden die tot een nieuwe afdeling behoren uit voor de eerste afdelingsvergadering en doet daarbij een voordracht voor het eerste afdelingsbestuur. De voordracht is niet bindend. Leden die niet door het partijbestuur worden voorgedragen kunnen zich eveneens kandidaat stellen, volgens de procedure die in het huishoudelijk reglement is vastgesteld.

Artikel 19 – Commissie van beroep

1. Er is een commissie van beroep, bestaande uit minimaal drie leden die door het congres worden benoemd. De commissie van beroep oordeelt, op verzoek van het betrokken lid, over ontzetting uit het lidmaatschap. De werkwijze van de commissie van beroep wordt nader geregeld in het reglement van beroep, dat onderdeel is van het huishoudelijk reglement.

Artikel 20 – Overige commissies

1. Het partijbestuur, de raad van toezicht, het congres, een afdelingsbestuur en een afdelingsvergadering zijn bevoegd permanente en tijdelijke commissies in te stellen en de leden van die commissies te benoemen, te schorsen en te ontslaan.
2. Tenzij anders volgt uit statuten of reglementen of tenzij anders is besloten bij het instellen van de commissie, geldt het volgende:

- a. De taken en bevoegdheden van een commissie worden vastgesteld door het orgaan dat de commissie instelt en opgenomen in een protocol.
  - b. De samenstelling van een commissie wordt bepaald door het orgaan dat de commissie instelt. Een commissie bestaat uit ten minste drie leden. Een commissie heeft een voorzitter en een secretaris die in functie zijn benoemd. De leden van een commissie verdelen in onderling overleg de overige functies.
  - c. De leden van een permanente commissie worden benoemd voor de duur van drie jaren en leden van een tijdelijke commissie worden benoemd voor de duur van de aan de commissie verstrekte opdracht.
  - d. Een commissie is verantwoording verschuldigd aan het orgaan dat haar heeft ingesteld.
3. Dit artikel is voor zover mogelijk ook van toepassing op andere samenwerkingsverbanden binnen de partij, zoals werkgroepen en campagneteams.

Hoofdstuk 6 – Besluitvorming en reglementen

Artikel 21 – Besluitvorming

1. Het in dit artikel bepaalde is van toepassing op alle besluiten die in de partij worden genomen. Lid 8 is alleen van toepassing op de besluitvorming tijdens de vergaderingen van het congres en tijdens een afdelingsvergadering.
2. De voorzitter van een orgaan of van een commissie leidt de vergadering. Het congres wordt voorgezeten door een door het partijbestuur aangewezen voorzitter. De voorzitter stelt de orde van de vergadering vast, behoudens het recht van de vergadering hierin wijziging te brengen.
3. Tenzij in de statuten of in een reglement of een protocol van een commissie anders is bepaald, worden besluiten in vergaderingen genomen met een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Onder meerderheid wordt verstaan meer dan de helft van de door de stemgerechtigden uitgebrachte stemmen. Indien stemmen staken is geen meerderheid behaald.
4. Ongeldig zijn stemmen die een andere aanduiding bevatten dan voor de desbetreffende stemming noodzakelijk is, alsmede stemmen uitgebracht door geschorste leden. Blanco uitgebrachte stemmen tellen niet mee in het bepalen van de uitslag van een stemming. Het aantal uitgebrachte blanco stemmen dient wel in het verslag te worden opgenomen.
5. Iedere stemgerechtigde in de desbetreffende vergadering brengt één stem uit. Er kan niet bij volmacht worden gestemd.
6. Het stemmen over personen gebeurt schriftelijk met gesloten stembriefjes of met een elektronisch communicatiemiddel dat het stemgeheim waarborgt. De stemming

over zaken gebeurt hoofdelijk door handopsteken, met een elektronisch communicatiemiddel of bij acclamatie. In beide gevallen kan de vergadering tot een andere dan de voorgeschreven wijze van stemmen besluiten. In ieder geval wordt schriftelijk of met een elektronisch communicatiemiddel gestemd indien de voorzitter daartoe besluit.

7. Indien bij een stemming over personen geen van de kandidaten bij de eerste stemming een meerderheid behaalt, wordt een tweede stemming gehouden tussen de kandidaten die het hoogste respectievelijk het op één na hoogste aantal stemmen hebben behaald. Staken bij de tweede stemming de stemmen, dan wordt een derde stemming gehouden. Benoemd is die kandidaat die bij de tweede of de derde stemming de gewone meerderheid haalt of door loting na een derde stemming is aangewezen.
8. Bij een schriftelijke of elektronische stemming in het congres en in een afdelingsvergadering benoemt de voorzitter een stembureau van drie leden, die geen lid van het partijbestuur of van het desbetreffende afdelingsbestuur mogen zijn. Het stembureau onderzoekt de geldigheid van de uitgebrachte stemmen, berekent de uitslag en doet hiervan mededeling.
9. Het door de voorzitter uitgesproken oordeel over de uitslag van een stemming is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit, voor zover werd gestemd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel. Wordt onmiddellijk na het uitspreken van het oordeel van de voorzitter de juistheid daarvan betwist, dan wordt het te nemen besluit schriftelijk vastgelegd en vindt een nieuwe stemming plaats, indien de meerderheid van de vergadering dit verlangt of - wanneer de oorspronkelijke stemming niet hoofdelijk of schriftelijk of met een elektronisch communicatiemiddel gebeurde, als een stemgerechtigde dit verlangt. Door deze nieuwe stemming vervallen de rechtsgevolgen van de oorspronkelijke stemming.
10. Over alle voorstellen en voorstellen tot wijziging wordt in de volgorde van indienen gestemd, tenzij naar het oordeel van de voorzitter een later ingediend voorstel een verder reikende strekking heeft dan een eerder ingediend voorstel en daardoor eerder dient te worden behandeld.
11. Wanneer een voorstel tot wijziging (amendement) is ingediend, komt dit eerst in stemming. Een voorstel tot wijziging van een geagendeerd onderwerp mag niet de strekking hebben het doel van het voorstel te wijzigen of aan te tasten, zulks ter beoordeling van de voorzitter.
12. Indien voor het aannemen van een voorstel een gekwalificeerde meerderheid is vereist, geldt dezelfde meerderheid voor het aannemen van een voorstel tot wijziging van het voorstel.

Artikel 22 – Reglementen

1. De partij kent een huishoudelijk reglement. Daarin kunnen nadere regels worden gesteld. Daarnaast kunnen er overige reglementen zijn.
2. Het congres stelt reglementen vast, op voorstel van het partijbestuur.

Hoofdstuk 7 – Financiën en verantwoording

Artikel 23 – Boekhouding en financiën

1. Het boekjaar van de partij is gelijk aan het kalenderjaar.
2. De geldmiddelen van de partij bestaan uit de door het congres vastgestelde contributie en bijdragen, uit subsidie volgend uit de wet subsidiëring politieke partijen en voorts uit andere inkomsten. Erfenissen en legaten kunnen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.
3. De leden zijn gehouden tot het betalen van de contributie en van andere bijdragen die het congres vaststelt. Het congres kan voor bepaalde groepen van leden een verschillende contributie en andere bijdragen vaststellen.

Artikel 24 – Rekening en verantwoording

1. Het partijbestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de partij en van alles betreffende de werkzaamheden van de partij, naar de eisen die voortvloeien uit deze werkzaamheden, op zodanige wijze administratie te voeren en daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat te allen tijde de rechten en verplichtingen van de partij kunnen worden gekend.
2. Het partijbestuur is verplicht jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar de balans en de staat van baten en lasten van de partij op te maken en op papier te stellen.
3. Het partijbestuur brengt op een binnen zes maanden na het einde van het boekjaar te houden vergadering van het congres een jaarverslag uit over de gang van zaken in de partij en over het gevoerde beleid. Het legt de balans en staat van baten en lasten met een toelichting ter goedkeuring aan het congres voor. Deze stukken worden ondertekend door de leden van het partijbestuur en voorzien van een accountantsverklaring. Heeft een lid van het partijbestuur de stukken niet ondertekend, dan wordt daarvan onder opgave van de redenen melding gemaakt.
4. Het congres kan de in lid 3 genoemde termijn verlengen met ten hoogste vier maanden. Na afloop van de oorspronkelijke of de verlengde termijn kan ieder lid van de gezamenlijke leden van het partijbestuur in rechte vorderen dat zij hun verplichtingen nakomen.
5. Goedkeuring van de balans en de staat van baten en lasten met toelichting door het congres gebeurt nadat een goedkeurende verklaring is verleend door een

registeraccountant. Goedkeuring door het congres strekt de leden van het partijbestuur tot decharge voor alle handelingen die uit die stukken blijken.

6. Het partijbestuur is verplicht de in dit artikel bedoelde boeken, bescheiden en andere gegevensdragers gedurende de wettelijk voorgeschreven termijn te bewaren.

Hoofdstuk 8 – Statutenwijziging en ontbinding

Artikel 25 – Wijziging van statuten en beginselverklaring

1. In de statuten van de partij kan geen wijziging worden gebracht dan door een besluit van een congres, waartoe is opgeroepen met de mededeling dat aldaar wijziging van de statuten zal worden voorgesteld. De termijn voor oproeping tot een zodanige vergadering bedraagt ten minste drie weken.
2. Zij die de oproeping tot de vergadering van het congres ter behandeling van een voorstel tot statutenwijziging hebben gedaan, moeten ten minste een week vóór het congres een voorstel tot statutenwijziging, waarin de voorgestelde wijziging woordelijk is opgenomen en welke is voorzien van een toelichting, op een daartoe geschikte plaats voor de leden ter inzage leggen tot na afloop van de dag waarop het congres wordt gehouden.
3. Een besluit tot wijziging van de statuten kan slechts door het congres met tenminste twee derden van de uitgebrachte stemmen worden genomen
4. Van een besluit tot statutenwijziging wordt mededeling gedaan aan alle leden, met vermelding van de datum waarop de statutenwijziging inwerking is getreden.
5. Het bepaalde in de leden 1 tot en met 4 van dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het wijzigen van de beginselverklaring van de partij.
6. Een statutenwijziging treedt niet eerder in werking dan nadat hiervan een notariële akte is opgemaakt. Tot het doen verlijden van de akte is ieder lid van het partijbestuur bevoegd.
7. De leden van het partijbestuur zijn verplicht een authentiek afschrift van de wijziging en van de gewijzigde statuten neer te leggen op het kantoor van het Handelsregister waarin de partij is ingeschreven.

Artikel 26 – Ontbinding en vereffening

1. Een besluit tot ontbinding van de partij kan alleen worden genomen in een hiertoe speciaal bijeengeroepen congres. Het bepaalde in het vorige artikel is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat het besluit moet worden genomen in een vergadering waarin ten minste een vierde van de leden aanwezig is. Indien dit quorum niet wordt gehaald schrijft het partijbestuur een tweede

vergadering uit op een termijn van vier weken, voor welke vergadering het quorumvereiste niet geldt.

2. Indien het congres tot ontbinding van de partij heeft besloten, treden de leden van het partijbestuur als vereffenaar op, tenzij het congres de vereffening aan een derde opdraagt.
3. Na de ontbinding blijft de partij voortbestaan voor zover dit voor de vereffening van het vermogen nodig is. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van de statuten voor zoveel mogelijk van kracht. In stukken en aankondigingen die van de partij uitgaan, wordt aan de naam toegevoegd "in liquidatie".
4. Het congres benoemt een bewaarder die de boeken en bescheiden van de partij zal bewaren gedurende de wettelijk voorgeschreven termijn. Het congres kan de bewaarder een bewaarloon toekennen. Is geen bewaarder aangewezen en is de laatste vereffenaar niet bereid te bewaren, dan kan de bevoegde kantonrechter op verzoek van een belanghebbende uit de leden een bewaarder aanwijzen.
5. Een eventueel batig saldo van de ontbonden vereniging wordt besteed ten behoeve van een algemeen nut beogende instelling met een soortgelijke doelstelling als de doelstelling van de vereniging of van een buitenlandse instelling die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het algemeen nut beoogt en die een soortgelijke doelstelling als de doelstelling van de vereniging heeft.

Huishoudelijk reglement

Voor het laatst gewijzigd op 14 juni 2025.

Huishoudelijk reglement

Hoofdstuk 1 – Algemeen

Artikel 1.1 – Begrippen en definities

1. Dit reglement is het huishoudelijk reglement van de Partij voor de Dieren. Tenzij in dit reglement uitdrukkelijk wordt verwezen naar artikelen uit de statuten, hebben de hierin genoemde verwijzingen betrekking op het huishoudelijk reglement.
2. In dit reglement wordt verstaan onder “de statuten” de statuten van de Partij voor de Dieren.
3. In dit reglement wordt verstaan onder “de partij”, de Partij voor de Dieren als bedoeld in artikel 1 van de statuten.
4. In dit reglement wordt verstaan onder “actieve leden” ieder partijlid dat zich inzet voor en namens de Partij voor de Dieren, waaronder:
  - a. Afdelingsbestuurders
  - b. Fractiemedewerkers (indien lid)
  - c. Leden van het partijbestuur
  - d. Leden van de raad van toezicht
  - e. Politieke bestuurders namens de partij
  - f. Volksvertegenwoordigers (Eerste en Tweede Kamer, Europees Parlement, gemeenten, stadsdeelcommissies, Provinciale Staten, waterschappen)
  - g. Werkgroepleden
  - h. Werknemers op het partijbureau (indien lid)
  - i. Andere actieve partijleden

Hoofdstuk 2 – Leden

Artikel 2.1 – Aanvang lidmaatschap

1. Aanmelding voor het lidmaatschap geschiedt schriftelijk bij het partijbureau, of op de website van de Partij voor de Dieren via het online aanmeldingsformulier.
2. Het partijbestuur kan, voordat het beslist over toelating van een lid of een groep leden, een onderzoek instellen. Indien een onderzoek wordt ingesteld wordt dit meegedeeld aan het betreffende aspirant- lid. De beslissing omtrent toelating wordt binnen drie maanden na de aanmelding aan het aspirant lid meegedeeld. Een besluit tot niet-toelating wordt door het bestuur gemotiveerd. Indien het aspirant-lid eerder uit het lidmaatschap is ontzet zal er altijd een onderzoek worden ingesteld.
3. Het lidmaatschap gaat in beginsel in op de registratiedatum van ontvangst van de aanmelding, mits de eerste contributiebetaling is voldaan binnen de gestelde

termijn. Indien een onderzoek is ingesteld, gaat het lidmaatschap echter pas in op het tijdstip van het bestuursbesluit tot toelating. In dat geval wordt de termijn genoemd in art. 10, lid 1 van de statuten verkort met de tijd die is verstreken tussen aanmelding en beslissing tot toelating.

4. Indien het partijbestuur op grond van onderzoek besluit tot niet-toelating als lid, wordt eventueel al betaalde contributie gerestitueerd en wordt het lidmaatschap geacht niet te zijn ingegaan.

Artikel 2.2 – Duur lidmaatschap

1. De duur van een lidmaatschapsjaar is twaalf maanden. In uitzondering hierop geldt dat bij aanmelding in de maand november het eerste lidmaatschapsjaar de duur van veertien maanden heeft, en bij aanmelding in de maand december het eerste lidmaatschapsjaar de duur van dertien maanden heeft.
2. Naast het lidmaatschap waarvoor een jaarlijkse contributie is verschuldigd, kent de Partij voor de Dieren ook een “lidmaatschap voor het leven”. Dit lidmaatschap is inhoudelijk geheel gelijk aan het lidmaatschap met een jaarlijkse contributie, met dien verstande dat door het lid slechts een eenmalige contributie is verschuldigd (welke hoger is dan de jaarlijkse contributie).

Artikel 2.3 – Contributie

1. De contributies worden geïnd door het partijbureau onder de verantwoordelijkheid van de penningmeester van het partijbestuur. Het partijbureau zorgt ervoor dat de leden tijdig een verzoek tot betaling ontvangen en bij niet betaling ten minste eenmaal aan hun verplichting worden herinnerd.
2. De contributie voor enig lidmaatschapsjaar dient te zijn voldaan voor afloop van dat lidmaatschapsjaar, dan wel – bij een nieuw lidmaatschap - binnen twee maanden na aanmelding als lid.

Artikel 2.4 – Opzegging en ontzetting

1. Het besluit van het partijbestuur tot opzegging als lid als bedoeld in art. 6, lid 3 van de statuten, en tot ontzetting als lid als bedoeld in art. 6, lid 4 van de statuten, dient onder vermelding van de gronden onverwijld, doch in elk geval binnen één maand aan het desbetreffende lid te worden bekendgemaakt.
2. Het besluit tot ontzetting wordt met bericht van ontvangst en onder vermelding van de beroepsmogelijkheid, aan de betrokkene bekendgemaakt.

Hoofdstuk 3 – Congres

Artikel 3.1 – Congresvoorstellen

1. Een congresvoorstel is een voorstel aan het congres tot het nemen van een inhoudelijk besluit, dat als afzonderlijk agendapunt op het congres aan de orde wordt gesteld.
2. Congresvoorstellen kunnen worden ingediend door het partijbestuur en door een afdeling.
3. Voor congresvoorstellen van een afdeling is vereist dat deze in een afdelingsvergadering als bedoeld in artikel 5 van het afdelingsreglement zijn aangenomen. Een congresvoorstel van een afdeling dient tenminste 10 weken voor het congres bij het partijbestuur binnen te zijn gekomen. Het partijbestuur draagt zorg voor agendering, maar kan aan het congres voorstellen een dergelijk congresvoorstel niet, of op een later congres, in behandeling te nemen.
4. Het partijbestuur heeft het recht naar aanleiding van de discussie op het congres congresvoorstellen te formuleren en deze aan datzelfde congres ter besluitvorming voor te leggen. Hiervoor geldt als voorwaarde dat deze voorstellen een geagendeerd onderwerp betreffen.

Artikel 3.2 – Amendementen

1. Een amendement is een voorstel aan het congres om een ingediend congresvoorstel niet aan te nemen in de vorm waarin dit is ingediend, maar in een gewijzigde vorm, zoals in het amendement omschreven.
2. Een lid kan amendementen indienen met betrekking tot een geagendeerd congresvoorstel.
3. Het partijbestuur heeft de bevoegdheid om een werkwijze te ontwikkelen voor het indienen en op het congres behandelen van amendementen. Deze werkwijze regelt onder andere:
  - a. het te gebruiken formulier om amendementen in te dienen;
  - b. het aantal inhoudelijke amendementen dat per lid kan worden ingediend;
  - c. het aantal woorden waarin het amendement en de toelichting worden geformuleerd.
4. Het partijbestuur besluit in welke van de drie volgende categorieën een ingediend amendement wordt ingedeeld:
  - a. Categorie 1: betreft amendementen die van ondergeschikte betekenis zijn, die kleine, niet inhoudelijke, veranderingen voorstellen of die zuiver redactioneel van aard zijn;
  - b. Categorie 2: betreft amendementen die wel op verschillen duiden, maar niet leiden tot herziening op hoofdpunten van het voorliggende congresvoorstel;
  - c. Categorie 3: betreft amendementen die beogen wezenlijke veranderingen aan te brengen in het voorliggende congresvoorstel.

5. Het partijbestuur kan twee of meer amendementen die een overeenkomstige strekking hebben samenvoegen tot één amendement.
6. Het partijbestuur publiceert de ingediende amendementen met de categorie-indeling, met zijn eventuele kanttekeningen en toelichting en met zijn voorstel tot overneming of tot verwerping.
7. Een indiener die zich niet kan vinden in de categorie-indeling kan daartegen bezwaar indienen op het congres. Het congres kan een amendement verplaatsen naar een andere categorie.
8. Alle amendementen behorend tot categorie 1 worden gebundeld en zonder discussie op het congres gezamenlijk in stemming gebracht overeenkomstig het voorstel van het partijbestuur.
9. De in categorie 2 ingedeelde amendementen met een positief advies van het partijbestuur worden gezamenlijk in stemming gebracht, zonder mondelinge toelichting. Het congres kan besluiten hiervan af te wijken. Een lid of het bestuur kan hiertoe op het congres een verzoek indienen.
10. De overige in categorie 2 ingedeelde amendementen komen afzonderlijk in stemming na (eventuele mondelinge) toelichting van het partijbestuur en (eventuele) mondelinge toelichting van de indiener.
11. De in categorie 3 ingedeelde amendementen komen afzonderlijk in stemming na (eventuele mondelinge) toelichting van de indiener en na eventuele discussie op het congres.
12. Mocht na het congres blijken dat een aangenomen amendement een (taalkundige of feitelijke) onjuistheid bevat dan kan het bestuur dit corrigeren.
13. Zodra de behandeling van een congresvoorstel is gestart kan de indiener van een amendement een zelf ingebracht amendement niet meer intrekken. De indiener kan wel aangeven dat diegene het niet langer ondersteunt.

Artikel 3.3 – Moties

1. Een motie is een schriftelijk vastgelegde uitnodiging aan het congres, waarin het congres wordt opgeroepen zich uit te spreken over een verzoek aan een orgaan van de partij om iets te doen of juist na te laten. Een motie kan worden ingediend door een op het congres aanwezig lid of door het partijbestuur.
2. Het indienen van moties kan tot uiterlijk drie weken voorafgaande aan het congres bij het partijbestuur of - in het geval van spoedeisende of actuele moties ook na die tijd tevens schriftelijk staande de vergadering bij de voorzitter van de vergadering.
3. Een spoedeisende motie is een motie waarvan de behandeling niet kan wachten tot het volgende congres.
4. Een actuele motie is een motie waarvan het onderwerp van de motie drie weken voor het congres nog niet als bekend kan worden verondersteld - dat wil zeggen,

dat zich een significant nieuw feit heeft voorgedaan, waar de motie een logisch gevolg van is.

5. Moties kunnen digitaal worden ingediend als de digitale weg daarvoor is opengesteld.
6. Moties die voorafgaand aan de vergadering zijn ingediend worden zoveel mogelijk tezamen met ingediende amendementen door het bestuur bekend gemaakt.
7. Moties die naar het oordeel van het partijbestuur de strekking van een amendement hebben, worden als amendement in behandeling genomen.
8. Voorstellen, moties en amendementen die op hetzelfde betrekking hebben, worden indien mogelijk gezamenlijk behandeld.
9. De voorzitter van de vergadering bepaalt of het ingediende stuk daadwerkelijk als motie kan worden behandeld. Indien dit het geval is, bepaalt de voorzitter vervolgens in overleg met het congres of, en zo ja gedurende welke duur, over de motie zal worden gedebatteerd. Voor behandeling is vereist dat de indiener van de motie ter vergadering aanwezig is.
10. Het partijbestuur stelt een model beschikbaar voor het indienen van moties.
11. De indiener van een motie is bevoegd op het partijcongres, gehoord de discussie, de motie in te trekken.
12. De indiener van een motie is bevoegd op het partijcongres, gehoord de discussie, de motie te wijzigen. De gewijzigde motie dient schriftelijk bij de voorzitter van de vergadering te worden ingediend, tenzij de voorzitter – met het oog op het eenvoudige karakter van het voorgestelde – oordeelt dat met een mondelinge indiening kan worden volstaan.
13. Naast de in lid 1 bedoelde (hoofd)indieners kunnen er maximaal drie mede-indieners worden vermeld in een motie. Alle rechten en plichten van de indiener die in dit artikel worden benoemd zijn van toepassing op de hoofdindieners. Als de hoofdindieners niet op het congres aanwezig is, wordt één der mede-indieners als vervangend hoofdindieners aangewezen, op volgorde van vermelding.

Artikel 3.4 – Spreektijd

1. Alle op het congres aanwezige leden mogen aldaar het woord voeren als spreker.
2. De verdeling van de beschikbare vergadertijd over de geagendeerde onderwerpen wordt op de congresagenda vermeld. Bij het vaststellen van de agenda kunnen voorstellen tot afwijking daarvan worden gedaan.
3. Nadat bij het betreffende agendapunt de inleidende sprekers aan het woord zijn geweest, inventariseert de voorzitter hoeveel sprekers er zijn en bepaalt de maximale spreektijd per spreker.

Artikel 3.5 – Tijdschema

1. Het partijbestuur bepaalt de datum van het congres (art. 7, lid 3 van de statuten).
2. In aanvulling op hetgeen is bepaald in art. 9, lid 2 van de statuten wordt zoveel mogelijk het volgende tijdschema gehanteerd:
  - a. twee maanden voor het congres wordt de oproepingsbrief verzonden. Dit gebeurt per post of, indien het lid daarmee heeft ingestemd door een e-mailadres aan de partij te verschaffen, per e-mail. In deze oproepingsbrief worden de congresdatum en de agendaonderwerpen, voor zover op dat moment mogelijk met toelichting, bekendgemaakt. Ook worden de wijze en termijn voor het aanmelden voor het congres vermeld;
  - b. de termijn voor het aanmelden voor het congres zal ten minste 1 week na de publicatie van de congresagenda en de congresvoorstellen liggen;
  - c. vier weken voor het congres worden de congresagenda en de congresvoorstellen gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij;
  - d. tot drie weken voor het congres kunnen amendementen worden ingediend;
  - e. uiterlijk 1 week voor het congres worden de ingediende amendementen bekend gemaakt door publicatie op een besloten deel van de website van de partij.
3. Indien van het in het vorige lid bepaalde tijdschema wordt afgeweken zal het partijbestuur dit met redenen omkleed vermelden in de oproepingsbrief en daarbij aangeven wat de te hanteren vervangende termijnen zijn.
4. Het partijbestuur kan voorafgaand aan het congres een (online) bijeenkomst organiseren teneinde de leden in staat te stellen onderling van gedachten te wisselen omtrent de ingediende en gepubliceerde amendementen, zoals bedoeld in lid 2. Alle leden die aangemeld zijn voor het congres, hebben toegang tot de bijeenkomst.

Artikel 3.6 – Congresverslag

1. Het partijbestuur publiceert zo spoedig mogelijk na het congres op de website een impressie van het congres. Dit bestaat uit korte samenvattingen van de behandelde agendapunten.
2. Het conceptverslag van het congres is vanaf twee maanden na het congres voor de leden beschikbaar op een besloten deel van de website van de partij. Eventuele onjuistheden kunnen tot uiterlijk twee weken voor het eerstvolgende congres bij het partijbestuur worden gemeld. Het conceptverslag wordt definitief vastgesteld op het eerstvolgende congres.
3. Van het verhandelde op het congres wordt een volledige audio-opname gemaakt. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat deze opname op het partijbureau wordt

bewaard. De opname kan vanaf twee maanden na het congres door leden worden beluisterd op het partijbureau (op afspraak).

Hoofdstuk 4 – Partijbestuur

Artikel 4.1 – Partijbestuur

1. De samenstelling van het partijbestuur, de benoeming van de leden en de taken en bevoegdheden van het partijbestuur zijn vastgelegd in de statuten, hoofdstuk 4, artikel 11 tot en met 14.
2. Onverminderd het bepaalde in de statuten, blijven bestuursleden in functie tot en met het eerste congres na het verstrijken van de periode van drie jaar.

Artikel 4.2 – Kandidaatstelling

1. De raad van toezicht stelt ten behoeve van het invullen van een vacature voor een bestuurslid een specifiek functieprofiel op voor het te werven bestuurslid. Dit functieprofiel wordt gepubliceerd op de website van de partij en aan de leden kenbaar gemaakt.
2. Het functieprofiel bevat de eisen waaraan het bestuurslid moet voldoen.
3. Leden van de partij kunnen zich als kandidaat melden op de bij de publicatie van het functieprofiel vermelde wijze. Zij overleggen daarbij een gemotiveerde sollicitatiebrief en de nadere informatie die bij de publicatie van het functieprofiel werd gevraagd. De aanmelding vindt uiterlijk plaats op de aanmelddatum die is vermeld bij de publicatie van het functieprofiel.
4. Een lid wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure indien het betreffende lid voldoende past in het functieprofiel, zulks ter beoordeling van de selectiecommissie. Indien er sprake is van het niet toelaten tot de sollicitatieprocedure, dan wordt dit tezamen met de beroepsmogelijkheid aan het lid meegedeeld. Een tot de procedure toegelaten lid kan zich op elk moment terugtrekken.
5. Wanneer een lid niet wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure, heeft deze het recht om binnen zeven dagen schriftelijk in beroep te gaan bij de commissie van beroep. Het instellen van beroep heeft geen opschortende werking inzake de werkzaamheden ten behoeve van de selectieprocedure voor nieuwe bestuursleden.
6. De selectiecommissie voor de voorzitter wordt samengesteld door de raad van toezicht en bestaat uit twee leden van de raad van toezicht, de voorzitter van de Tweede Kamerfractie, en daarnaast tenminste uit een lid van het college van advies en een afdelingsbestuurder.
7. De selectiecommissie voor overige bestuursleden wordt samengesteld door de raad van toezicht en bestaat uit twee leden van de raad van toezicht en daarnaast

tenminste uit twee afdelingsbestuurders en een raadslid, provinciaal statenlid of waterschapsbestuurder.

8. De selectiecommissie werkt volgens een door de raad van toezicht opgesteld protocol.
9. De selectiecommissie beoordeelt alle kandidaten die tot de sollicitatieprocedure zijn toegelaten op hun geschiktheid. Zij voert gesprekken met de kandidaten over hun kennis en vaardigheden, trekt opgegeven referenties na en wint informatie in over de kandidaten. Een assessment en een integriteitsonderzoek kunnen onderdeel uitmaken van de selectieprocedure.
10. De commissie stelt alle kandidaten vertrouwelijk van haar oordeel op de hoogte.
11. De selectiecommissie brengt na afronding van de selectieprocedure en na afronding van betreffende procedures bij de commissie van beroep schriftelijk advies uit aan de raad van toezicht.
12. De raad van toezicht doet vervolgens een niet-bindende voordracht aan het congres.
13. Een lid dat is toegelaten tot de sollicitatieprocedure maar niet wordt voorgedragen door de raad van toezicht kan binnen zeven dagen nadat de kandidaat hierover in kennis is gesteld gemotiveerd bij de raad van toezicht aangeven zich tegenkandidaat te willen stellen op het congres.
14. De raad van toezicht stelt een schriftelijke verklaring op waarin zij motiveert waarom de betreffende kandidaat niet door de raad van toezicht is voorgedragen en stelt het betreffende lid hiervan vertrouwelijk op de hoogte. Wanneer de tegenkandidaat zich hierop terugtrekt wordt niet overgegaan tot publicatie op een besloten deel van de website zoals beschreven in lid 15.
15. De motivatie van de tegenkandidaat en de motivatie van de raad van toezicht worden zo snel mogelijk gezamenlijk gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij. Indien mogelijk gebeurt dit tezamen met de congresvoorstellen.

Hoofdstuk 5 – Raad van Toezicht

Artikel 5.1 – Raad van Toezicht

1. Onverminderd het bepaalde in de statuten, blijven leden van de raad van toezicht in functie tot en met het eerste congres na het verstrijken van de periode van drie jaar.
2. De raad van toezicht dient minstens een maal per jaar een functioneringsgesprek met elk lid van het partijbestuur te houden.

Artikel 5.2 – Kandidaatstelling

1. De raad van toezicht stelt ten behoeve van het invullen van een vacature voor een lid van de raad van toezicht een specifiek functieprofiel op voor het te werven lid. Dit functieprofiel wordt gepubliceerd op de website van de partij en aan de leden kenbaar gemaakt.
2. Het functieprofiel bevat de eisen waaraan het lid van de raad van toezicht moet voldoen.
3. Leden van de partij kunnen zich als kandidaat melden op de bij de publicatie van het functieprofiel vermelde wijze. Zij overleggen daarbij een gemotiveerde sollicitatiebrief en de nadere informatie die bij de publicatie van het functieprofiel werd gevraagd. De aanmelding vindt uiterlijk plaats op de aanmelddatum die is vermeld bij de publicatie van het functieprofiel.
4. Een lid wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure indien het betreffende lid voldoende past in het functieprofiel, zulks ter beoordeling van de selectiecommissie. Indien er sprake is van het niet toelaten tot de sollicitatieprocedure, dan wordt dit tezamen met de beroepsmogelijkheid aan het lid meegedeeld. Een tot de procedure toegelaten lid kan zich op elk moment terugtrekken.
5. Wanneer een lid niet wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure, heeft deze het recht om binnen zeven dagen schriftelijk in beroep te gaan bij de Commissie van Beroep. Het instellen van beroep heeft geen opschortende werking inzake de werkzaamheden ten behoeve van de selectieprocedure voor nieuwe leden van de raad van toezicht.
6. De selectiecommissie voor leden van de raad van toezicht wordt samengesteld door de Raad van Toezicht en bestaat ten minste uit twee leden van de Raad van Toezicht, een partijbestuurder, een lid van de Tweede Kamerfractie, een afdelingsbestuurder en een raadslid, provinciaal statenlid of waterschapsbestuurder.
7. De selectiecommissie werkt volgens een door de raad van toezicht opgesteld protocol.
8. De selectiecommissie beoordeelt alle kandidaten die tot de sollicitatieprocedure zijn toegelaten op hun geschiktheid. Zij voert gesprekken met de kandidaten over hun kennis en vaardigheden, trekt opgegeven referenties na en wint informatie in over de kandidaten. Een assessment en een integriteitsonderzoek kunnen onderdeel uitmaken van de selectieprocedure.
9. De commissie stelt alle kandidaten vertrouwelijk van haar oordeel op de hoogte.
10. De selectiecommissie brengt na afronding van de selectieprocedure en na afronding van betreffende procedures bij de commissie van beroep schriftelijk advies uit aan de raad van toezicht.
11. De raad van toezicht doet vervolgens een niet-bindende voordracht aan het congres.

12. Een lid dat is toegelaten tot de sollicitatieprocedure maar niet wordt voorgedragen door de raad van toezicht kan binnen zeven dagen nadat de kandidaat hierover in kennis is gesteld gemotiveerd bij de raad van toezicht aangeven zich tegenkandidaat te willen stellen op het congres.
13. De raad van toezicht stelt een schriftelijke verklaring op waarin zij motiveert waarom de betreffende kandidaat niet door de raad is voorgedragen en stelt het betreffende lid hiervan vertrouwelijk op de hoogte. Wanneer de tegenkandidaat zich hierop terugtrekt wordt niet overgegaan tot publicatie op een besloten deel van de website zoals beschreven in lid 14.
14. De motivatie van de tegenkandidaat en de motivatie van de raad van toezicht worden zo snel mogelijk gezamenlijk gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij. Indien mogelijk gebeurt dit tezamen met de congresvoorstellen.

Hoofdstuk 6 – College van advies

Artikel 6.1 – College van advies

1. Het college van advies heeft, onverminderd het bepaalde in de statuten, de taak en bevoegdheid om politiekinhoudelijke debatten te initiëren en te voeren.
2. Het college van advies wordt eens in de drie jaar gekozen door het congres, op basis van een voordracht van het partijbestuur. Onverminderd het bepaalde in de statuten, blijven leden in functie tot en met het eerste congres na het verstrijken van de periode van drie jaar.

Artikel 6.2 – Kandidaatstelling

1. Het partijbestuur bepaalt, met inachtneming van het bepaalde in art. 17, lid 2 van de statuten, de omvang van het college van advies. Het partijbestuur werft en selecteert de aldus benodigde kandidaten voor het college uit de leden van de partij, op basis van een door het congres goedgekeurd profiel.
2. Leden van de partij kunnen zich als kandidaat melden op de bij de publicatie van het functieprofiel vermelde wijze. Zij overleggen daarbij een gemotiveerde sollicitatiebrief en de nadere informatie die bij de publicatie van het functieprofiel werd gevraagd. De aanmelding vindt uiterlijk plaats op de aanmelddatum die is vermeld bij de publicatie van het functieprofiel.
3. Een lid wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure indien het betreffende lid voldoende past in het functieprofiel, zulks ter beoordeling van de selectiecommissie.
4. De voordracht voor het college van advies wordt gepubliceerd uiterlijk vier weken voor het congres waar de samenstelling wordt vastgesteld, dit conform art. 3.5, lid

2. Hierbij wordt ook de procedure voor aanmelding van tegenkandidaten gepubliceerd.
5. Leden die zich wel als kandidaat hebben aangemeld bij de wervingsprocedure, doch niet door het partijbestuur worden voorgedragen, kunnen zich als tegenkandidaat van één van de voorgedragen kandidaten verkiesbaar stellen op het congres.
6. Voor een plaats in het college van advies zijn kandidaat degenen die door het partijbestuur worden voorgesteld en degenen die zich volgens de procedure als tegenkandidaten van één van de voorgedragen kandidaten hebben gemeld.
7. Bij tegenkandidatuur vindt schriftelijke stemming of met een elektronisch communicatiemiddel plaats waarbij gekozen wordt tussen de voorgestelde kandidaat en de tegenkandidaat. Indien een tegenkandidaat verkozen wordt verklaard, is dat in plaats van degene die op die plaats is voorgesteld door het partijbestuur.
8. Over de samenstelling van het college van advies wordt in een keer gestemd, nadat is gestemd over tegenkandidaten.

Hoofdstuk 7 – Afdelingen

Artikel 7.1 – Afdelingsreglement

1. Het afdelingsreglement, opgenomen in bijlage 5 van het huishoudelijk reglement, geldt als afdelingsreglement zoals bedoeld in artikel 18, lid 8 van de statuten.

Artikel 7.2 – Afdelingsbestuur

1. Wanneer er minder dan drie gekozen afdelingsbestuurders zijn zal het partijbestuur gezamenlijk met de zittende gekozen afdelingsbestuurders het afdelingsbestuur waarnemen. Zij dragen er in dat geval zorg voor dat er binnen vijf maanden een afdelingsvergadering wordt georganiseerd waar nieuwe bestuursleden worden voorgedragen.

Artikel 7.3 – Indeling werkgebieden

1. Bij het bepalen van de niet-overlappende, geografisch afgebakende werkgebieden van afdelingen, volgt het partijbestuur de grenzen van de provincie. Het partijbestuur kan daarbij besluiten dat een afdeling meerdere provincies omvat.

Hoofdstuk 8 – Commissie van beroep

Artikel 8.1 – Reglement van beroep

1. De artikelen 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7 en 8.8 gelden als reglement van beroep zoals bedoeld in art. 19, lid 1 van de statuten.

Artikel 8.2 – Commissie van beroep

1. De commissie van beroep bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. Het aantal wordt vastgesteld door het congres, op voorstel van het partijbestuur.
2. De leden van de commissie van beroep worden door het congres uit de leden benoemd. Het partijbestuur doet daartoe een niet bindende voordracht.
3. Het lidmaatschap van de commissie van beroep is onverenigbaar met het lidmaatschap van het partijbestuur en met een betaalde functie binnen de partij.
4. De leden van de commissie van beroep worden benoemd voor een periode van drie jaren en kunnen na afloop van hun zittingstermijn worden herbenoemd. Na twee termijnen van drie jaar kan een lid van de commissie van beroep alleen worden herkozen met een meerderheid van twee derde van de stemmen. De leden blijven in functie tot en met het eerste congres na het verstrijken van de periode van drie jaar.
5. Het lidmaatschap van de commissie van beroep eindigt door ontslag, bedanken, door het verstrijken van de duur van de (her)benoeming en wanneer het lidmaatschap van de partij eindigt.
6. In een tussentijdse vacature in de commissie van beroep wordt zo mogelijk door het eerstvolgende congres voorzien. Het partijbestuur is bevoegd om in overleg met de raad van toezicht voorafgaand daaraan tijdelijk uit de leden in vacatures te voorzien.

Artikel 8.3 – Kandidaatstelling

1. Het partijbestuur stelt ten behoeve van het invullen van een vacature voor een lid van de commissie van beroep een functieprofiel op. Dit functieprofiel wordt gepubliceerd op de website van de partij en aan de leden kenbaar gemaakt.
2. Het functieprofiel bevat de eisen waaraan een lid van de commissie van beroep moet voldoen.
3. Leden van de partij kunnen zich als kandidaat melden op de bij de publicatie van het functieprofiel vermelde wijze. Zij overleggen daarbij een gemotiveerde sollicitatiebrief en de nadere informatie die bij de publicatie van het functieprofiel werd gevraagd. De aanmelding vindt uiterlijk plaats op de aanmelddatum die is vermeld bij de publicatie van het functieprofiel.
4. Een lid wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure indien het betreffende lid voldoende past in het functieprofiel, zulks ter beoordeling van de selectiecommissie
5. De selectiecommissie wordt samengesteld door het partijbestuur en bestaat uit tenminste drie personen onder wie tenminste een bestuurslid en tenminste een lid van de commissie van beroep.

6. De selectiecommissie werkt volgens een door het partijbestuur opgesteld protocol.
7. De selectiecommissie beoordeelt alle kandidaten die tot de sollicitatieprocedure zijn toegelaten op hun geschiktheid. Zij voert gesprekken met de kandidaten over hun kennis en vaardigheden, trekt opgegeven referenties na en wint informatie in over de kandidaten. Een assessment kan, en een integriteitsonderzoek zal, onderdeel uitmaken van de selectieprocedure.
8. De commissie stelt alle kandidaten vertrouwelijk van haar oordeel op de hoogte.
9. De selectiecommissie brengt na afronding van de selectieprocedure schriftelijk advies uit aan het partijbestuur.
10. Het partijbestuur doet vervolgens een niet bindende voordracht aan het congres.
11. Een lid dat is toegelaten tot de sollicitatieprocedure maar niet wordt voorgedragen door het partijbestuur kan binnen zeven dagen nadat de kandidaat hierover in kennis is gesteld gemotiveerd bij het bestuur aangeven zich tegenkandidaat te willen stellen op het congres.
12. Het partijbestuur stelt een schriftelijke verklaring op waarin zij motiveert waarom de betreffende kandidaat niet door het bestuur is voorgedragen en stelt het betreffende lid hiervan vertrouwelijk op de hoogte. Wanneer de tegenkandidaat zich hierop terugtrekt wordt niet overgegaan tot publicatie op een besloten deel van de website zoals beschreven in lid 13.
13. De motivatie van de tegenkandidaat en de motivatie van het partijbestuur worden zo snel mogelijk gezamenlijk gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij.

Artikel 8.4 – Bevoegdheden commissie van beroep

1. De commissie van beroep oordeelt op verzoek van het betrokken lid, hierna te noemen “appellant”, over een besluit van het partijbestuur tot ontzetting uit het lidmaatschap (art. 19, lid 1 van de statuten), dan wel over een besluit van het partijbestuur tot het niet toelaten van een lid tot de kandidaatstellingsprocedure (art. 10.5, lid 6), dan wel over het niet toelaten van een lid tot de sollicitatieprocedure voor bestuurslid (artikel 4.2, lid 4), dan wel over het niet toelaten van een lid tot de sollicitatieprocedure voor lid van de raad van toezicht (artikel 5.2, lid 4), dan wel over het niet toelaten van een lid tot de sollicitatieprocedure voor afdelingsbestuurslid (artikel 3, lid 6 van Bijlage 5), dan wel over een besluit van het partijbestuur een lid van een afdelingsbestuur te schorsen (artikel 2, lid 8 van Bijlage 5).
2. Wanneer er sprake is van een relatie tussen de appellant en een lid van de commissie van beroep, waardoor de onpartijdigheid of onafhankelijkheid van dit commissielid in twijfel kan worden getrokken, neemt het betrokken commissielid geen deel aan de behandeling van het beroep.

3. De commissie van beroep is bevoegd te oordelen over de ontvankelijkheid van een ingesteld beroep.
4. Wanneer het beroep ontvankelijk is, zal de commissie van beroep het besluit in kwestie volledig toetsen. Dit betekent dat de commissie kijkt of de procedures juist zijn toegepast en tevens de inhoud van het besluit beoordeelt.
5. Met inachtneming van hetgeen in dit reglement van beroep is bepaald, regelt de commissie van beroep zelf haar werkwijze.

Artikel 8.5 – Het instellen van beroep inzake ontzetting uit het lidmaatschap

1. Appellant dient aan de commissie van beroep, per adres aan het partijbureau, per aangetekende brief kennis te geven van aantekenen van beroep. Deze kennisgeving moet worden gedaan binnen dertig dagen nadat het besluit tot ontzetting uit het lidmaatschap aan appellant ter kennis is gebracht.
2. Tegelijk met de kennisgeving of zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 14 dagen daarna, zendt appellant een met redenen omkleed beroepschrift aan de commissie van beroep.
3. De secretaris van de commissie van beroep bevestigt de appellant de ontvangst van de kennisgeving, respectievelijk het beroepschrift.
4. De voorzitter van de commissie van beroep stelt het partijbestuur van het ingestelde beroep op de hoogte en zendt het partijbestuur een afschrift van de kennisgeving en van het beroepschrift.

Artikel 8.6 – De behandeling van het beroep inzake ontzetting uit het lidmaatschap

1. De behandeling van het beroep vindt plaats in besloten zitting en is vertrouwelijk.
2. De voorzitter van de commissie van beroep bepaalt zo spoedig mogelijk na het vragen van de verhinderdata aan appellant en partijbestuur, in overleg met de secretaris en de overige leden van de commissie, plaats, dag en tijdstip van de zitting. De secretaris informeert de partijen over de datum waarop het beroep zal worden behandeld.
3. De commissie van beroep zal tijdens de zitting beide partijen horen.
4. Beide partijen mogen voorafgaande aan de zitting aanvullende informatie verstrekken. Deze aanvullende informatie moet zodanig tijdig beschikbaar zijn dat de andere partij in de gelegenheid is daarop desgewenst voor de zitting schriftelijk te reageren. Informatie die door de ene partij aan de commissie van beroep wordt verstrekt, wordt door de commissie ook verstrekt aan de andere partij.
5. Zo nodig kan de commissie van beroep besluiten tot het houden van een nadere zitting.
6. De commissie van beroep is verplicht op het beroep te beslissen binnen zes weken na de dag waarop de behandeling van het beroep is aangevangen. De commissie is

bevoegd om deze termijn eenmaal met een termijn van zes weken te verlengen. De voorzitter van de commissie van beroep doet hiervan schriftelijk mededeling aan partijen, met vermelding van de redenen tot verlenging.

7. De commissie van beroep spreekt uit of het beroep gegrond of ongegrond is. Indien het beroep gegrond wordt verklaard, verwijst de commissie de kwestie terug naar het partijbestuur. Het partijbestuur zal dan een nieuw besluit nemen, waarbij zij vanzelfsprekend de uitspraak van de commissie ter harte neemt.
8. De commissie van beroep beslist bij meerderheid van stemmen. Indien de stemmen in de commissie van beroep staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
9. De uitspraak van de commissie van beroep wordt schriftelijk en gemotiveerd vastgelegd en door de leden van de commissie ondertekend. Indien een lid niet in staat is te tekenen wordt daarvan onder vermelding van de reden mededeling gedaan in de uitspraak. Een afschrift van de uitspraak wordt door de secretaris aan elk der partijen verzonden. De secretaris draagt er zorg voor dat de partijen binnen twee weken na de uitspraak daarover kunnen beschikken.
10. De uitspraak van de commissie van beroep is vertrouwelijk. Deze vertrouwelijkheid wordt alleen opgeheven indien appellant en het partijbestuur daarover overeenstemming hebben bereikt.

Artikel 8.7 – Instellen en behandeling van een beroep inzake niet toelating tot de kandidaatstellingsprocedure of sollicitatieprocedure

1. Appellant dient aan de commissie van beroep, per adres aan het partijbureau, per aangetekende brief kennis te geven van aantekenen van beroep. Deze kennisgeving moet worden gedaan binnen zeven dagen nadat het besluit tot niet toelating tot de kandidaatstellingsprocedure of sollicitatieprocedure aan appellant ter kennis is gebracht.
2. De commissie van beroep kan een nadere schriftelijke motivering vragen aan het partijbestuur dan wel het afdelingsbestuur of het betrokken lid dan wel hen oproepen om gehoord te worden.
3. De commissie van beroep toetst of het partijbestuur dan wel het afdelingsbestuur in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen.
4. De commissie van beroep doet uitspraak binnen veertien dagen na de ontvangst van het beroepschrift. Deze uitspraak wordt het betrokken lid onverwijld meegedeeld. De uitspraak is bindend en vertrouwelijk.
5. Indien het beroep gegrond wordt verklaard, wordt de kandidatuur van het betrokken lid direct in de kandidaatstellingsprocedure of sollicitatieprocedure betrokken. Het lid wordt alsnog op de ontwerp-kandidatenlijst geplaatst of krijgt toegang tot de procedure waarin men zich kan aanmelden als tegenkandidaat.

Artikel 8.8 – Instellen en behandeling van een beroep inzake schorsing

1. Appellant dient aan de commissie van beroep, per adres aan het partijbureau, per aangetekende brief kennis te geven van aantekenen van beroep. Deze kennisgeving moet worden gedaan binnen zeven dagen nadat het besluit tot schorsing aan appellant ter kennis is gebracht.
2. De commissie van beroep kan een nadere schriftelijke motivering vragen aan het partijbestuur dan wel aan de appellant dan wel hen oproepen om gehoord te worden.
3. De commissie van beroep toetst of het partijbestuur in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen.
4. De commissie van beroep doet uitspraak binnen 21 dagen na de ontvangst van het beroepschrift. Deze uitspraak wordt het betrokken lid onverwijld meegedeeld. De uitspraak is bindend en vertrouwelijk.
5. Indien het beroep gegrond wordt verklaard wordt de schorsing onmiddellijk opgeheven.

Hoofdstuk 9 – Financiën

Artikel 9.1 – Geldmiddelen

1. Contributies, giften, donaties, subsidies en andere inkomsten worden geïnd door het partijbureau onder verantwoordelijkheid van de penningmeester van het partijbestuur.
2. Het partijbestuur draagt jaarlijks zorg voor het opstellen van de begroting, uiterlijk in oktober van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar. Het bestuur legt de begroting uiterlijk in december van dat jaar ter goedkeuring voor aan de raad van toezicht. De begroting wordt op het eerst daaropvolgende congres ter goedkeuring aan het congres voorgelegd.
3. Het partijbureau houdt een registratie bij van giften aan de partij. Ten aanzien van het openbaar maken van ontvangen giften hanteert de partij de wettelijke voorschriften en grensbedragen. Bijdragen die de partij in een kalenderjaar van een gever heeft ontvangen en die in totaal onder de in de wet gestelde grens blijven, worden niet openbaar gemaakt.
4. Over het gevoerde financiële beleid legt het partijbestuur jaarlijks verantwoording af aan het congres aan de hand van een door de accountant goedgekeurde jaarrekening (zoals bedoeld in art. 24 van de statuten). Voorafgaand hieraan legt het partijbestuur verantwoording over de jaarrekening af aan de raad van toezicht: het oordeel van de raad van toezicht over de jaarrekening wordt met het congres gedeeld.

Artikel 9.2 – Afdelingen

1. Het partijbestuur stelt voor elke afdeling een jaarbudget beschikbaar.
2. In aanvulling op het jaarbudget kan een afdelingsbestuur extra budget aanvragen op basis van in te dienen projectbegrotingen. De directeur van het partijbureau beslist over toekenning van extra budget met inachtneming van het totale jaarbudget voor alle afdelingen gezamenlijk en rapporteert hierover aan het partijbestuur, zoals beschreven in art. 15, lid 3 van de statuten.
3. Over de verantwoording van het ontvangen jaarbudget en aanvullende projectbudgetten doet het afdelingsbestuur jaarlijks verslag aan de penningmeester van het partijbestuur.

Artikel 9.3 – Reserveringen

1. Uit het eigen vermogen van de partij wordt een reservering aangehouden om zeker te stellen dat de partij aan haar verplichtingen kan voldoen. Het partijbestuur bepaalt de gewenste omvang van deze continuïteitsreserve.
2. De partij kent daarnaast een reservering voor toekomstige verkiezingscampagnes. De stand van deze bestemmingsreserve per einde boekjaar wordt jaarlijks aan het congres gepresenteerd als onderdeel van de jaarrekening.

Artikel 9.4 – Schenkingsregeling

1. De partij kent een schenkingsregeling voor politieke vertegenwoordigers en bestuurders.
2. De schenkingsregeling maakt duidelijk wat er in financiële zin van de politieke vertegenwoordigers en bestuurders van de Partij voor de Dieren wordt verwacht.
3. De schenkingsregeling wordt door het congres vastgesteld op voorstel van het partijbestuur.
4. De schenkingsregeling is bijlage 1 van dit huishoudelijk reglement.

Hoofdstuk 10 – Verkiezingen

Artikel 10.1 – Toepasselijkheid

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op de verkiezingen van de gemeenteraden, de stadsdeelcommissies, de waterschapsbesturen, de Provinciale Staten, de Tweede Kamer, de Eerste Kamer en het Europees Parlement. Uitgezonderd artikel 10.9 is dit hoofdstuk niet van toepassing op de kiescolleges voor de Eerste Kamer.
2. Voor de verantwoordelijkheden die in dit hoofdstuk zijn toegekend aan het afdelingsbestuur geldt dat, indien in een betreffende provincie geen afdeling is ingesteld, deze verantwoordelijkheden bij het partijbestuur liggen.

3. Voor de verkiezingen van de waterschapsbesturen geldt dat indien een waterschap in twee of meer provincies ligt, dan het afdelingsbestuur leidend is van de provincie waarbinnen de hoofdzetel van het waterschap ligt.

Artikel 10.2 – Voorbereiding deelname verkiezingen

1. Het partijbestuur beslist over deelname van de partij aan verkiezingen.
2. Het partijbestuur is verantwoordelijk voor het geheel van activiteiten om deel te nemen aan de verkiezingen, zoals de kandidaatstellingsprocedure, het opstellen van een verkiezingsprogramma en het voeren van campagne.
3. Het partijbestuur stelt een planningsschema op voor de activiteiten in de aanloop naar de verkiezingen met de daarbij geldende termijnen en tijdstippen en publiceert dit uiterlijk twaalf maanden voor het congres waar de kandidatenlijst(en) worden vastgesteld. In geval van vervroegde verkiezingen mag van de hier gestelde publicatietermijn worden afgeweken.
4. Het planningsschema bevat in ieder geval:
  - a. de uiterste datum waarop de profielschets moet zijn gepubliceerd;
  - b. de uiterste datum waarop de leden zich kunnen aanmelden voor een plaats op de kandidatenlijst;
  - c. de datum waarop het congres het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst(en) vaststelt.

Artikel 10.3 – Verkiezingsprogramma

1. Het partijbestuur is verantwoordelijk voor de totstandkoming van het ontwerpverkiezingsprogramma.
2. Het partijbestuur kan het opstellen van het ontwerpverkiezingsprogramma delegeren aan een programmacommissie die door het partijbestuur wordt samengesteld.
3. Het congres stelt het verkiezingsprogramma vast voor de verkiezingen van Tweede Kamer en Europees Parlement en een basisverkiezingsprogramma voor de verkiezingen van de Provinciale Staten, gemeenteraden, stadsdeelcommissies en waterschapsbesturen.
4. Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten, gemeenteraden, stadsdeelcommissies en waterschapsbesturen is het betreffende afdelingsbestuur verantwoordelijk voor de totstandkoming van het ontwerp voor de regionale of lokale aanvulling van het basisverkiezingsprogramma. De regionale of lokale invulling van het basisverkiezingsprogramma wordt vastgesteld door het partijbestuur.

Artikel 10.4 – Opstellen ontwerp kandidatenlijst

1. Het partijbestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de ontwerp kandidatenlijst(en).
2. Het partijbestuur kan het opstellen van een ontwerp kandidatenlijst delegeren aan een kandidatencommissie die door het partijbestuur wordt samengesteld.
3. Voor verkiezingen voor Provinciale Staten, gemeenteraden, stadsdeelcommissies of waterschapsbesturen wordt de kandidatencommissie per provincie uitgebreid met een of meer leden uit de betreffende provincie. Op verzoek van het partijbestuur doet het betreffende afdelingsbestuur een voordracht voor deze regionale uitbreiding van de kandidatencommissie.
4. Het partijbestuur beschrijft in een opdracht aan de kandidatencommissie voor welke verkiezingen een ontwerp kandidatenlijst moet worden opgesteld en wat het gewenste tijdschema is. In de opdracht kunnen ook nadere eisen gesteld worden aan de samenstelling van de ontwerp kandidatenlijst, zoals met betrekking tot de diversiteit, regionale spreiding of de invulling van een of meerdere specifieke plaatsen op de lijst.
5. De kandidatencommissie doet haar werk volgens een door het partijbestuur opgesteld protocol. In dit protocol worden de werkwijze, vertrouwelijkheid, verslaglegging en woordvoering van de kandidatencommissie vastgelegd.

Artikel 10.5 – Kandidaatstelling

1. Het partijbestuur stelt ten behoeve van de verkiezingen een profielschets op voor de te werven (kandidaat-) vertegenwoordigers. Deze profielschets wordt gepubliceerd uiterlijk op de datum die is opgenomen in het in art. 10.2, lid 3 genoemde planningsschema.
2. De profielschets bevat een advies over de gewenste samenstelling van de ontwerp kandidatenlijst en de eisen waaraan de afzonderlijke potentiële kandidaten moeten voldoen. Hierin kan differentiatie worden aangebracht ten aanzien van verschillende plekken op de lijst.
3. Leden van de partij kunnen zich als kandidaat aanmelden op het bij de publicatie van de profielschets vermelde contactadres. Zij overleggen daarbij een gemotiveerde sollicitatiebrief en andere informatie die bij de publicatie van de profielschets werd gevraagd. Deze aanmelding dient plaats te vinden uiterlijk op de uiterste aanmelddatum die is opgenomen in het in art. 10.2, lid 3 genoemde planningsschema.
4. Het partijbestuur of de kandidatencommissie kan een lid dat zich niet heeft aangemeld als kandidaat benaderen met het verzoek zich alsnog aan te melden. Hierop is de uiterste aanmelddatum die is opgenomen in het in art. 10.2, lid 3 genoemde planningsschema niet van toepassing.

5. Door of namens het partijbestuur kan aan een kandidaat een Verklaring Omtrent Gedrag worden gevraagd. Verder wordt van kandidaten verwacht dat zij de in art. 9.4, lid 1 genoemde schenkingsregeling voor politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderschrijven.
6. Het partijbestuur kan een lid de toegang tot de kandidaatstellingsprocedure weigeren als dat lid duidelijk niet past in de vastgestelde profielschets of als te verwachten is dat het toelaten van deze kandidaat de partij schade zal toebrengen. Dit wordt het lid minstens vijf weken voor de vaststelling van de kandidatenlijst schriftelijk bericht. Hierbij wordt hem de beroepsmogelijkheid meegedeeld.
7. Wanneer een kandidaat niet (meer) wordt toegelaten tot de kandidaatstellingsprocedure, heeft deze het recht om binnen zeven dagen schriftelijk in beroep te gaan bij de commissie van beroep. Het instellen van beroep heeft geen opschortende werking inzake de werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van de ontwerp-kandidatenlijst.

Artikel 10.6 – Ledenraadpleging lijsttrekker

1. Om een lijsttrekker aan te wijzen voor de Tweede Kamerverkiezingen kan het partijbestuur een ledenraadpleging houden. Deze ledenraadpleging wordt op een zodanig tijdstip gehouden dat de uitslag bekend is voordat de ontwerp-kandidatenlijst wordt vastgesteld door het partijbestuur.
2. Kandidaat-lijsttrekkers zijn de leden die op de functie van lijsttrekker hebben gesolliciteerd en door het partijbestuur als voldoende geschikt zijn beoordeeld aan de hand van het lijsttrekkersprofiel.
3. De ledenraadpleging kan alleen doorgang vinden indien minstens twee kandidaten beschikbaar zijn die voldoende geschikt zijn. Indien meer dan drie kandidaten beschikbaar zijn die voldoende geschikt zijn, wordt de toelating tot de ledenraadpleging beperkt tot de drie meest geschikte kandidaten, dit naar het oordeel van het partijbestuur. Het partijbestuur kan een voorkeur voor een van de kandidaten uitspreken.
4. Indien een ledenraadpleging wordt gehouden met drie kandidaten wordt de uitslag bepaald door middel van een stemming waarbij de deelnemende leden een voorkeursvolgorde aangeven. Bij een dergelijke stemming dienen de deelnemende leden uit de beschikbare kandidaten een eerste voorkeur en een tweede voorkeur op te geven. Stemmen waarbij niet zowel een eerste als een tweede voorkeur is gegeven zijn ongeldig.
5. Bij het bepalen van de uitslag wordt eerst geteld hoeveel stemmen van eerste voorkeur elke kandidaat op zich heeft verenigd. Indien een kandidaat daarbij een meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen op zich heeft verenigd, is de kandidaat verkozen. Indien geen van de kandidaten bij het opmaken van de uitslag

een meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen van eerste voorkeur op zich heeft verenigd, valt de kandidaat met de minste stemmen af. Voor de geldig uitgebrachte stemmen waarbij de voorkeurskandidaat afvalt, treedt de tweede voorkeur in de plaats van de eerste voorkeur. De kandidaat die in deze nieuwe situatie een meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen op zich heeft verenigd, is verkozen.

6. De ledenraadpleging heeft geen betekenis als het aantal geldig uitgebrachte stemmen minder is dan 25% van het aantal leden dat aan de ledenraadpleging kon deelnemen.
7. De kandidaat-lijsttrekker die op grond van de ledenraadpleging is verkozen is de beoogd lijsttrekker. De beoogd lijsttrekker wordt door het partijbestuur geplaatst op de eerste plaats van de ontwerp kandidatenlijst.
8. Het congres kan een andere kandidaat dan de beoogd lijsttrekker uitsluitend op de eerste plaats van de kandidatenlijst plaatsen indien deze minstens tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen op zich verenigt.

Artikel 10.7 – Publicatie ontwerp kandidatenlijst en procedure tegenkandidaten

1. De ontwerp kandidatenlijst wordt gepubliceerd uiterlijk vier weken voor het congres waar de kandidatenlijst wordt vastgesteld, dit conform art. 3.5, lid 2. Hierbij wordt ook de procedure voor aanmelding van tegenkandidaten gepubliceerd.
2. Als tegenkandidaat voor een bepaalde plaats op de kandidatenlijst kunnen zich onder vermelding van hun motivatie aanmelden diegenen die op de ontwerp kandidatenlijst op een lagere plaats zijn voorgesteld en diegenen die niet op de ontwerplijst staan, maar zich wel als kandidaat hebben aangemeld binnen de kandidaatstellingsprocedure en de toegang tot de kandidaatstellingsprocedure niet is geweigerd.
3. Het partijbestuur stelt een schriftelijke verklaring op waarin het motiveert waarom de betreffende kandidaat niet (op de door de tegenkandidaat beoogde plek) door het bestuur is voorgedragen en stelt het betreffende lid hiervan vertrouwelijk op de hoogte. Wanneer de tegenkandidaat zich hierop terugtrekt wordt niet overgegaan tot publicatie op een besloten deel van de website zoals beschreven in lid 4.
4. De motivatie van de tegenkandidaat en de motivatie van het partijbestuur worden zo snel mogelijk gezamenlijk gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij. Indien mogelijk gebeurt dit tezamen met de congresvoorstellen.

Artikel 10.8 – Vaststelling kandidatenlijst

1. Het congres stelt de kandidatenlijst(en) vast. Bij de vaststelling van een kandidatenlijst wordt in een keer gestemd, nadat is gestemd over plaatsen met tegenkandidaten.

2. Voor een plaats zijn kandidaat degene die op de ontwerp kandidatenlijst voor deze plaats wordt voorgesteld en degenen die zich volgens de procedure als tegenkandidaten hebben aangemeld.
3. Bij twee of meer kandidaten voor één plaats vindt schriftelijke stemming of met een elektronisch communicatiemiddel plaats. Indien een tegenkandidaat verkozen wordt verklaard, schuiven de voor de betrokken plaats op de ontwerp lijst voorgestelde kandidaat en de daarop volgende kandidaten op naar de telkens volgende lagere plaats op de ontwerp lijst.
4. Het congres kan voordat een kandidaat door het congres op een plaats is gezet een kandidaat de kandidatuur ontnemen. Over een dergelijk voorstel wordt schriftelijk of met een elektronisch communicatiemiddel gestemd.

Artikel 10.9 – Kiescolleges Eerste Kamer

1. Het partijbestuur beslist over deelname van de partij aan verkiezingen voor de kiescolleges voor de Eerste Kamer.
2. Het partijbestuur draagt aan het congres kandidatenlijst(en) voor.
3. Het congres stelt de kandidatenlijst(en) vast.

Hoofdstuk 11 – Verenigbaarheid functies

Artikel 11.1 – Regeling verenigbaarheid functies

1. Naast de wettelijke regels inzake de verenigbaarheid van politieke functies, hanteert de Partij voor de Dieren aanvullende regels.
2. De aanvullende regels staan vermeld en toegelicht in de regeling verenigbaarheid functies. Deze regeling is opgenomen als bijlage 2 van het huishoudelijk reglement.

Artikel 11.2 – Functiecombinaties

1. Onderdeel van de regeling verenigbaarheid functies is een tabel waarin mogelijke functiecombinaties zijn ingedeeld in één van de volgende categorieën: wettelijk verboden combinatie, niet toegestane combinatie, mogelijke combinatie, gewenste combinatie en niet van toepassing.
2. 'Wettelijk verboden' zijn functiecombinaties welke volgens de wet zijn verboden of welke in de statuten of elders in het huishoudelijk reglement als onverenigbaar zijn aangemerkt. Het is niet toegestaan hierop een uitzondering te maken.
3. Aangemerkt als 'niet toegestaan' zijn combinaties van functies die bezwaarlijk door dezelfde persoon vervuld kunnen worden. Bij gegronde redenen kan hierop een uitzondering worden gemaakt, waarbij alsdan artikel 11.3, derde en vierde lid, van toepassing is.

4. Aangemerkt als 'mogelijk' zijn functiecombinaties waarvoor op voorhand geen overwegende bezwaren van toepassing zijn. Wel geldt in deze categorie het uitgangspunt dat het de voorkeur verdient zoveel mogelijk leden bij de partij te betrekken en taken en verantwoordelijkheden te spreiden.
5. Aangemerkt als 'gewenst' zijn functiecombinaties waarvoor een meerwaarde is gelegen in het combineren van deze functies in één persoon.

Artikel 11.3 – Naleving

1. Het partijbestuur en de afdelingsbesturen zijn binnen hun werkgebied verantwoordelijk voor de naleving van de regeling verenigbaarheid functies.
2. Afdelingsbesturen kunnen het partijbestuur om advies vragen inzake de toepassing van de regeling.
3. Indien een afdelingsbestuur afwijkt van de regeling verenigbaarheid functies, door functies die in de regeling als niet toegestane combinatie staan vermeld toch te combineren, legt het dit besluit ter goedkeuring voor aan het partijbestuur en maakt het daarvan melding op de eerstvolgende afdelingsvergadering.
4. Indien het partijbestuur afwijkt van de regeling verenigbaarheid functies, door functies die in de regeling als niet toegestane combinaties staan vermeld toch te combineren, maakt het daarvan melding op het eerstvolgende congres.

Hoofdstuk 12 – Integriteit en gegevensbescherming

Artikel 12.1 – Gedragscode

1. Actieve leden en mensen met een dienstverband bij de vereniging houden zich aan de gedragscode van de vereniging. De gedragscode is bijlage 3 van het huishoudelijk reglement.

Artikel 12.2 – Meldregeling

1. De vereniging kent een meldregeling bij een vermoeden van een integriteitsschending of misstand. De meldregeling is bijlage 4 van het huishoudelijk reglement.

Artikel 12.3 – Gegevensbescherming

1. Actieve leden maken gebruik van eigen apparatuur, zoals telefoon, laptop of tablet, om werkzaamheden voor Partij voor de Dieren uit te voeren. Zij houden zich aan het 'Bring your own device'-beleid van de partij, welke door het partijbestuur wordt vastgesteld. In dit beleid wordt beschreven wat van het actieve lid wordt verwacht om gegevens te beschermen.

Schenkingsregeling

Voor het laatst gewijzigd op 3 juni 2018.

Schenkingsregeling voor politieke vertegenwoordigers en bestuurders

Huishoudelijk Reglement – Bijlage 1

Artikel 1 – Geldigheid

De schenkingsregeling van de Partij voor de Dieren geldt voor politieke vertegenwoordigers en bestuurders.

Artikel 2 – Schenking

De hoogte van de schenking is gerelateerd aan de wettelijk vastgestelde bruto maandelijkse vergoeding voor de vertegenwoordigende of bestuurlijke arbeid en wordt als volgt vastgesteld:

- a. Over de eerste €500 van de maandelijkse vergoeding bedraagt de schenking 0%;
- b. Over het deel van de maandelijkse vergoeding tussen €500 en €1000 per maand bedraagt de schenking 5%;
- c. Over het deel van de maandelijkse vergoeding tussen €1000 en €2500 per maand bedraagt de schenking 10%;
- d. Over het deel van de maandelijkse vergoeding tussen €2500 en €4000 per maand bedraagt de schenking 15%;
- e. het meerdere van de maandelijkse vergoeding boven €4000 per maand bedraagt de schenking 20%.

Artikel 3 – Vrijstelling

Er kunnen redenen zijn om (gedeeltelijke) vrijstelling van schenking aan te vragen. Hierbij gelden de volgende criteria.

- a. Er is een vrijstellingsgrens. Als het totaal bruto inkomen van de betreffende volksvertegenwoordiger of bestuurder niet hoger is dan de maximale raadsvergoeding in de grootste gemeente kan vrijstelling worden verkregen.
- b. Als het bruto inkomen na aftrek van de schenking onder de onder a genoemde grens komt, kan (gedeeltelijke) vrijstelling worden verkregen. In bijzondere gevallen kan gedeeltelijke of gehele vrijstelling van de schenking worden verkregen, zulks ter beoordeling van het partijbestuur.

Vrijstellingen worden per kalenderjaar verstrekt en dienen per kalenderjaar te worden aangevraagd bij het partijbureau.

Regeling verenigbaarheid functies

Voor het laatst gewijzigd op 14 juni 2025.

Regeling verenigbaarheid functies

Huishoudelijk Reglement – Bijlage 2

Hoofdstuk 1 – Inleiding

De Partij voor de Dieren streeft naar een actieve basis. Een belangrijk uitgangspunt voor het beoordelen van het verenigen van twee of meer functies in één persoon is dat het de voorkeur verdient zoveel mogelijk leden actief bij de Partij voor de Dieren te betrekken om de taken en verantwoordelijkheden te delen. Kennis en ervaring worden zo optimaal gespreid.

In de praktijk blijkt echter dat geschikte beschikbare kandidaten voor het invullen van bestuurlijke, politieke en andere functies vaak schaars zijn. Dit is een belangrijke factor die de cumulatie van functies in de hand werkt. De cumulatie van functies is door de betrokkenen vaak niet gezocht. Er wordt een beroep op hen gedaan, omdat er geen andere geschikte kandidaten beschikbaar waren.

In een aantal gevallen is het duidelijk dat twee functies niet bij dezelfde persoon thuis horen. In andere gevallen is het combineren van functies functioneel juist gewenst. Het is van belang om ongewenste functiecombinaties te voorkomen, maar tegelijkertijd moet worden voorkomen dat de indruk ontstaat dat het combineren van twee of meer functies in één persoon altijd een probleem zou zijn. Duidelijke richtlijnen zijn daarom nuttig en nodig.

Hoofdstuk 2 – Indeling in categorieën

In deze regeling delen we mogelijke functiecombinaties in volgens vijf categorieën:

1. Wettelijk verboden combinaties (W)
2. Niet toegestane combinaties (N)
3. Mogelijke combinaties (M)
4. Gewenste combinaties (G)
5. Niet van toepassing (-)

Artikel 2.1 – Wettelijk verboden

Een aantal combinaties van functies zijn bij wet verboden, en een aantal functies zijn onverenigbaar volgens de statuten of reglementen van de partij. Deze functiecombinaties zijn niet toegestaan. Hierop zijn geen uitzonderingen mogelijk.

Wettelijke regels bepalen dat de volgende combinaties niet zijn toegestaan:

- Een lid van de Staten-Generaal kan slechts lid zijn van één van beide kamers (Art. 57 Grondwet);
- Een lid van het Waterschap mag niet ook lid zijn van de Provinciale Staten (Art. 31 Waterschapswet).

Onze statuten en reglementen bepalen dat:

- Het lidmaatschap van het partijbestuur is niet te verenigen met het lidmaatschap van een afdelingsbestuur, of van de commissie van beroep (Art. 11, statuten);
- Leden van het partijbestuur kunnen geen lid zijn van het college van advies (Art. 17, statuten);
- Het lidmaatschap van de commissie van beroep is onverenigbaar met een betaalde functie binnen de partij (Art. 8.2, HHR).
- Het lidmaatschap van de raad van toezicht is onverenigbaar met het lidmaatschap van het partijbestuur, het college van advies, een afdelingsbestuur, de commissie van beroep of een betaalde functie binnen de partij (Art. 16, statuten).

Artikel 2.2 – Niet toegestaan

Er kunnen verschillende redenen zijn waarom bepaalde functiecombinaties niet toegestaan zijn.

Een eerste reden is een combinatie van twee functies die samen een zware belasting geven. Hierbij moet in ogenschouw genomen worden dat de beide functies naar behoren vervuld kunnen worden, zonder dat dit leidt tot overbelasting van betrokkene. Een voorbeeld hiervan is de combinatie van Tweede Kamerlid en Provinciale Statenlid.

Een tweede reden is een gereede kans op een botsing van belangen, als men vanuit verschillende organen met hetzelfde onderwerp bezig is, maar vanuit een andere verantwoordelijkheid. Dit zou zich bijvoorbeeld voordoen als een medewerker van het partijbureau daarnaast lid van een afdelingsbestuur zou worden.

Een derde reden is een functiecombinatie waardoor een 'hiërarchische sandwich' ontstaat, waarbij men vanuit de ene verantwoordelijkheid toezicht houdt op een bepaald orgaan of persoon maar in de andere functie ondergeschikt is aan datzelfde orgaan of diezelfde persoon. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in de combinatie afdelingsbestuurder en fractiemedewerker van een lokale fractie.

Een combinatie van functies die is aangemerkt als niet toegestaan zal zo min mogelijk moeten voorkomen, maar uitzonderingen zijn mogelijk als daar gegronde redenen voor zijn. Een besluit om een als niet toegestaan aangemerkte functiecombinatie wel toe te staan moet worden genomen of goedgekeurd door het partijbestuur.

Coulance met bovenstaande regel kan worden betracht indien op voorhand duidelijk is dat de niet toegestane combinatie van functies slechts beperkte tijd zal bestaan, zulks ter beoordeling van het partijbestuur. Dit doet zich bijvoorbeeld voor indien de zittingstermijn van één van de te combineren functies binnen enkele maanden afloopt.

Artikel 2.3 – Mogelijk

Aangemerkt als mogelijk zijn combinaties van functies waarvoor de bovengenoemde bezwaren slechts in beperkte mate gelden, of waarvoor op voorhand niet kan worden vastgesteld of de betreffende bezwaren van toepassing zijn.

Een voorbeeld voor het eerste geval (beperkte mate) is de combinatie van afdelingsbestuurslid en lid van de Provinciale Staten. Aangezien het afdelingsbestuur een rol heeft in het beoordelen van het gevoerde beleid van de PS fractie, zit hier een lichte mate van verschil in verantwoordelijkheden. Echter, als de betrokkenen zich hiervan voldoende bewust zijn, is het eenvoudig om een werkelijke botsing van belangen te vermijden. En vóór deze combinatie spreekt dat een Statenlid in het afdelingsbestuur zorgt voor een goede directe afstemming tussen de provinciale politiek en de politieke acties georganiseerd door de afdeling.

Een voorbeeld van het tweede geval (op voorhand niet vast te stellen) is de combinatie van lid van de Provinciale Staten en lid van de kandidatencommissie. Een PS lid kan prima deelnemen in de kandidatencommissie voor verschillende verkiezingen, alleen niet in de kandidatencommissie voor de PS verkiezingen in de eigen provincie. En als het betreffende PS lid geen volgende termijn ambieert, is er ook dan geen botsing van belangen en kan het lid zitting nemen in de kandidatencommissie voor de PS van de eigen provincie.

Een combinatie van functies die is aangeduid als mogelijk is toegestaan als de betreffende concrete situatie geen aanleiding geeft voor het tegendeel. Wel geldt voor afwegingen in deze categorie uitdrukkelijk dat moet worden meegewogen dat het de voorkeur verdient zoveel mogelijk leden actief bij de Partij voor de Dieren te betrekken om de taken en verantwoordelijkheden te delen.

Artikel 2.4 – Gewenst

Gewenst zijn functiecombinaties waarin een duidelijke meerwaarde aanwezig is in het combineren van die functies in één persoon.

In het bijzonder voor het invullen van het college van advies en de verschillende kandidatencommissies wordt uitdrukkelijk ook een beroep gedaan op leden die al actief zijn in de partij.

Hoofdstuk 3 – Functiecombinaties

Hieronder volgen regels en richtlijnen voor specifieke functiecombinaties, zowel binnen als buiten de partij. Het schema in hoofdstuk 4 biedt een uitgebreid en specifiek overzicht van verschillende mogelijke functiecombinaties binnen de partij.

Artikel 3.1 – Combinatie van politieke en bestuurlijke functie op hetzelfde niveau

Besturen dragen een verantwoordelijkheid in kandidaatstellingsprocedures en monitoren hiervoor o.a. het functioneren van fracties tussen verkiezingen. Daarom zit er een bepaalde mate van verschil in verantwoordelijkheden tussen politiek en bestuurlijke functies op hetzelfde niveau. Aan de andere kant zijn er ook aanwijsbare voordelen aan deze combinatie van functies omdat zo de relevante politieke ervaring wordt ingebracht in het betreffende bestuur. Deze functiecombinaties zijn mogelijk.

Gezien de zwaarte van de functie van Tweede Kamerlid en Europarlementslid kan een combinatie met een partijbestuurslidmaatschap een zware belasting blijken. Om deze reden is in dit geval terughoudendheid geboden.

Artikel 3.2 – Combinatie van lokale politieke functie en lidmaatschap partijbestuur

Het kan nuttig zijn dat ervaring in de lokale politiek wordt ingebracht in het partijbestuur. Daarom is dit een gewenste combinatie. Echter, het is ook van belang dat het partijbestuur voldoende los staat van het politieke bedrijf, zodat het vanuit eigen verantwoordelijkheid kan werken. Het is daarom af te raden dat het partijbestuur voor een substantieel deel uit politieke functionarissen bestaat.

Artikel 3.3 – Combinatie van landelijke/Europese politieke functie en lidmaatschap afdelingsbestuur

Gezien de zwaarte van de functie van Tweede Kamerlid en Europarlementslid is een combinatie met een lidmaatschap van een afdelingsbestuur een zware belasting. Terughoudendheid is hier geboden.

Qua tijdsbeslag laat de functie van Eerste Kamerlid een combinatie met het lidmaatschap van een afdelingsbestuur wel toe.

Artikel 3.4 – Combinatie van landelijke politieke functie en lokale politieke functie

Gezien de zwaarte van de functie van Tweede Kamerlid en Europarlementslid is een combinatie met een WS, GR, PS of EK lidmaatschap niet toegestaan. De functie van Eerste Kamerlid laat een combinatie met een WS, GR of PS lidmaatschap qua tijdsbeslag wel toe. Ook een botsing van belangen zal bij deze combinatie niet snel voorkomen.

Artikel 3.5 – Combinatie van meerdere lokale politieke functies

Gezien de mogelijke verstrengeling van de belangen van de verschillende bestuurlijke niveaus is terughoudendheid hier geboden. Om deze reden heeft de wetgever de combinatie van Statenlid en waterschapbestuurder verboden.

Aan de andere kant constateren we dat we soms onvoldoende beschikbare geschikte kandidaten hebben in een regio. Daarom willen we de mogelijkheid voor cumulatie van politieke functies wel open houden. De combinatie van lokale politieke functies is daarom mogelijk, uitgezonderd de combinaties die bij wet verboden zijn.

Artikel 3.6 – Combinatie van meerdere bestuurlijke functies

De combinatie van het lidmaatschap partijbestuur en het lidmaatschap van een afdelingsbestuur is statutair niet toegestaan.

Terughoudendheid is geboden voor de combinatie van lid partijbestuur en een bestuursfunctie van de NGPF of PINK!, omdat het partijbestuur besluit over de aanduiding van deze organisaties als haar politiek- wetenschappelijk instituut, respectievelijk haar politieke jongerenorganisatie, en daarmee indirect besluit over de subsidie van de NGPF en PINK!. Deze functiecombinaties zijn aangemerkt als niet toegestaan.

Artikel 3.7 – Combinatie van lidmaatschap van het dagelijks bestuur bij een overheid namens de partij en een partijfunctie

Een functie als dagelijks bestuurder bij een overheid namens de partij, zoals wethouder bij een gemeente of (hoog)heemraad bij een waterschap, is een zware en verantwoordelijke functie. De wet legt diverse beperkingen op hoe deze functies (tijdelijk) gecombineerd kunnen worden met vergelijkbare functies of functies als volksvertegenwoordiger. Gezien de zwaarte van deze functies is de partij terughoudend met het combineren van deze functie met een functie binnen de partij(organisatie), zoals een afdelingsbestuur.

Artikel 3.8 – Medewerkers

Het is niet toegestaan dat medewerkers van het partijbureau en van de TK/EK/EP fracties lid zijn van het partijbestuur, want daarmee zouden ze op een bepaalde manier weer 'boven' hun leidinggevende komen te staan, met alle complicaties van dien.

Voor partijbureau-medewerkers geldt ook het lidmaatschap van een afdelingsbestuur als niet toegestaan, omdat ze anders gemakkelijk in een belangenconflict kunnen komen.

Medewerkers van het partijbureau ressorteren onder het partijbestuur, zij voeren het beleid uit. Het is niet toegestaan dat zij als afdelingsbestuurder in een andere verhouding ten opzichte van het partijbestuur komen te staan.

Een combinatie van medewerker partijbureau met een lidmaatschap in PS, GR of WS is wel mogelijk, omdat medewerkers zo een uitstekende feeling houden met de praktijk.

Voor betaalde fractiemedewerkers geldt dat zij geen zitting mogen hebben in besturen en gekozen politieke functies op hetzelfde niveau in hetzelfde werkgebied. Deze combinaties zijn aangemerkt als mogelijk, omdat het in het schema niet valt af te leiden of er sprake is van hetzelfde niveau of werkgebied (bijvoorbeeld: een gemeenteraadslid, kan niet medewerker zijn van de eigen fractie, maar eventueel wel fractiemedewerker in een andere gemeente).

Artikel 3.9 – Kandidatencommissies

Kandidatencommissies voor kandidatenlijsten voor verkiezingen brengen advies uit aan het partijbestuur. Er mogen geen mensen aan de kandidatencommissie deelnemen die zelf op een verkiesbare plaats op de betreffende kandidatenlijst willen staan. Een uitzondering hierop kan worden gemaakt voor de lijsttrekker, indien de kandidatuur voor deze positie al door het partijbestuur is vastgesteld voorafgaand aan de verdere selectieprocedure.

Om ook mensen met relevante politieke ervaring in de kandidatencommissie te hebben, kan een beroep worden gedaan op politici uit andere gremia, bijvoorbeeld een Statenlid dat deelneemt aan de kandidatencommissie voor een andere provincie of voor een gemeenteraad. Ook zittende politici die geen herverkiezing ambiëren kunnen plaatsnemen in de kandidatencommissie.

Fractiemedewerkers mogen geen deel uitmaken van de kandidatencommissie voor de kandidaten van hun fractie voor een volgende periode, omdat ze dan hun eigen werkgever zouden kiezen.

Leden van de commissie van beroep mogen geen deel uitmaken van kandidatencommissies. Kandidatencommissies kunnen het partijbestuur adviseren om een sollicitant niet toe te laten tot de kandidaatstellingsprocedure. Als het partijbestuur besluit een sollicitant inderdaad te weigeren, kan de sollicitant tegen dat besluit in beroep gaan. Over dat beroep oordeelt de commissie van beroep. Zo zou het kunnen dat een lid van de commissie van beroep moet oordelen over een besluit op basis van diens eigen advies: dat is niet wenselijk.

Artikel 3.10 – Lidmaatschap van andere politieke partijen

Wanneer iemand zich inzet om een partij te vertegenwoordigen, de bekendheid van een partij te vergroten, of het gedachtegoed te verspreiden of deelneemt aan besluitvorming binnen een partij, is iemand actief voor die partij. Een actief lid van de Partij voor de Dieren die tegelijk (actief) lid is van een andere politieke partij kan moeite hebben om geloofwaardig over te komen. Daarom kent de combinatie van (actief) lidmaatschap bij de Partij voor de Dieren en (actief) lidmaatschap bij een andere politieke partij een aantal beperkingen.

Lidmaatschap van het partijbestuur, de raad van toezicht of een afdelingsbestuur en het lidmaatschap van een andere politieke partij zijn aangeduid als wettelijk verboden. Deze combinaties worden respectievelijk uitgesloten door statuten artikel 11 lid 4, statuten artikel 16 lid 9 en huishoudelijk reglement bijlage 5 artikel 2 lid 4.

Het combineren van een functie bij een andere politieke partij is niet toegestaan bij de volgende functies: volksvertegenwoordiger of bestuurder namens de Partij voor de Dieren, lidmaatschap van een afdelingsbestuur, het college van advies, de commissie van beroep of het lidmaatschap van het bestuur van een neveninstelling van de partij. Het is deze leden wel toegestaan om passief lid van een andere politieke partij te zijn.

Voor alle betaalde medewerkers binnen de partij, waaronder het partijbureau en de verschillende fracties, geldt dat zij wel lid kunnen zijn van een andere politieke partij, maar zij kunnen zich niet actief inzetten voor een andere politieke partij.

Enige andere functie bij de Partij voor de Dieren in combinatie met een functie bij een andere politieke partij is alleen toegestaan als het gaat om een lokale partij die actief is in een gemeente waar de Partij voor de Dieren niet is vertegenwoordigd in de gemeenteraad en het congres ook geen kandidatenlijst voor aanstaande verkiezingen heeft ingestemd. Ook is het deze leden toegestaan om passief lid van een andere politieke partij te zijn.

Het is niet toegestaan voor volksvertegenwoordigers van de Partij voor de Dieren om zich af te splitsen van hun fractie, tenzij het partijbestuur oordeelt dat de afgesplitste volksvertegenwoordiger moet worden gezien als vertegenwoordiger van de partij. In dat geval worden de overige volksvertegenwoordigers van de fractie gezien als een afsplitsing.

Voor een passief lid van de Partij voor de Dieren gelden geen beperkingen voor lidmaatschap van, of functies bij, andere politieke partijen.

Het aantal beschikbare plaatsen bij scholing binnen de Partij voor de Dieren is vaak beperkt.

Als dit inderdaad het geval is gaan leden die niet actief zijn voor een andere politieke partij altijd voor op leden die dit wel zijn.

Uitzondering op deze regel is de combinatie van het lidmaatschap van de Partij voor de Dieren en het actief zijn voor of lid zijn van één van de buitenlandse zusterpartijen van de partij.

Artikel 3.11 – Familie

Als familieleden merken we aan familieleden tot en met de 2e graad en gehuwde of ongehuwde partners. Een goed uitgangspunt is terughoudend te zijn met familieleden in hetzelfde bestuur of in dezelfde fractie. Dit moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Ook moet worden voorkomen dat familieleden in een werkgever / werknemer verhouding komen te staan.

Een uitzondering op dit uitgangspunt kan zijn om twee familieleden aan te nemen als medewerkers van een fractie of het partijbureau. Het is de verantwoordelijkheid van de werkgever om te beoordelen of deze combinatie wenselijk is.

Voor alle gevallen waar het om andere functies gaat, maar waar door familiebanden een botsing van belangen kan ontstaan, wordt het oordeel overgelaten aan het desbetreffende bestuur en de ledenvergadering.

Hoofdstuk 4 – Schema verenigbaarheid functies Partij voor de Dieren

Gremium	Functie	#	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Partijbestuur en -bureau	Partijbestuurder	1	1	N	N	N	N	W	W	W	M	N	M	N	M	N	G	M	M	G	M	M	M	M	G	M	M	N	N	N	G	N	
	Partijdirecteur	2	N	2	N	G	N	W	N	W	N	N	N	N	N	N	M	M	N	M	N	M	N	N	M	N	M	M	M	N	M	N	
	Ambtelijk secretaris	3	N	N	3	G	N	W	N	W	N	M	N	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	N	M	N	N	M	N	M	
	Medewerker partijbureau	4	N	G	G	4	N	W	N	W	N	M	N	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	N	M	M	M	M	N	M	
Overige organen	Afdelingsbestuurder	5	N	N	N	N	5	W	G	M	M	M	M	M	M	M	M	M	N	M	M	M	N	M	M	M	M	M	M	M	M	M	
	Lid raad van toezicht	6	W	W	W	W	W	6	W	W	M	N	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	N	N	N	N	N	
	Lid college van advies	7	W	N	N	N	G	W	7	M	M	M	M	M	G	M	G	G	G	G	M	G	G	G	G	M	G	M	G	M	G	M	G
	Lid commissie van beroep	8	W	W	W	W	M	W	M	8	M	N	M	N	M	N	M	M	N	M	M	M	N	M	M	M	M	M	N	N	N	N	N
Tweede Kamerfractie	Kamerlid	9	M	N	N	N	M	M	M	M	9	N	W	N	W	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	M	N	M	N
	Fractiemedewerker	10	N	N	M	M	M	N	M	N	N	10	N	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	M
Europese fractie	Europarlementariër	11	M	N	N	N	M	M	M	M	W	N	11	N	W	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	M	N	M	N
	Fractiemedewerker	12	N	N	M	M	M	N	M	N	N	M	N	12	N	M	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M
Eerste Kamerfractie	Senator	13	M	N	N	N	M	M	G	M	W	N	W	N	13	N	M	M	M	M	N	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	M	M
	Fractiemedewerker	14	N	N	M	M	M	N	M	N	N	M	N	M	N	14	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	M
Provinciale fracties	Statenlid	15	G	M	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	15	W	W	M	N	M	M	M	M	W	N	M	M	M	M	M	M
	Commissielid	16	M	M	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	W	16	M	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	M
	Fractiemedewerker	17	M	N	M	M	N	M	G	N	N	M	N	M	M	M	W	M	17	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	M
Gemeenteraadsfracties	Raadslid	18	G	M	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	18	N	W	W	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M
	Wethouder	19	M	N	N	N	M	M	M	M	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	19	N	N	N	N	N	N	N	M	M	N	M	N
	Commissielid	20	M	M	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	W	N	20	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M
	Fractiemedewerker	21	M	N	M	M	N	M	G	N	N	M	N	M	M	M	M	M	M	W	N	M	21	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M
Stadsdeelcommissiefracties	Lid stadsdeelcommissie	22	M	N	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	N	N	N	N	22	M	N	M	M	M	M	M	M	
Waterschapsfracties	Algemeen bestuurder	23	G	M	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	W	M	M	M	N	M	M	M	M	23	G	W	M	M	M	M	M
	Dagelijks bestuurder	24	M	N	N	N	M	M	M	M	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	G	24	W	M	M	N	M	N
	Commissielid	25	M	M	M	M	M	M	G	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	N	M	M	M	W	W	25	M	M	M	M	M	
Neveninstellingen	Bestuurslid PINK!	26	N	M	N	M	M	N	M	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	26	M	M	M	M	
	Lid curatorium NGPF	27	N	M	N	M	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	27	N	M	N	
	Medewerker NGPF	28	N	N	M	M	M	N	G	N	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	N	M	M	28	M	M	M	
	Bestuurslid APF	29	G	M	N	N	M	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	29	N	N
	Medewerker APF	30	N	N	M	M	M	N	G	N	N	M	N	M	M	M	M	M	M	M	N	M	M	M	M	M	N	M	M	N	N	30	

W = wettelijk verboden, N = niet toegestane combinaties, M = mogelijke combinaties, G = gewenste combinaties

Gedragcode

Voor het laatst gewijzigd op 24 juni 2023.

Gedragcode

Huishoudelijk Reglement – Bijlage 3

1. Inleiding

De Partij voor de Dieren stelt zich ten doel op te komen voor de belangen van dieren als levende wezens met gevoel en bewustzijn.

Direct hiermee verbonden zet de partij zich in voor het behoud en bescherming van natuur en milieu. Hierbij gelden als leidraad: mededogen, duurzaamheid, persoonlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid. De actieve leden en werknemers van de Partij voor de Dieren hebben daarmee een belangrijke taak in de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage aan een rechtvaardige samenleving, waarin behoud en belang van natuur, milieu en dieren voorop staan. Door onze positie in de maatschappij is het belangrijk, dat wij aandacht besteden aan integriteit. Als wij overschaduwd raken en het vertrouwen van onze kiezers verliezen, dan zijn uiteindelijk de zwaksten daarvan de dupe. Dit is een van de redenen waarom integriteit bij de Partij voor de Dieren hoog in het vaandel staat.

Deze gedragscode is opgesteld om transparant te maken wat de Partij voor de Dieren verstaat onder integer handelen. De gedragscode is naast andere regelingen zoals de meldregeling onderdeel van het integriteitsbeleid van de partij. De gedragscode biedt een kader voor integer handelen van alle actieve leden en werknemers van de Partij voor de Dieren. Wij verlangen van alle actieve leden en werknemers van de partij dat zij zich houden aan de mores zoals omschreven in deze gedragscode.

In deze gedragscode wordt gesproken over actieve leden en werknemers. Hieronder valt ieder partijlid dat zich inzet voor en namens de Partij voor de Dieren, waaronder:

- Afdelingsbestuurders
- Fractiemedewerkers
- Partijbestuur
- Politieke bestuurders namens de partij
- Volksvertegenwoordigers (Eerste en Tweede Kamer, Europees Parlement, gemeenten, Provinciale Staten, waterschappen)
- Werkgroepleden
- Andere actieve partijleden
- Werknemers op het partijbureau

2. Integriteit

Integer handelen is geen statisch begrip. Het is tijd en context gebonden. Het gesprek over integriteit is nooit 'af'. Er kan altijd weer nieuwe informatie bijkomen en nieuwe inzichten kunnen worden opgedaan. Dat maakt het zo belangrijk om het binnen de partij regelmatig te hebben over grijze gebieden, actualiteiten, over hoe integriteit ons raakt in ons dagelijkse werk, waar risico's zitten en waar we mogelijk kwetsbaar zijn.

Integer handelen vereist geen foutloos handelen, maar wel fouten toegeven en verantwoordelijkheid nemen voor wat je doet en zegt.

Doen wat je zegt is echter nog niet voldoende: een integere handeling is namelijk ook een handeling gericht op het goede en is in lijn met het gedachtegoed van de partij.

Wat het goede is, dat hebben wij als Partij voor de Dieren zo helder mogelijk proberen vast te leggen in onze beginselverklaring en in deze gedragscode. Op zijn minst verstaan wij onder het goede het handelen dat recht doet aan dier, natuur, milieu en de mens.

Integriteit gaat volgens de Partij voor de Dieren dus om bewust moreel reflecteren en handelen volgens de juiste waarden en normen. Elke dag maken we bewust of onbewust keuzes in ons integer handelen. We handelen vanuit ons eigen morele kompas, maar dit kompas hoeft niet altijd in lijn te zijn met het kompas van de partij. Het is daarom relevant om dit kompas regelmatig te toetsen bij collega partijleden en collega werknemers. Collegiale toetsing zorgt ervoor dat je je bewust wordt van je blinde vlekken.

3. Uitgangspunten van de Partij voor de Dieren

Actieve partijleden en werknemers van de Partij voor de Dieren komen op voor de belangen van dieren als levende wezens met gevoel en bewustzijn. Direct hiermee verbonden zetten zij zich vanuit een planeet brede visie in voor het behoud en bescherming van natuur en milieu. Dit uitgangspunt is terug te zien in hun opvattingen en gedragingen. Actieve partijleden en werknemers van de Partij voor de Dieren zijn hierop aanspreekbaar en vervullen hierin een voorbeeldrol.

Aansluitend zijn onze vier kernwaarden leidend:

- Mededogen
Een actief partijlid of werknemer van de partij handelt vanuit mededogen. Je gaat zorgvuldig met dieren, natuur en mensen om.
- Persoonlijke verantwoordelijkheid
Een actief partijlid of werknemer van de partij neemt verantwoordelijkheid voor

eigen handelen en uitspraken en is eerlijk, integer en betrouwbaar. Je durft fouten te erkennen.

- **Persoonlijke vrijheid**

Een actief partijlid of werknemer van de partij respecteert de vrijheid van anderen. Je ziet in dat eigen vrijheid ophoudt, waar die van een ander in het gedrang komt.

- **Duurzaamheid**

Een actief partijlid of werknemer van de partij gaat zorgvuldig en duurzaam om met middelen.

Verder zijn onze uitgangspunten dat volksvertegenwoordigers, bestuurders en leidinggevendenden er zorg voor dragen dat integriteit een openlijk bespreekbaar onderwerp is, dat wij daadwerkelijk open zijn over risico's en dilemma's op het gebied van integriteit en dat wij elkaar aanspreken op mogelijk niet-integer gedrag. Wij dienen altijd uit te kunnen leggen waarom wij op een bepaalde manier hebben gehandeld en daartoe bereid te zijn.

4. Specifieke thema's en gedragsregels

In deze gedragscode staan de regels die beschrijven wat we binnen de Partij voor de Dieren normaal gedrag van actieve partijleden en werknemers van de partij vinden. Het beschrijft de mores van de Partij voor de Dieren.

Leeswijzer

In deze gedragscode zijn acht thema's opgenomen.

- Tegengaan van belangenverstrengeling
- Omgaan met informatie
- Omgaan met organisatiemiddelen
- Omgangsvormen
- Voorbeeldrol
- Additionele regels voor volksvertegenwoordigers en bestuurders bij de overheid
- Screening en selectie
- Preventie en handhaving

Per thema wordt een toelichting gegeven en worden gedragsregels weergegeven.

5. Tegengaan van (de schijn van) belangenverstrengeling

De Partij voor de Dieren is uit op invloed en niet op macht. Dat betekent dat actieve leden en werknemers van de partij hun invloed vanwege hun positie gebruiken om hetgedachtegoed van de partij te realiseren. Ze misbruiken hun positie niet.

Het is belangrijk dat je je bewust bent van je positie en dat je voorkomt dat je onterecht jouw privébelang vermengt met je functie. Of dat je je invloed gebruikt om een familielid, kennis of bedrijf te bevoordelen. Situaties waarin direct of indirect sprake kan zijn van gunsten of wederdiensten moeten worden vermeden.

Je moet niet alleen belangenverstrengeling voorkomen, maar ook de schijn actief vermijden. Ook 'de schijn tegen' is namelijk niet goed voor de geloofwaardigheid van en het vertrouwen in onze partij. Probeer ten overstaande van collega's open te zijn over waar verstrengelende belangen aanwezig kunnen zijn en de mogelijke 'schijn tegen'.

Geschenken, uitnodigingen en andere voordelen

Het kan gebeuren dat je een (relatie)geschenk krijgt aangeboden. Onze regel is dat je geen geschenken aanneemt, tenzij het gaat om gebruikelijke bedankjes. Denk hierbij aan een boekenbon of een fles wijn. Geschenken met een waarde van boven de €50,- neem je sowieso niet aan.

Nevenfuncties

Belangenverstrengeling kan ontstaan als je een nevenfunctie hebt die raakvlakken heeft met de uitoefening van je functie voor de Partij voor de Dieren. Bij de selectie van een kandidaat als volksvertegenwoordiger, bestuurder, partij- of afdelingsbestuurder of selectiecommissielid wordt volgens de 'Richtlijnen integriteitstoetsing' naar eventuele nevenfuncties gevraagd. Per nevenfunctie wordt bevraagd in hoeverre het een risico vormt voor een goede invulling van de toekomstige functie of ambt.

De partij hanteert daarnaast aanvullende regels voor de verenigbaarheid van interne functies. Zo is de combinatie van het lidmaatschap partijbestuur en het lidmaatschap van een afdelingsbestuur statutair niet toegestaan. In het Huishoudelijke reglement van de Partij voor de Dieren is opgenomen welke functies volgens de partij (on)verenigbaar zijn.

Privérelaties op het werk

Overal waar mensen samen komen, kunnen privérelaties ontstaan. Dat kan dus ook op het werk. Er kan sprake zijn van een familierelatie, vriendschapsrelatie of liefdesrelatie tussen partijleden. Het is noodzakelijk om professioneel en objectief te blijven. Als de relatie hiervoor een probleem kan zijn en een integriteitsrisico kan vormen, is het van belang dat je hiervan melding doet bij je leidinggevende of de partijvoorzitter. De leidinggevende of voorzitter die zo'n melding ontvangt, behoort hier discreet en met respect voor jouw

privacy mee om te gaan en samen met jou te bekijken of er speciale maatregelen getroffen moeten worden.

De Partij voor de Dieren heeft in haar Huishoudelijk reglement opgenomen dat je terughoudend bent om met familieleden (2e graad en gehuwde of ongehuwde partners) in hetzelfde bestuur of in dezelfde fractie actief te zijn. Ook moet worden voorkomen dat familieleden in een werkgever/werknemer verhouding komen te staan.

Wettelijke regels verenigbaarheid van functies

In de Gemeentewet, Provinciewet en Waterschapswet zijn regels opgenomen over de verenigbaarheid van functies. Zo is het lidmaatschap van een volksvertegenwoordiging volgens de wet niet verenigbaar met bepaalde beroepen of maatschappelijke functies. Gemeenteraadsleden mogen bijvoorbeeld in hun gemeente niet tegelijkertijd werkzaam zijn als gemeenteambtenaar. Ook gelden regels ten aanzien van zakelijke betrekkingen van een volksvertegenwoordiger. Zo kan een lid van het algemeen bestuur geen roerende zaken verhuren aan het waterschap. Deze wettelijke regels zijn bedoeld om belangenverstremgeling te voorkomen.

Gedragregels - Tegengaan van (de schijn van) belangenverstremgeling

Regel 1: Je maakt je niet schuldig aan belangenverstremgeling. Je mag jouw invloed niet gebruiken om jezelf of een ander persoon of organisatie waarbij je persoonlijk betrokken bent te bevoordelen. Je laat je alleen beïnvloeden door argumenten en niet door gunsten of wederdiensten.

Regel 2: Je vermijdt actief (de schijn van) belangenverstremgeling. Je vermijdt situaties waarin direct of indirect sprake kan zijn van gunsten of wederdiensten. Je deelt ook proactief jouw persoonlijke belang mede als je weet of behoort te weten dat jou (de schijn van) belangenverstremgeling zou kunnen worden verweten.

Regel 3: Je neemt in principe geen geschenken aan die je vanwege jouw functie krijgt aangeboden, tenzij het gaat om gebruikelijke bedankjes onder de €50,-.

Regel 4: Je bent terughoudend met het accepteren van uitnodigingen die je krijgt aangeboden vanwege je functie. Uitnodigingen accepteer je alleen als:

- duidelijk is hoe jouw aanwezigheid bijdraagt aan het uitvoeren van je functie, en
- de schijn van belangenverstremgeling minimaal is.

Regel 5: Je houdt je aan de wettelijke regels en partijregels als het gaat om de (on)verenigbaarheid van functies.

Regel 6: Je gebruikt bevoegdheden waarover je door jouw functie beschikt alleen voor het doel waarvoor je die verkregen hebt.

Regel 7: Als volksvertegenwoordiger, bestuurder, partij- of afdelingsbestuurder, of als selectiecommissielid heb je geen aandelen of belangen in organisaties die jouw werk bij of namens de Partij voor de Dieren raken. Hiervan kan worden afgeweken als er individuele afspraken zijn gemaakt met het partijbestuur.

Regel 8: Je bespreekt de combinatie van (mogelijk) onwenselijke privérelaties en (mogelijk) onwenselijke andersoortige contacten en je werkzaamheden binnen de partij met je fractievoorzitter, bestuursvoorzitter, leidinggevende of de partijvoorzitter. Indien nodig tref je maatregelen om jezelf en de partij te beschermen tegen ongewenste effecten. Onder privérelaties vallen bijvoorbeeld familierelaties, vriendschapsrelaties of liefdesrelaties.

6. Omgaan met informatie

Zorgvuldigheid

Actieve partijleden en werknemers van de Partij voor de Dieren gaan zorgvuldig om met de kennis en informatie waarover ze uit hoofde van hun functie beschikken. Je verstrekt geen onjuiste informatie of houdt geen relevante informatie achter. Informatie die je gekregen hebt vanuit je functie, zoals emailadressen, gebruik je enkel voor de uitoefening van je functie.

Vertrouwelijkheid

Je hebt als actief partijlid en werknemer van de Partij voor de Dieren toegang tot(vertrouwelijke) informatie. Deze informatie moet bij jou veilig blijven. Dat betekent dat je geen vertrouwelijke informatie met derden deelt. Je dient dus ook zorgvuldig om te gaan met de informatie op je apparaten (zoals mobiele telefoon of laptop) of op je bureau en je houdt rekening met specifieke (informatie)beveiligingsregels die gelden voor de partij of organisatie waarvoor je werkzaam bent.

Wat kun je zelf doen?

- Je bent voorzichtig met het bespreken van partijgerelateerde zaken in een publieke ruimte, op sociale media of in de nabijheid van bezoekers.
- Je gebruikt in principe geen openbare wifi netwerken.

- Je deelt wachtwoorden niet met anderen en voorkomt meekijken.
- Je gaat zorgvuldig om met vertrouwelijke documenten en laat ze niet onbewaakt achter. (Digitale) documenten verwijder je veilig zodra je ze niet meer nodig hebt.

Iedereen kan op internet publiceren. Dat betekent dat er veel betrouwbare maar ook veel onbetrouwbare informatie te vinden is. Probeer te voorkomen dat je onbetrouwbare informatie deelt. Het is daarbij bijvoorbeeld goed om:

- De inhoud kritisch door te lezen.
- De site te controleren op reputatie.
- Je af te vragen welke (commerciële) belangen mee kunnen spelen.
- De betrouwbaarheid van bronnen na te kijken.

Omgang met (persoons)gegevens

Binnen de Partij voor de Dieren werk je continu met gegevens en veelal met persoonsgegevens. We houden ons aan de regels omtrent de wet Algemene verordening Gegevensbescherming (AVG) die sinds 25 mei 2018 van kracht is. Je hebt de verantwoordelijkheid om zorgvuldig (onder andere veilig) met gegevens om te gaan en indien van toepassing correct bij te houden.

Meer informatie over de omgang met persoonsgegevens kun je lezen in het document 'Richtlijnen integriteitstoetsing en integriteitsagenda'.

Gedragsregels - Omgaan met informatie

Regel 9: Je gebruikt informatie waarover je vanuit jouw functie beschikt alleen voor het doel waar je de informatie voor gekregen hebt en binnen de kaders van de wet. Je gebruikt verkregen informatie niet voor persoonlijke belangen en waarborgt, indien van toepassing, het vertrouwelijke karakter ervan.

Regel 10: Je houdt informatie met een vertrouwelijk karakter geheim (ook wanneer je je functie niet meer bekleedt) en brengt deze informatie niet in de privésfeer.

Regel 11: Je gaat zorgvuldig om met (vertrouwelijke) informatie en indien van toepassing houd je de informatie correct bij.

Regel 12: Je verstrekt geen onjuiste informatie of halve waarheden.

7. Omgaan met organisatiemiddelen

Gebruik organisatiemiddelen

Organisatiemiddelen zijn alle middelen van de Partij voor de Dieren, of andere organisatie/instantie waarvoor je werkzaamheden verricht, die je tot je beschikking hebt. Denk aan alle apparatuur, maar ook kantoorartikelen, je e-mailadres, toegangspassen, toegangscode's, jasjes, posters en flyers. Je gaat zorgvuldig om met (organisatie)middelen en probeert verspilling tegen te gaan.

Alle (organisatie)middelen lever je weer in als jouw dienstverband of actieve partijlidmaatschap stopt.

Declaraties en vergoedingen

Als je een vaste, gefixeerde vergoeding (forfaitaire vergoeding) krijgt, ben je terughoudend met aanvullende onkostenvergoedingen en declaraties. Je declareert alleen kosten die gemaakt zijn voor de partij en enkel de werkelijk gemaakte kosten. Declaraties moeten worden goedgekeurd door diegenen die daartoe bevoegd zijn.

Gedragsregels – Omgaan met organisatiemiddelen

Regel 13: Je gaat zorgvuldig om met (organisatie)middelen en probeert verspilling tegen te gaan.

Regel 14: Je gebruikt middelen waarover je door jouw functie beschikt alleen voor het doel waarvoor je ze verkregen hebt. Een uitzondering hierop vormen elektronische apparaten, zoals telefoons en laptops.. Deze mag je in redelijke mate voor privédoeleinden gebruiken. Je mag deze apparaten nooit uitlenen aan privérelaties.

Regel 15: Je mag geen illegale software downloaden. Ook mag je met middelen van de partij geen pornografische, racistische, discriminerende, beledigende, anders aanstootgevende of (seksueel) intimiderende teksten en afbeeldingen downloaden of verspreiden of berichten versturen die (kunnen) aanzetten tot haat en/of geweld.

Regel 16: Je declareert geen kosten waar je al een vergoeding voor krijgt, tenzij de vergoeding ontoereikend blijkt. Je bent hier transparant over bij het indienen van de declaratie.

8. Omgangsvormen

Respect voor de ander

Respectvol omgaan met elkaar is de basis van een goede samenwerking. Het betekent dat je de ander serieus neemt, dat je je aan afspraken houdt, naar elkaar luistert en feedback geeft. Je steunt elkaar hierin, stimuleert de ontwikkeling van de ander en corrigeert als dat nodig is.

Ongewenst gedrag

Binnen de Partij voor de Dieren zijn ongewenste omgangsvormen, zoals discriminatie, verbaal of fysiek geweld, (seksuele) intimidatie, pesten, vernederen, buitensluiten of ongepast taalgebruik onacceptabel. Die uitingen kunnen zowel verbaal als non-verbaal zijn, mondeling, schriftelijk of digitaal. Soms gebeurt het bewust, maar soms ook minder bewust. Met elkaar zorgen we ervoor dat dit soort gedrag niet acceptabel is door zelf het goede voorbeeld te geven, elkaar aan te spreken op ongewenst gedrag en partijleden en werknemers die slachtoffer zijn van ongewenst gedrag te steunen.

Als je te maken hebt met ongewenst gedrag kun je dit bespreken met je leidinggevende, een lid van het partijbestuur, de integriteitssecretaris of met één van onze vertrouwenspersonen. Indien je gebruik wilt maken van een formele route, kun je gebruik maken van de meldregeling. Zie hoofdstuk 12 voor meer informatie hierover.

Gedragsregels – Omgangsvormen

Regel 17: Je gaat respectvol om met anderen, zowel binnen de Partij voor de Dieren als daarbuiten, in woord, gebaar en geschrift.

Regel 18: Je maakt je niet schuldig aan ongewenst gedrag zoals discriminatie, verbaal of fysiek geweld, pesten, (seksuele) intimidatie, vernedering of buitensluiten.

9. Voorbeeldrol

24/7 zichtbaar

Houd er rekening mee dat je 24/7 herkenbaar kunt zijn als actief partijlid en werknemer van de Partij voor de Dieren. Professionaliteit is niet gebonden aan werktijd en werkomgeving. Iedereen heeft een privéleven en heeft daar ook recht op. We hechten als partij veel waarde aan persoonlijke vrijheid. Dat betekent dat we als partij geen regels opleggen over het maken van vliegreizen of wat er in jouw koelkast ligt. Tegelijkertijd kunnen sommige privéuitingen of gedragingen botsen met de uitvoering van je functie of met het gedachtegoed van de Partij voor de Dieren. Daarom zijn er wel een aantal beperkingen aan wat je kunt doen en zeggen in privétijd.

Uitingen of gedragingen in overeenstemming met de partijbeginselen

In onze beginselverklaring is opgenomen wat het gedachtegoed is van de partij. Om politiek geloofwaardig te blijven, kan ons publieke gedrag niet strijdig zijn met de uitgangspunten van de Partij voor de Dieren, zoals deze zijn vastgelegd in de beginselverklaring. Het past bijvoorbeeld niet om in partijkleding vlees of vis te eten. Wij verwachten ook dat actieve partijleden in privétijd de uitgangspunten van de partij niet schaden. Dat betekent bijvoorbeeld dat actieve partijleden niet jagen of vissen. Overigens geldt dit ook voor niet-actieve leden, zie artikel 5 lid 2.c van de statuten.

Meer informatie over het gedachtegoed van de Partij voor de Dieren is terug te lezen in onze beginselverklaring.

Omgang met (sociale) media

Sociale media (zoals Twitter, LinkedIn, Facebook, Instagram, e.d.) zijn niet meer weg te denken in de huidige maatschappij. Houd er rekening mee dat je 24/7 herkenbaar bent als actief lid en werknemer van de Partij voor de Dieren. Wees daarom voorzichtig met meningsuitingen op sociale media die een negatieve uitstraling hebben op het gedachtegoed van de partij. Het betekent dat je niet alles kunt zeggen, ook niet als je dit vanuit een privéaccount doet. Bedenk dat het publiekelijk stelling nemen tegen een onderwerp invloed kan hebben op je geloofwaardigheid en negatief kan uitstralen op de partij.

Heb je twijfels of je een bepaald bericht kan plaatsen op sociale media? Bespreek het, bijvoorbeeld binnen je werkgroep of afdeling, met collega's, het partijbureau of met de integriteitssecretaris.

Gedragsregels – Voorbeeldrol

Regel 19: Je doet ook als privépersoon geen uitlatingen op sociale media of op een andere manier die de partij kunnen schaden.

Regel 20: Je handelen, in privé of in het openbaar, doet geen schade aan de geloofwaardigheid van jouw functie bij de partij.

Regel 21: Volksvertegenwoordigers en bestuursleden consumeren geen dierlijke producten wanneer zij in het openbaar optreden namens de partij.

Regel 22: Volksvertegenwoordigers en bestuursleden verdedigen en dragen de opgestelde beginselverklaring en het daarop gebaseerde verkiezingsprogramma uit.

10. Additionele regels voor volksvertegenwoordigers en bestuurders bij de overheid¹

¹ Met bestuurders bij de overheid worden bedoeld wethouders, gedeputeerden, leden van het dagelijks bestuur van waterschappen, etc.

Van alle groepen leden die voor onze partij actief zijn is de groep volksvertegenwoordigers de meest invloedrijke. Zij hebben ook de meest kwetsbare positie, omdat ze zo in de publieke belangstelling staan. Integriteit is voor hun extra belangrijk. Specifiek voor volksvertegenwoordigers hebben we daarom een aantal additionele regels. Met deze regels willen we enerzijds de vrijheid van onze volksvertegenwoordigers staande houden en tegelijkertijd zorgen dat alle volksvertegenwoordigers die namens de Partij voor de Dieren actief zijn een consistent en integer verhaal naar buiten brengen.

Algemene gedragscodes voor volksvertegenwoordiging en bestuurders

Momenteel zijn er op de verschillende bestuurlijke niveaus gedragscodes voor 'politieke ambtsdragers' in gebruik, die integriteit zaken regelen. Burgemeesters, Commissarissen van de Koning en Dijkgraven zijn verplicht vanuit respectievelijk de Gemeentewet, Provinciewet en Waterschapswet de bestuurlijke integriteit van hun decentrale overheid te bevorderen. Gemeenten, provincies en waterschappen beschikken daardoor vaak over gedragscodes voor hun bestuurders en politici. Ook de Eerste kamer, Tweede kamer en het Europees Parlement hebben een gedragscode die van toepassing is op haar leden. Onze volksvertegenwoordigers moeten zich dus aan deze gedragscode houden en aan de gedragscode van het bestuursorgaan waar ze lid van zijn.

Gedragsregels – Additionele regels voor volksvertegenwoordigers en bestuurders bij de overheid

Regel 23: Je bent lid van de Partij voor de Dieren en niet lid van een andere politieke partij.

Regel 24: Je bent gehouden aan de binnen de partij geldende statuten, reglementen en voor het politieke werk relevante besluiten.

Regel 25: Je houdt je aan de schenkingsregeling zoals weergegeven in bijlage 1 van het Huishoudelijk Reglement Partij voor de Dieren.

Regel 26: Als volksvertegenwoordiger maak je deel uit van de fractie.

Regel 27: Je bent bereid om regelmatig met het bestuur van de desbetreffende geleding in de partij gesprekken te voeren aangaande verwachtingen omtrent je functioneren en daarover afspraken te maken.

Regel 28: Je informeert je over en houdt je aan de gedragscode van het bestuursorgaan waar je lid van bent.

11. Screening en selectie

Het uitgangspunt van de Partij voor de Dieren is, dat als je medewerkers, volksvertegenwoordigers, bestuurders en vrijwilligers werft, je dit op een eerlijke manier doet.

De Partij voor de Dieren heeft op basis van de in 2019 uitgebrachte 'Handreiking integriteitstoetsing van kandidaten voor decentrale politieke partijen' van de overheid richtlijnen ontwikkeld om de werving, screening en selectie van politieke ambtsdragers, partij- en afdelingsbestuurders en leden van selectiecommissies op het gebied van integriteit te ondersteunen. Het doel van de richtlijnen is om bij te dragen aan vergroting van het integriteitsbewustzijn bij potentiële kandidaten en de partij, en het in beeld brengen van integriteitsrisico's.

De richtlijnen onderscheiden de volgende drie fasen:

- De wervingsfase. In deze fase vindt de afweging plaats of iemand zich kandidaat stelt. Daarnaast besluit de partij in deze fase over de inrichting van het wervings- en selectieproces.
- De selectiefase. In deze fase worden kandidaten geselecteerd en indien van toepassing op de kieslijst geplaatst of voorgedragen voor een vergadering.
- De beheerfase. Deze fase vangt aan nadat de kandidaten gekozen/benoemd zijn in hun ambt/functie. In deze fase is de partij medeverantwoordelijk voor het onder de aandacht houden van integriteit onder de politieke ambtsdragers.

De richtlijnen hebben de vorm van een toolbox met daarin praktisch uitgewerkte tools. De tools helpen bij het vergroten van het integriteitsbewustzijn onder (kandidaat) politieke ambtsdragers en (afdelings)bestuurders. De tools helpen ook bij het in beeld brengen van integriteitsrisico's. In de 'Richtlijnen integriteitstoetsing en integriteitsagenda' van de Partij voor de Dieren is een uitwerking van de tools opgenomen.

Van een kandidaat wordt verwacht dat zaken die het politieke functioneren van de volksvertegenwoordiger kunnen bemoeilijken of schaden, worden gemeld aan de selectiecommissie of het partijbestuur ruim voordat de betreffende ontwerp kandidatenlijst aan het congres wordt voorgelegd. Als zich na het congres of gedurende de zittingsperiode als vertegenwoordiger nieuwe ontwikkelingen voordoen die het politiek functioneren zouden kunnen bemoeilijken of schaden, treedt de volksvertegenwoordiger in overleg met het partijbestuur. Dergelijke zaken kunnen redenen zijn om een kandidaat niet voor te dragen, een functie niet te aanvaarden of een functie neer te leggen.

Gedragsregels - Screening en selectie

Regel 98: Leden van de selectiecommissie gebruiken de 'richtlijnen integriteitstoetsing' in de sollicitatieprocedure.

Regel 30: Kandidaten melden aan de selectiecommissie zaken die hun functioneren kunnen bemoeilijken of schaden.

Regel 31: Leden van de selectiecommissie melden mogelijke integriteitsrisico's van kandidaten in hun advies. Afdelingsbesturen leggen integriteitsrisico's van kandidaten voor aan het landelijk bestuur.

12. Preventie en handhaving

In dit hoofdstuk wordt onder andere informatie verstrekt over de rol van de vertrouwenspersonen, de integriteitssecretaris en beschikbare procedures en regelingen.

Recht en plichten van de partijorganisatie

De Partij voor de Dieren heeft een zorgplicht voor alle actieve leden en werknemers van de partij. Zo maakt de partij geen misbruik van bevoegdheden, respecteert zij de rechten en het privéleven van de (actieve) leden en werknemers van de partij, en zorgt zij voor goede arbeidsomstandigheden en een veilige werkomgeving. Een volwaardig integriteitsbeleid is ook onderdeel van onze zorgplicht. Dat betekent, dat de partij de actieve leden en werknemers beschermt tegen integriteitsrisico's, zo nodig aan functiescheiding of functieroulatie doet, vertrouwenspersonen heeft aangesteld, een gedragscode hanteert voor goed handelen en met diverse procedures ondersteunt dat actieve leden en werknemers van de partij op een zo veilig mogelijke manier melding kunnen maken van ongewenst gedrag, een integriteitsschending of een vermoeden van een misstand. Integriteit hoort thuis in alle aspecten van ons werk, de bedrijfsvoering en het

personeelsbeleid. Het partijbestuur heeft een belangrijke rol om het integriteitsbeleid uit te dragen in woord en daad.

Naleving van de gedragscode

Alle actieve partijleden en werknemers van de Partij voor de Dieren zijn met elkaar verantwoordelijk voor de naleving van de gedragscode. Het is belangrijk dat we elkaar helpen en ons aan laten spreken op het naleven van de regels in de gedragscode. Dat hoort bij onze deskundigheid en professionaliteit. Je bent zelf verantwoordelijk om vragen, moeilijkheden, twijfels en overtredingen rond de naleving van de gedragscode bekend te maken. Dat kan op verschillende manieren: bij je leidinggevende, de integriteitssecretaris, één van de vertrouwenspersonen of de partijvoorzitter.

Om het onderwerp integriteit bespreekbaar te maken vragen we aan volksvertegenwoordigers om met de fractie een integriteitsagenda te maken zoals beschreven in de 'Richtlijnen integriteitstoetsing en integriteitsagenda'.

Alle actieve leden en werknemers van de Partij voor de Dieren zorgen voor naleving van de gedragscode en zijn aanspreekbaar op hun gedrag. Zij zorgen dat ze regelmatig spiegelen en openstaan voor feedback. Wij zorgen samen voor een cultuur waarin dit normaal is. Desondanks kan het voorkomen dat moet worden ingegrepen en een actief partijlid of werknemer van de partij ter verantwoording moet worden geroepen. Dit gebeurt op een manier waarbij altijd hoor en wederhoor wordt toegepast.

De partijvoorzitter bepaalt (indien die het nodig acht in samenspraak met het dagelijks bestuur) op advies van de integriteitssecretaris of de regels van de gedragscode worden overtreden. Indien een kwestie de partijvoorzitter of een andere partijbestuurder betreft besluit de integriteitssecretaris (eventueel in overleg met een vertrouwenspersoon, raadspersoon of ad-hoc externe integriteitscommissie) of de gedragscode is overtreden.²

² Ad-hoc externe integriteitscommissie: zie de 'Meldregeling bij een vermoeden van een integriteitsschending of misstand' van de Partij voor de Dieren.

Overtreden van de gedragsregels wordt beschouwd als integriteitsschending. Als het concrete vermoeden bestaat dat de gedragscode is overtreden, kan er opdracht worden gegeven om:

- hierover met elkaar in gesprek te gaan
- een integriteitsonderzoek in te stellen, of
- een risicoanalyse uit te voeren

De partijvoorzitter (of integriteitssecretaris indien een partijbestuurslid betrokkene is) kan formeel besluiten om een integriteitsonderzoek te starten als daar aanleiding toe bestaat. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een ad-hoc integriteitscommissie. Het partijbestuur besluit over een eventuele sanctie. In het ergste geval kan er sprake zijn van arbeidsrechtelijke consequenties, ontzetting van het lidmaatschap door het bestuur³ en/of aangifte bij de politie.

³ In de statuten van de Partij voor de Dieren is onder paragraaf 6.4 opgenomen dat ontzetting door het bestuur kan plaatsvinden wanneer een lid in strijd met de statuten, reglementen of besluiten van de partij handelt, dan wel de partij op onredelijke wijze benadeelt volgens het oordeel van het partijbestuur. Een partijlid heeft recht om tegen ontzetting in beroep te gaan bij de commissie van beroep.

Alle betrokkenen dienen altijd zorg te dragen voor een zeer vertrouwelijke behandeling van een melding.

De rol van de vertrouwenspersonen

Heb je als actief lid of werknemer vragen over integriteit, zit je met een dilemma, signaleer je een mogelijk integriteitsrisico, heb je een vermoeden van een integriteitsschending of misstand of heb je te maken met ongewenste omgangsvormen? Dan kun je hierover in gesprek met bijvoorbeeld een afdelingsvoorzitter, werkgroepcoördinator, partijvoorzitter, of de integriteitssecretaris. Wat iemand als ongewenst of kwetsend ervaart is voor iedereen verschillend. Wanneer voor jou een grens is overschreden en jij je hierdoor niet langer veilig voelt in je werk voor de partij is er natuurlijk reden om in gesprek te gaan.

Je kan ook een vertrouwenspersoon van de Partij voor de Dieren benaderen. In het contact met een vertrouwenspersoon heb je als actief lid of werknemer de regie over de stappen die genomen worden. Bijna al je vragen, twijfels of vermoedens kun je vertrouwelijk bespreken.⁴

⁴ Een uitzondering hierop is wanneer sprake is van een aangifteplicht. Dan kan de vertrouwenspersoon de vertrouwelijkheid van het gesprek niet borgen en moet aangifte gedaan worden bij een opsporingsambtenaar. De partijvoorzitter doet aangifte bij de politie.

Bij het vermoeden van een misstand of integriteitsschending kan de vertrouwenspersoon je informeren over de meldprocedure en je hierin desgewenst begeleiden.

Tot slot hebben onze vertrouwenspersonen vanuit een preventieve insteek een signalerende functie en daarbij de mogelijkheid om ongevraagd informatie en advies te geven aan de partijvoorzitter over integriteitskwesties, schendingen en misstanden, zonder dat deze informatie te herleiden is naar personen.

De contactgegevens van de vertrouwenspersonen vind je op de website van de Partij voor de Dieren onder de rubriek 'de partij'.

De rol van de integriteitssecretaris

De Partij voor de Dieren heeft een integriteitssecretaris die het integriteitsbeleid van de partij coördineert en meldpunt is voor het indienen van een schriftelijke integriteitsmelding. De secretaris kan intern of extern worden aangesteld en valt onder het gezag van de directeur van het partijbureau. De integriteitssecretaris is ook vraagbaak voor actieve partijleden, werknemers en het partijbestuur. De secretaris heeft brede kennis over integriteit en daaraan verwante wet- en regelgeving en heeft inzicht in de organisatiestructuur en – cultuur.

Meldregeling vermoeden van een misstand en integriteitsschendingen

Als sprake is van het vermoeden van een integriteitsschending kun je dat niet zomaar negeren. Van jou wordt verwacht dat je er iets mee doet als je vermoedt dat er iets mis is. Allereerst door het bespreekbaar te maken en anderen aan te spreken op normoverschrijdend gedrag. Als dat onvoldoende is, wordt van je verwacht dat je het vermoeden op zijn minst signaleert, of een formele melding doet. Je signaleert de integriteitsschending in eerste instantie bij de integriteitssecretaris van de partij. Je kunt het ook altijd met een vertrouwenspersoon bespreken.

Wat is een integriteitsschending?⁵

⁵ Huberts, L.W.J.C. (2005). *Integriteit en Integritisme in Bestuur en Samenleving. Wie de schoen past... Inaugurale rede 23 februari 2005. Amsterdam: Vrije Universiteit.*

- Corruptie: omkoping.
- Corruptie (belangenverstremgeling): bevoordeling van vrienden, familie, partij.
- Discriminatie, (seksuele) intimidatie, onfatsoenlijke omgangsvormen en pesten.
- Dubieuze giften en beloften.
- Fraude en diefstal.
- Misbruik en manipulatie van (de toegang tot) informatie.
- Misbruik van bevoegdheden.
- Onverenigbare nevenfuncties, activiteiten en/ of contacten.
- Verspilling en wanprestatie.
- Wangedrag in de vrije tijd.

Naast een integriteitsschending, kan ook sprake zijn van een misstand zoals omschreven in de Wet Huis voor klokkenluiders. Bij een misstand is het maatschappelijk belang in het geding. Bijvoorbeeld als er gevaar is voor de veiligheid van personen of voor aantasting van

het milieu. Voor het melden van vermoedens van een misstand of een integriteitsschending heeft de partij een meldregeling. Deze meldregeling regelt de procedure voor het omgaan met een vermoeden van een misstand of integriteitsschending. Zo kun je een integriteitsmelding, eventueel met behulp van een vertrouwenspersoon, schriftelijk, per e-mail of mondeling indienen bij de integriteitssecretaris. De secretaris informeert de partijvoorzitter over de melding en houdt hierbij vertrouwelijkheid in acht. De partijvoorzitter beslist vervolgens over hoe de melding verder wordt opgepakt. Hij kan hierover van gedachten wisselen met het dagelijks bestuur. Indien sprake is van onderzoek, wordt dit uitgevoerd door een ad-hoc externe integriteitscommissie.

Meer informatie is opgenomen in de 'Meldregeling bij een vermoeden van een integriteitsschending of misstand'.

Jaarrapport

Jaarlijks worden meldingen en eventuele onderzoeken in een geanonimiseerd overzicht opgenomen in het algemene jaarverslag van de Partij voor de Dieren. Enkel op hoofdlijn wordt een categorisering aangebracht in de type integriteitskwesties waarvan melding wordt gedaan.

Gedragsregels – Preventie en Handhaving

Regel 32: Je maakt vragen, moeilijkheden en twijfels rond de naleving van de gedragscode bekend. Twijfel je of een handeling een overtreding betekent van de gedragscode, dan vraag je dat na bij jouw leidinggevende, coördinator, afdelingsbestuurder, fractievoorzitter of de integriteitssecretaris.

Regel 33: Als je vermoedt dat een ander lid een regel van de gedragscode overtreedt, heb je de verantwoordelijkheid om dit bij jouw leidinggevende, coördinator, afdelingsbestuurder, fractievoorzitter of de integriteitssecretaris te melden.

Regel 34: Bestuursleden en fractievoorzitters stellen de integriteitssecretaris op de hoogte als zij weet hebben van een vermoeden van een integriteitsschending.

Meldregeling

Voor het laatst gewijzigd op 24 juni 2023.

Meldregeling bij een vermoeden van een integriteitsschending of misstand

Huishoudelijk Reglement – Bijlage 4

1. Inleiding

Integer handelen en het voorkomen van misstanden bij de Partij voor de Dieren is van cruciaal belang voor het vertrouwen van de burger in de partij in het bijzonder en de politiek in het algemeen. Door onze positie in de maatschappij is het belangrijk, dat wij aandacht besteden aan integriteit. Het is belangrijk dat actieve partijleden en werknemers kwesties laagdrempelig en zonder veroordeling met elkaar bespreken. Ook kunnen zij vertrouwelijk terecht bij één van onze vertrouwenspersonen. Deze 'Meldregeling bij een vermoeden van een integriteitsschending of misstand' (hierna: de meldregeling) regelt de formele procedure voor het omgaan met een vermoeden van een integriteitsschending of misstand. De meldregeling draagt bij aan het scheppen van condities om het melden van mogelijke integriteitsschendingen of misstanden veilig, soepel en langs heldere lijnen te laten verlopen. Het is belangrijk voor een open cultuur dat een vermoeden van een schending of misstand laagdrempelig kan worden gemeld zonder (zorgen over) nadelige gevolgen voor de melder. Een goede procedure voor het intern melden van en omgaan met schendingen en misstanden bevordert transparantie, zorgvuldigheid en integriteit.

Integriteitsbeleid Partij voor de Dieren

Deze meldregeling is onderdeel van het integriteitsbeleid van de Partij voor de Dieren. De partij werkt preventief aan het bevorderen van welzijn en integriteit binnen onze organisatie. Tegelijkertijd kunnen vermoedens van integriteitsschendingen of misstanden zich voordoen in onze partij. De partij neemt meldingen hierover zeer serieus. Binnen de organisatie wordt actief beleid gevoerd op het gebied van preventie en bestrijding van misstanden en ongewenste situaties. Om adequaat en professioneel op deze meldingen te reageren, hebben actieve partijleden en werknemers de mogelijkheid om een melding in te dienen. Deze meldregeling beoogt willekeur en/of onzorgvuldige behandeling op dit terrein binnen de organisatie te voorkomen.

Toepassing van de meldregeling

De meldregeling van de Partij voor de Dieren is van toepassing op alle actieve partijleden en werknemers van het partijbureau. In de tabel is opgenomen wie gebruik kan maken van de meldregeling. Anderen (zoals niet-actieve leden en burgers) kunnen geen gebruik maken van deze meldregeling.

In de meldregeling wordt gesproken over actieve leden en werknemers van de partij. Onder een actief lid wordt verstaan elk partijlid dat zich inzet voor en namens de Partij voor de Dieren, waaronder:

- afdelingsbestuurders
- fractiemedewerkers
- partijbestuurders
- politieke bestuurders namens de partij
- volksvertegenwoordigers (Eerste Kamer, Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenten, waterschappen en het Europees parlement)
- werkgroepleden

De meldregeling is vastgesteld door het partijcongres op 24 juni 2023 en treedt in werking op 24 juni 2023.

2. Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

1. actief lid: elke partijlid dat zich inzet voor en namens de Partij voor de Dieren, waaronder: afdelingsbestuurders, partijbestuurders, werkgroepleden, volksvertegenwoordigers (Eerste Kamer, Tweede Kamer, Provinciale Staten, gemeenten, waterschappen en het Europees Parlement), fractiemedewerkers en andere actieve leden
2. werknemer van de partij: een persoon met een dienstverband bij het partijbureau van de Partij voor de Dieren
3. adviseur: een persoon, bijvoorbeeld vertrouwenspersoon, die door diens functie een geheimhoudingsplicht heeft en die door een werknemer in vertrouwen wordt geraadpleegd over een vermoeden van een misstand of integriteitsschending
4. vertrouwenspersoon: een vertrouwenspersoon die is aangewezen om als vertrouwenspersoon voor de partij op te treden
5. integriteitssecretaris: een senior medewerker van het partijbureau of externe die alle integriteitszaken van de partij coördineert en bij wie officieel een integriteitsmelding of klacht ongewenste omgangsvormen kan worden ingediend
6. melden van een dreigende misstand of integriteitsschending: voor de toepassing van deze meldregeling is van belang dat deze van toepassing is voor het melden van het vermoeden van:
  - a. misstanden of

- b. integriteitsschendingen, waarbij personen zich niet houden aan de gedragscode van de partij. Het maatschappelijk belang is hierbij (nog) niet in het geding
7. melder: het actieve partijlid, of de werknemer van het partijbureau, dat een vermoeden van een misstand of integriteitsschending heeft gemeld op grond van deze regeling
8. melding: de melding van een vermoeden van een misstand of integriteitsschending op grond van deze regeling
9. vermoeden van: er is sprake van een vermoeden van voor zover het vermoeden gebaseerd is op redelijke gronden, die voortvloeien uit de kennis die het actieve partijlid of de werknemer heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die het actieve partijlid of de werknemer heeft gekregen door diens werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie
10. misstand: er is sprake van een misstand wanneer:
  - a. het maatschappelijk belang in het geding is bij:
    - de schending van een wettelijk voorschrift, waaronder een (dreigend) strafbaar feit
    - een gevaar voor de volksgezondheid
    - een gevaar voor de veiligheid van personen
    - een gevaar voor de aantasting van het milieu of een gevaar voor het goed functioneren van de openbare dienst of een onderneming als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten
  - of
  - b. het Unierecht is geschonden of geschonden dreigt te worden
11. schending van het Unierecht: handeling of nalatigheid die:
  - a. onrechtmatig is en betrekking heeft op Uniehandelingen en beleidsterreinen die binnen het in artikel 2 van de richtlijn bedoelde materiële toepassingsgebied vallen, of
  - b. het doel of de toepassing ondermijnt van de regels in de Uniehandelingen en beleidsterreinen die binnen het in artikel 2 van de richtlijn bedoelde materiële toepassingsgebied vallen

Een schending van het Unierecht is een misstand.
12. beklagde(n): degene(n) tegen wie de melding zich richt
13. de integriteitscommissie: een onafhankelijke ad-hoc integriteitscommissie die ingesteld kan worden door het dagelijks bestuur om een vermoeden van een integriteitsschending of misstand te onderzoeken. In het geval de kwestie de partijvoorzitter of een andere partijbestuurder betreft (als beklagde of getuige), neemt de integriteitssecretaris de taken in deze meldregeling van de partijvoorzitter en het dagelijks bestuur over.

3. Informatie, advies en ondersteuning

1. Bijstand actief lid of werknemer van de partij

Als actief lid of werknemer van de partij kan je voor informatie, advies en ondersteuning bij het melden van een vermoeden van een integriteitsschending of misstand een adviseur zoals een vertrouwenspersoon in vertrouwen raadplegen. Je kunt ook terecht bij de integriteitssecretaris of de afdeling advies van het Huis voor Klokkenluiders.

2. Bijstand partijbestuur

Het partijbestuur kan de integriteitssecretaris of vertrouwenspersoon vragen om informatie over procedures of advies bij een (eigen) melding. De integriteitssecretaris is een klankbord voor de partijvoorzitter en kan het dagelijks bestuur en partijbestuur gevraagd en ongevraagd adviseren.

De integriteitssecretaris kan advies inwinnen bij een vertrouwenspersoon of raadspersoon, of andere externe adviseur.

4. Melding doen van een vermoeden van een integriteitsschending of een misstand

1. Meldpunt

Een actief lid of werknemer van de partij met een vermoeden van een integriteitsschending of een misstand kan zelf of via de vertrouwenspersoon, een melding doen bij de integriteitssecretaris.

Indien de melder de melding via de vertrouwenspersoon indient, kan de melder de vertrouwenspersoon verzoeken om de identiteit van de melder niet bekend te maken. Indien blijkt dat het anonimiseren van de melding het vermoeden op een integriteitsschending of misstand te weinig concreet maakt koppelt de integriteitssecretaris dit terug aan de vertrouwenspersoon.

Een melding kan schriftelijk, via post of via mail, of mondeling via een meldingsgesprek met de integriteitssecretaris gedaan worden. Een mondelinge melding wordt officieel als de melder het gespreksverslag van het meldingsgesprek heeft goedgekeurd. Een mondelinge melding kan gedaan worden via een (video)belafsprak op afstand of via een afspraak op locatie. Naar aanleiding van een schriftelijke melding kan de integriteitssecretaris de melder vragen om de melding verder toe te lichten in een meldingsgesprek.

De secretaris informeert vervolgens de partijvoorzitter over de melding en houdt hierbij vertrouwelijkheid in acht.

2. Betrokkenheid partijvoorzitter of andere partijbestuurder

Indien bij een vermoeden van een integriteitsschending of misstand de partijvoorzitter of een partijbestuurder betrokken is, beslist de integriteitssecretaris in overleg met de vertrouwenspersoon, een raadspersoon of extern adviseur of er een onderzoek wordt ingesteld door een ad-hoc integriteitscommissie. Het partijbestuur exclusief de betrokkene beslist vervolgens over een eventuele sanctionering en krijgt specifiek over de eventuele sanctionering advies van een onafhankelijk juridisch adviseur met expertise op het gebied van integriteit.

Als de melder een vermoeden heeft dat de partijvoorzitter of een partijbestuurder bij de vermoede misstand of integriteitsschending betrokken is, moet in deze regeling voor "partijvoorzitter", "integriteitssecretaris" worden gelezen. De integriteitssecretaris zal in die hoedanigheid geen deel uitmaken van het partijbestuur.

3. Vastlegging melding

De integriteitssecretaris legt de datum waarop een melding ontvangen is schriftelijk vast en bevestigt de ontvangst direct of uiterlijk binnen 3 werkdagen aan de melder.

5. Behandeling van de melding

1. Behandeling van de melding

In het geval er een melding wordt gedaan bij de integriteitssecretaris voert deze een ontvankelijkheidstoets uit.

De melding wordt niet in behandeling genomen als:

- a. de omschreven gedraging niet valt onder de definities van een vermoeden van een integriteitsschending of een misstand
- b. de melder of beklaagde geen actief lid of medewerker is van de Partij voor de Dieren
- c. er al passende maatregelen zijn genomen
- d. de gedraging langer dan twee jaar voor de indiening van de melding heeft plaatsgevonden, tenzij het een gedraging betreft die mogelijk tevens een strafbaar feit inhoudt
- e. het vermoeden van een integriteitsschending of misstand weinig concreet is

- f. over de gedragingen nog een (opsporings)onderzoek of vervolging loopt van de officier van justitie, omdat mogelijk sprake is van een strafbaar feit
- g. er geen sprake is van voldoende ernst van het vermoeden van een integriteitsschending of misstand
- h. het gaat om een gedraging waarop de melder de beklaagde redelijkerwijs had kunnen, of nog kan, aanspreken

2. Validatie van de melding

De integriteitssecretaris kan de melding verder valideren. Doel hiervan is om een melding beter te kunnen duiden en een zorgvuldigere ontvankelijkheidstoets uit te kunnen voeren. Hierbij worden de volgende uitgangspunten in acht genomen:

- er worden voor de validatie uitsluitend bronnen gebruikt die publiek toegankelijk zijn of in het bezit zijn van het partijbureau
- tijdens de validatie worden zonder uitdrukkelijke toestemming van de melder en de partijvoorzitter geen derden geïnformeerd, tenzij deze al op de hoogte waren

3. Informatieplicht

De integriteitssecretaris ontvangt een melding en informeert de partijvoorzitter. De integriteitssecretaris adviseert de partijvoorzitter bij de afhandeling. Voorgaande is niet van toepassing indien de partijvoorzitter bij de melding betrokken is.

4. Standpunt

Op basis van de melding neemt de partijvoorzitter binnen vier weken een voorlopig of een definitief standpunt in ten aanzien van de melding en laat dit schriftelijk bevestigen door de integriteitssecretaris aan de melder. Het is noodzakelijk dat de partijvoorzitter een melding met de grootst mogelijke zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid behandelt. Indien de partijvoorzitter dit noodzakelijk acht, kan de partijvoorzitter een melding vertrouwelijk met het dagelijks bestuur bespreken. Het dagelijks bestuur kan ervoor kiezen een integriteitscommissie aan te stellen. Het dagelijks bestuur kan zich ook indien nodig laten bijstaan door (een) externe deskundige(n).

Wanneer er een vermoeden bestaat van een strafbaar feit doet de partijvoorzitter aangifte.

Wanneer er een concreet vermoeden bestaat dat een actief lid in zijn rol als volksvertegenwoordiger of bestuurder van een overheidsorgaan een integriteitsschending heeft begaan kan de partijvoorzitter besluiten om bij het betreffende overheidsorgaan een melding te doen.

Als besloten wordt tot 'niet ontvankelijkheid', wordt aan de melder gemotiveerd advies gegeven over eventuele andere stappen.

6. Ad-hoc Integriteitscommissie

1. Ad-hoc integriteitscommissie

De Partij voor de Dieren kan een beroep doen op een ad-hoc onafhankelijke integriteitscommissie, indien er onderzoek wordt gedaan naar een melding. De commissie wordt na het indienen van een melding onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur samengesteld. De commissie bestaat uit:

- een voorzitter
- twee andere leden

Het dagelijks bestuur benoemt de voorzitter en twee commissieleden. Onafhankelijkheid, onpartijdigheid en kennis van integriteit en integriteitsonderzoek zijn vereisten om als commissielid te worden aangesteld.

2. Taakstelling

De integriteitscommissie heeft tot taak het verrichten van onderzoek naar de ingediende melding en het daarover uitbrengen van een schriftelijk rapport van bevindingen (feiten) aan het dagelijks bestuur.

3. Bevoegdheden

De ad-hoc integriteitscommissie is bevoegd:

- a. tot het oproepen van daarvoor in aanmerking komende derden voor het verkrijgen van informatie; ieder als zodanig opgeroepen actief lid van de partij en iedere werknemer met een dienstverband bij de Partij voor de Dieren is verplicht aan een oproep van de integriteitscommissie gehoor te geven en desgevraagd alle informatie naar waarheid en zonder voorbehoud te delen
- b. om relevante (vertrouwelijke) documenten op te vragen
- c. zich door deskundigen van advies en bijstand laten dienen
- d. ook anderszins de medewerking te verlangen van de partij die zij nodig acht voor de behandeling van de melding

4. Werkwijze

De werkwijze van de onafhankelijke integriteitscommissie conformeert zich aan deze meldregeling.

5. Onafhankelijkheid en onpartijdigheid integriteitscommissie

Indien er een onderzoek wordt ingesteld, wordt dit uitgevoerd door een integriteitscommissie en indien nodig door externe onderzoekers die onafhankelijk en onpartijdig zijn. Dat betekent in ieder geval dat zij op geen enkele wijze betrokken zijn bij het vermoeden van de integriteitsschending of misstand.

6. Wraking

Melder en beklagde kunnen een verzoek tot wraking indienen ten aanzien van elk commissielid van de integriteitscommissie, als dit verzoek gebaseerd is op feiten en omstandigheden die het vormen van een onpartijdig oordeel door het desbetreffende lid kunnen bemoeilijken. De leden van de integriteitscommissie kunnen zich verschonen. Bij een verzoek tot wraking of beroep op verschoning beslissen de leden van de integriteitscommissie, die dit verzoek of beroep niet betreft. Bij een gelijk aantal stemmen wordt het verzoek of beroep toegewezen.

7. Instellen en informeren over het integriteitsonderzoek

1. Beslissing over het instellen van integriteitsonderzoek

Het dagelijks bestuur kan opvolging geven aan een voorlopig standpunt door nader onderzoek in te stellen om tot een definitief standpunt te komen. Een ad-hoc en onafhankelijke integriteitscommissie voert dit onderzoek uit.

2. Onderzoeksopdracht

Voorafgaand aan een integriteitsonderzoek wordt een onderzoeksopdracht opgesteld. In deze opdracht is informatie opgenomen over de aanleiding voor het onderzoek, de onderzoeksvragen, de onderzoeksmethode(n) en de onderzoeksplanning. Deze opdracht wordt opgesteld door de integriteitscommissie en ter bevestiging voorgelegd aan het dagelijks bestuur.

3. Informatieplicht

In het geval er onderzoek wordt ingesteld, wordt door de partijvoorzitter aan de melder en het partijbestuur aangegeven dat er een onderzoek start en wanneer de resultaten worden verwacht.

8. Werkwijze onderzoek

1. Horen van melder, beklaagde en eventueel andere betrokkenen

De onderzoekers stellen de melder, de beklaagde(n) en eventuele andere betrokkenen in de gelegenheid te worden gehoord.

De integriteitscommissie onderzoekt de melding door melder en beklaagde(n), afzonderlijk van elkaar te horen. De hoorzittingen zijn besloten. Melder, beklaagde(n) en getuigen kunnen zich bij het onderzoek laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of een zelfgekozen raadspersoon. In het laatste geval zijn de kosten van die bijstand voor eigen rekening. De commissie wijst hen op de mogelijkheden tot bijstand bij de schriftelijke uitnodiging voor de hoorzitting.

De integriteitscommissie is bevoegd anderen (derden/getuigen) te horen. Alle personen die bij het integriteitsonderzoek zijn betrokken, zijn verplicht tot geheimhouding betreffende alle informatie die is besproken of aan de orde is gesteld.

2. Verslaglegging

Van iedere hoorzitting wordt door de integriteitscommissie een schriftelijk verslag gemaakt. De commissie bepaalt van tevoren de aard van het verslag (op hoofdlijnen, samenvattend, woordelijk). Het verslag wordt door de gesprekspartner voor akkoord ondertekend, al dan niet voorzien van kanttekeningen. Gesprekspartners kunnen schriftelijk reageren op het verslag voor zover dat betrekking heeft op de eigen inbreng. De schriftelijke reactie wordt als bijlage toegevoegd aan het verslag. Feitelijke onjuistheden worden in het verslag gecorrigeerd. Het verslag is vertrouwelijk en wordt slechts gebruikt als informatie voor het onderzoek.

Als een gesprekspartner ondertekening weigert, wordt dit en de eventuele reden hiervan in het verslag vermeld. Melder, beklaagde en getuigen/derden dienen het aan hen voorgelegde verslag van het horen binnen tien werkdagen na verzending van het verslag ondertekend teruggestuurd te hebben aan de integriteitscommissie. De commissie stelt na ontvangst van de schriftelijke reacties het verslag vast waarna het vastgestelde verslag wordt toegezonden aan de gesprekspartner(s).

3. Beschikbaarheid actieve partijleden en betrokkenen om te horen

De integriteitscommissie kan actieve partijleden en betrokkenen horen die zij relevant acht voor het onderzoek. Degene die wordt gehoord, wordt niet in het bijzijn van de melder of beklaagde(n) gehoord. Van een gehoorde wordt verwacht dat deze meewerkt en naar eer

en geweten de vragen van de commissieleden beantwoordt. In het geval dat een partijlid of betrokkene een zwaarwegend belang meent te hebben om niet aan het horen mee te werken, geeft deze dat schriftelijk aan bij de integriteitscommissie.

4. Inzicht in relevante documenten

De commissie kan binnen de partij alle documenten inzien en opvragen die zij voor het doen van het onderzoek redelijkerwijs nodig acht. Partijleden mogen de commissie alle (vertrouwelijke) documenten verstrekken waarvan zij het redelijkerwijs nodig achten dat de commissie daar kennis van neemt.

5. Gebruik onderzoeksmiddelen

De commissie mag gebruik (laten) maken van onderzoeksmiddelen, zoals opnameapparatuur, binnen de grenzen van de wet en met inachtneming van proportionaliteit en subsidiariteit.

6. Externe deskundigheid

Het is noodzakelijk dat de integriteitscommissie een melding met de grootst mogelijke zorgvuldigheid behandelt. Dit vereist de nodige deskundigheid. De integriteitscommissie kan zich indien nodig laten bijstaan door (een) externe deskundige(n). Gelet op mogelijke kosten, gaat dit altijd in overleg met de partijvoorzitter.

9. Onderzoeksrapport

1. Concept-onderzoeksrapport

De onderzoekers stellen een concept- onderzoeksrapport op. De commissie duidt partijleden en werknemers van de Partij voor de Dieren in het rapport uitsluitend aan met hun functie (namen worden niet vermeld). Daarbij maakt de commissie een vertaalsleutel die beschikbaar is voor de beklaagde en de partijvoorzitter.

Het concept-onderzoeksrapport wordt gedeeld met de partijvoorzitter. Nadat de mogelijkheid is geweest om waar nodig het rapport aan te vullen of te verduidelijken naar aanleiding van de onderzoeksopdracht wordt het rapport voorgelegd aan de beklaagde.

2. Wederhoor concept-onderzoeksrapport

De commissie stelt de beklaagde in de gelegenheid om het concept- onderzoeksrapport in te zien. De beklaagde mag een raadspersoon meenemen naar het inzegement. De beklaagde mag aantekeningen maken, maar geen hele passages uit het rapport overnemen of meenemen. De beklaagde is tot geheimhouding van het concept-rapport

verplicht. De beklaagde mag diens reactie op het concept-rapport mondeling of schriftelijk geven. Deze reactie wordt als bijlage aan het rapport toegevoegd.

3. Eindrapport

Het definitieve eindrapport bevat alle relevante informatie om te komen tot een oordeel over de voorgelegde integriteitsmelding. Een eindrapport bevat in elk geval:

- de onderzoeksvragen
- een onderzoeksverantwoording
- een weergave van de feiten en percepties rondom de kwestie
- een overzicht van relevante wet- en regelgeving
- een overzicht van geraadpleegde bronnen
- de bevindingen op grond van het onderzoek
- de overwegingen en het oordeel van de ad-hoc onafhankelijke integriteitscommissie
- de reactie van de beklaagde op het concept-onderzoeksrapport

4. Termijn

De commissie probeert het onderzoek af te ronden binnen twintig weken nadat de onderzoeksoopdracht is bevestigd door de partijvoorzitter. Indien duidelijk wordt dat het onderzoek niet binnen twintig weken kan worden afgerond, worden de melder en eventuele beklaagde(n) daar schriftelijk van op de hoogte gebracht. Daarbij wordt aangegeven binnen welke termijn het onderzoek wordt afgerond. De verlenging van de termijn is in eerste instantie met vier weken. Eventuele langere verlenging is alleen mogelijk onder vermelding van gemotiveerde argumenten van de integriteitscommissie aan de partijvoorzitter.

10. Standpunt ten aanzien van een definitief rapport

1. Standpunt naar aanleiding van onderzoek

Nadat het rapport door de integriteitscommissie is opgeleverd neemt het partijbestuur een standpunt in naar aanleiding van het onderzoek en informeert de beklaagde(n).

De integriteitssecretaris brengt melder gemotiveerd op de hoogte van de conclusies van het onderzoek en van de eventuele consequenties die daaraan worden verbonden. Wanneer dit gewenst is kan de melder inzage krijgen in de voor de melder relevante stukken uit het onderzoeksrapport. Delen uit het rapport kunnen voor de melder relevant

zijn als ze zijn gebaseerd op bronnen die via de melder zijn verkregen. Melders krijgen geen inzage in passages die andere melders betreffen.

De conclusies en consequenties worden ook gedeeld met de voorzitter van de integriteitscommissie en, voor zover een vertrouwenspersoon betrokken is, die vertrouwenspersoon. Als het partijbestuur afwijkt van het eindoordeel van de klachtencommissie wordt in de conclusies gemotiveerd de reden voor die afwijking gemeld.

2. Disciplinaire maatregel

In het geval dat het partijbestuur overweegt disciplinaire of andere maatregelen tegen beklagde te nemen, geeft het beklagde de gelegenheid diens zienswijze op het door hem voorgenomen besluit kenbaar te maken.

Het bestuur kan als maatregel een waarschuwing geven, iemand niet toelaten tot een sollicitatieprocedure (wanneer de persoon door de gedraging niet geschikt wordt geacht voor de betreffende functie), of besluiten tot ontzetting uit het lidmaatschap. In de laatste twee gevallen kan de beklagde in beroep gaan bij de Commissie van Beroep.

Daarnaast kan het bestuur besluiten dat de werkgever (wanneer het een werknemer van de partij of een fractiemedewerker betreft), de fractievoorzitter of het betreffende afdelingsbestuur op de hoogte gesteld wordt van de conclusies uit het onderzoeksrapport zodat deze een passende maatregel kan nemen.

3. Bij ontevredenheid over wijze van onderzoek of feitelijke onjuistheden

Indien de melder of de beklagde in reactie op het onderzoeksrapport of het standpunt van het partijbestuur onderbouwd aangeeft dat het vermoeden van een integriteitsschending of misstand niet deugdelijk is onderzocht, of dat in het onderzoeksrapport of het standpunt van de partijvoorzitter sprake is van wezenlijke onjuistheden, wordt hierop tenminste een keer gereageerd. Zo nodig wordt een nieuw of aanvullend onderzoek ingesteld door de partijvoorzitter.

11. Bescherming tegen benadeling

1. Bescherming van melder tegen benadeling

De melder die te goeder trouw en naar behoren een melding doet, zal vanwege het doen van de melding geen nadelige gevolgen voor diens (rechts)positie ondervinden. Onder nadelige gevolgen wordt in ieder geval verstaan het nemen van een benadelende

maatregel zoals opzegging of ontzetting van het partijlidmaatschap of ontslag. Deze bescherming sluit een eventuele sanctie ten gevolge van verkeerd eigen gedrag niet uit.

2. Bescherming van andere betrokkenen tegen benadeling

De adviseur, vertrouwenspersoon en onderzoekers ondervinden geen nadelige gevolgen voor hun (rechts)positie, vanwege het uitoefenen van in deze regeling beschreven taken. Een actief lid dat of werknemer die wordt gehoord door, documenten verstrekt aan of anderszins medewerking verleent aan de commissie ondervindt daarvan geen nadelige gevolgen voor diens (rechts)positie in verband met het te goeder trouw afleggen van een verklaring. Deze bescherming sluit een eventuele sanctie ten gevolge van verkeerd eigen gedrag niet uit.

3. Rol vertrouwenspersoon bij voorkomen benadeling

Om benadeling vanwege een melding (op voorhand) te voorkomen kan de melder zich wenden tot de vertrouwenspersoon en bespreken welke risico's op benadeling aanwezig zijn en op welke wijze die risico's kunnen worden verminderd.

4. Beoordeling risico's benadeling

De partijvoorzitter beoordeelt eventuele risico's op benadeling en de verzochte maatregelen en neemt, na overleg met de integriteitssecretaris, gepaste maatregelen.

5. Motivatie indien toch benadelende maatregel wordt toegepast

Indien de partijvoorzitter of het partijbestuur binnen afzienbare tijd na het doen van een melding, lopende een onderzoek naar de melding, of daarna, toch genooddaakt is een benadelende maatregel tegen de melder te nemen, als bedoeld in lid 1, motiveert de partijvoorzitter expliciet waarom zij deze maatregel nodig acht en dat deze maatregel geen verband houdt met het te goeder trouw en naar behoren melden van een vermoeden van een integriteitsschending of misstand.

12. Bescherming van de beklaagde

1. Onschuldbeginsel

De partijvoorzitter gaat uit van het onschuldbeginsel, dat betekent dat een beklaagd partijlid of werknemer van het partijbureau onschuldig wordt geacht totdat door adequaat bewijs is vast komen te staan dat de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan een integriteitsschending of misstand.

2. Vertrouwenspersoon voor beklaagde

Ook een beklaagd actief partijlid of werknemer van het partijbureau kan gebruik maken van een vertrouwenspersoon in verband met de melding.

De vertrouwenspersoon kan niet zowel de klager als beklaagde tegelijkertijd bijstaan. De directeur van het partijbureau, kan ad-hoc een extra vertrouwenspersoon inzetten als er geen aangestelde vertrouwenspersoon beschikbaar is.

3. Verzoek tot onderzoek door beklaagde

De beklaagde kan naar aanleiding van een melding zelf een verzoek doen tot onderzoek. Of dit gehonoreerd wordt, is echter aan de partijvoorzitter. Afwijzing van een verzoek wordt gemotiveerd.

4. Onzorgvuldige behandeling

Wanneer een beklaagde zich onzorgvuldig behandeld voelt, wendt deze zich tot de integriteitssecretaris. De integriteitssecretaris zal daarop de partijvoorzitter adviseren in de omgang met deze klacht.

13. Vertrouwelijke omgang met de melding

1. Zorgvuldige omgang informatie

De partij draagt er zorg voor dat de informatie over de melding zodanig wordt bewaard dat deze fysiek en digitaal alleen toegankelijk is voor diegenen die bij de behandeling van de melding betrokken zijn. De partij houdt rekening met geldende wet- en regelgeving omtrent privacy.

2. Identiteit van de melder

De identiteit van de melder en informatie aan de hand waarvan direct of indirect zijn identiteit kan worden achterhaald, mogen alleen met zijn toestemming bekend worden gemaakt.

Als de identiteit van een melder op grond van een wettelijk voorschrift bekend moet worden gemaakt, ontvangt de melder van te voren bericht. De melder krijgt alleen geen bericht als dit gerelateerd onderzoek of een gerechtelijke procedure in gevaar zou kunnen brengen. Het bericht licht schriftelijk toe wat de redenen voor bekendmaking van de identiteit van de melder zijn.

3. Dossier en verslaglegging

De dossiers van de ad-hoc integriteitscommissie worden bewaard in het vertrouwelijke archief van de partij. Zij zijn alleen toegankelijk voor de partijvoorzitter en de integriteitssecretaris.

4. Vertrouwelijkheid door melder en beklaagde(n)

De melder en beklaagde(n) nemen zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid in acht aangaande de melding, de procedure van de melding en de zaken die voortvloeien uit de melding.

5. Vertrouwelijkheid door betrokkenen

Al diegenen die bij de indiening en behandeling van de melding betrokken zijn, maken de identiteit van de melder, diens adviseur en beklaagde niet bekend, dan aan degenen voor wie het noodzakelijk is en gaan met de informatie over de melding vertrouwelijk om.

6. Bij niet openbaren identiteit melder

Indien het vermoeden van een integriteitsschending of misstand is gemeld via een vertrouwenspersoon en er door de melder aan de vertrouwenspersoon is verzocht om de identiteit van de melder niet bekend te maken, wordt alle correspondentie over de melding die bedoeld is voor de melder door de integriteitssecretaris verstuurd aan de vertrouwenspersoon en stuurt de vertrouwenspersoon dit meteen door aan de melder.

7. Herroepen niet bekend maken identiteit

Gedurende de behandeling van de melding kan de melder diens verzoek om diens identiteit niet bekend te maken, herroepen.

Bijvoorbeeld wanneer een melding als niet-ontvankelijk is verklaard omdat door het

anonimiseren van de melding het vermoeden van een schending te weinig concreet was.

Als de melder diens identiteit bekend maakt kan dit er toe leiden dat een dergelijke melding alsnog in behandeling wordt genomen.

14. Melding bij een externe instantie

1. Melding bij een externe instantie

Na het doen van een interne melding van een vermoeden van een integriteitsschending of een misstand, kan een melding worden gedaan bij een externe instantie indien de melder:

- a) van oordeel is dat – na het doorlopen van de in de meldregeling omschreven interne procedure – het vermoeden van een integriteitsschending of misstand

geheel of ten dele ten onrechte terzijde is gelegd of (gedeeltelijk) ongegrond is verklaard door de partijvoorzitter

- b) geen standpunt van de partijvoorzitter heeft ontvangen binnen de termijn als bedoeld in hoofdstuk 9 paragraaf 2 of 3 (tenzij deze termijn is uitgesteld door gedragingen van melder)

2. Direct melden bij een externe instantie

De melder kan direct een melding doen bij een externe instantie van een vermoeden van een integriteitsschending of misstand, indien het eerst doen van een interne melding of het melden volgens de interne procedures in redelijkheid niet van hem kan worden gevraagd. Afhankelijk van de kwestie kun je denken aan de nationale politie of het Huis voor Klokkenluiders. Dat zou aan de orde kunnen zijn indien dit uit enig wettelijk voorschrift voortvloeit of sprake is van:

- a) acuut gevaar, waarbij een zwaarwegend en spoedeisend maatschappelijk belang onmiddellijke externe melding noodzakelijk maakt
- b) een redelijk vermoeden dat (leden van) het Partijbestuur bij de (vermoede) integriteitsschending of misstand betrokken zijn
- c) een duidelijk aanwijsbare dreiging van verduistering of vernietiging van bewijsmateriaal door toedoen van (leden van) het Partijbestuur

3. Externe instantie

Een melding bij een externe instantie kan worden gedaan bij die externe instantie die daarvoor naar redelijk oordeel van de melder het meest in aanmerking komt. Bij externe melding houdt melder enerzijds rekening met de effectiviteit waarmee die derde kan ingrijpen op basis van bevoegdheid en anderzijds met het belang van de partij bij een zo gering mogelijke schade als gevolg van dat ingrijpen, voor zover die schade niet noodzakelijkerwijs voortvloeit uit het optreden tegen de misstand. Melder dient bij melding aan een externe instantie een gepaste vorm van zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid in acht te nemen. Naarmate de mogelijkheid van schade voor de partij als gevolg van de melding bij een externe instantie groter wordt, dient het vermoeden van een integriteitsschending of misstand bij de melder sterker te zijn.

15. Jaarlijkse rapportage

1. Registratie en jaarlijkse rapportage

De integriteitssecretaris stelt jaarlijks een rapportage op over de uitvoering van deze meldregeling. De rapportage bevat in ieder geval:

- a) informatie over het aantal meldingen en een indicatie van de aard van de meldingen en de uitkomsten van de onderzoeken
- b) algemene informatie over eventuele ervaringen met het tegengaan van benadeling van de melder

De informatie die wordt opgenomen in de jaarlijkse rapportage wordt geanonimiseerd opgenomen en is niet herleidbaar naar personen. De integriteitssecretaris stuurt de rapportage ter bespreking aan het partijbestuur. In het algemene jaarverslag van de Partij voor de Dieren wordt informatie opgenomen over het aantal meldingen en eventuele onderzoeken.

Afdelingsreglement

Voor het laatst gewijzigd op 14 juni 2025.

Afdelingsreglement

Huishoudelijk Reglement – Bijlage 5

Artikel 1 – Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden afdelingsbestuur

1. Het afdelingsbestuur is belast met het besturen van de afdeling binnen de door het partijbestuur gestelde kaders.
2. Het afdelingsbestuur is binnen de afdeling verantwoordelijk voor het organiseren van activiteiten gericht op:
  - a. het werven van nieuwe leden;
  - b. het versterken van de ledenbinding;
  - c. de politieke vorming van leden;
  - d. het ondersteunen en uitvoeren van verkiezingscampagnes;
  - e. het volgen en ondersteunen van de fracties in Provinciale Staten, Gemeenteraden, Stadsdeelcommissies en Waterschappen;
  - f. het werven en selecteren van goed gekwalificeerde kandidaten voor de kandidatenlijsten voor Provinciale Staten-, Gemeenteraads-, Stadsdeelcommissies en Waterschapsverkiezingen;
  - g. het opstellen en bewaken van de lokale verkiezingsprogramma's voor de Provinciale-, Gemeenteraads-, Stadsdeelcommissie- en Waterschapsverkiezingen.
3. Het afdelingsbestuur is bevoegd om invulling te geven aan de taken van de afdeling met betrekking tot de werving en selectie van goed gekwalificeerde kandidaten voor de kandidatenlijsten en het opstellen en bewaken van de lokale verkiezingsprogramma's voor de Provinciale-, Gemeenteraads-, Stadsdeelcommissie- en Waterschapsverkiezingen binnen de door het partijbestuur opgestelde kaders. Een concept-kandidatenlijst wordt goedgekeurd door het partijbestuur voordat deze aan het congres wordt voorgelegd.
4. Het afdelingsbestuur is er verantwoordelijk voor:
  - a. dat leden die in de afdeling actief willen worden de 'Overeenkomst actieve leden' en de gedragscode tekenen. Leden kunnen alleen actief worden na het tekenen van deze overeenkomst;
  - b. dat voornoemde overeenkomst ontbonden wordt indien een lid niet meer actief is voor de afdeling en geen ander vrijwilligerswerk voor de partij verricht.
5. Het afdelingsbestuur is bevoegd om regionale of lokale werkgroepen in te stellen en op te heffen. In een werkgroep zijn leden van de afdeling regionaal of lokaal georganiseerd om activiteiten van de afdeling uit te voeren. De organisatie en de

activiteiten van een werkgroep vallen onder de verantwoordelijkheid van het afdelingsbestuur.

6. Het afdelingsbestuur volgt de politieke lijn van de fracties, waarbij gelet wordt op afwijken van het lokale/regionale verkiezingsprogramma en afwijken van de landelijke lijn. In voorkomende gevallen wordt de fractievoorzitter om uitleg gevraagd. Mocht deze niet bevredigend zijn, dan wordt afgestemd met het partijbestuur.
7. Het afdelingsbestuur stuurt het conceptverslag of indien gereed het vastgesteld verslag van de afdelingsbestuursvergadering binnen 2 maanden na afloop van de vergadering naar het partijbureau.
8. Het afdelingsbestuur is bevoegd om, op eigen initiatief of op verzoek of voorstel van een lid van de afdeling, een concept congresvoorstel voor het partijcongres op te stellen en voor te leggen aan de afdelingsvergadering.

Artikel 2 - Instellen en aftreden van afdelingsbestuur(sleden)

1. Het afdelingsbestuur bestaat uit ten minste drie (voorzitter, secretaris en penningmeester) en ten hoogste negen leden. Ieder afdelingsbestuurslid heeft een of meerdere portefeuilles.
2. Een bestuurslid heeft de portefeuille 'bescherming persoonsgegevens' (AVG).
3. De leden van het afdelingsbestuur worden door de afdelingsvergadering gekozen uit de leden die tot de afdeling behoren.
4. Het lidmaatschap van het afdelingsbestuur is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere politieke partij.
5. De leden van het afdelingsbestuur worden benoemd voor een periode van drie jaren en kunnen na afloop van hun zittingstermijn worden herbenoemd. Na drie termijnen van drie jaar kan een lid van het afdelingsbestuur alleen worden herkozen met een meerderheid van twee derde van de stemmen voor telkens een periode van één jaar. De leden blijven in functie tot en met de eerste afdelingsvergadering na het verstrijken van hun zittingstermijn.
6. Het lidmaatschap van het afdelingsbestuur eindigt door overlijden, ontslag, bedanken, bij verhuizing naar een andere provincie, door het verstrijken van de duur van de (her)benoeming en wanneer het lidmaatschap van de partij eindigt.
7. In een tussentijdse vacature in het afdelingsbestuur wordt zo mogelijk op de eerstvolgende afdelingsvergadering voorzien. Het afdelingsbestuur is bevoegd voorafgaand daaraan, ook wanneer het een vacature voor voorzitter, secretaris of penningmeester betreft, deze taken waar te nemen.
8. Een lid van het afdelingsbestuur kan door het partijbestuur als afdelingsbestuurder worden geschorst onder vermelding van redenen en beroepsmogelijkheden. Tegen

het besluit tot schorsing staat beroep open bij de commissie van beroep. Een schorsing duurt drie maanden tenzij tijdens die periode:

- a. het lidmaatschap van de geschorste afdelingsbestuurder eindigt, zoals bedoeld in artikel 6 van de statuten;
  - b. het afdelingsbestuurslid bedankt voor de functie van afdelingsbestuurder;
  - c. de afdelingsvergadering de afdelingsbestuurder ontslaat, zoals bedoeld in art. 2 lid 9;
  - d. het partijbestuur besluit de schorsing op te heffen.
9. Een lid van het afdelingsbestuur kan te allen tijde door de afdelingsvergadering worden ontslagen. De afdelingsvergadering neemt haar besluit niet eerder dan nadat het desbetreffende lid van het afdelingsbestuur door de afdelingsvergadering is gehoord, althans hiertoe in de gelegenheid is gesteld.
10. Het afdelingsbestuur informeert het partijbestuur zo spoedig mogelijk over wijzigingen in het afdelingsbestuur.

Artikel 3 – Kandidaatstelling afdelingsbestuursleden voor bestaande afdelingen

1. Het afdelingsbestuur stelt ten behoeve van het invullen van de vacatures voor afdelingsbestuursleden functieprofielen op. Functieprofielen worden gepubliceerd op de website van de partij en aan de leden van de afdeling kenbaar gemaakt.
2. Het functieprofiel bevat de eisen waaraan het bestuurslid moet voldoen.
3. Leden van de partij kunnen zich als kandidaat melden op de bij de publicatie van het functieprofiel vermelde wijze. Zij overleggen daarbij een gemotiveerde sollicitatiebrief en de nadere informatie die bij de publicatie van het functieprofiel werd gevraagd. De aanmelding vindt uiterlijk plaats op de aanmelddatum die is vermeld bij de publicatie van het functieprofiel.
4. Een lid wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure wanneer het betreffende lid voldoende past in het functieprofiel, zulks ter beoordeling van de door het afdelingsbestuur ingestelde selectiecommissie.
5. Indien er sprake is van het niet toelaten tot de sollicitatieprocedure, dan wordt dit tezamen met de beroepsmogelijkheid aan het lid meegedeeld. Een tot de procedure toegelaten lid kan zich op elk moment terugtrekken.
6. Wanneer een lid niet wordt toegelaten tot de sollicitatieprocedure, heeft deze het recht om binnen zeven dagen schriftelijk in beroep te gaan bij de commissie van beroep. Het instellen van beroep heeft geen opschortende werking inzake de werkzaamheden ten behoeve van de selectieprocedure voor nieuwe afdelingsbestuursleden.
7. De selectiecommissie beoordeelt alle kandidaten die tot de sollicitatieprocedure zijn toegelaten op hun geschiktheid. Zij voert gesprekken met de kandidaten over hun kennis en vaardigheden en integriteit volgens de voorschriften. Tijdens het

sollicitatieproces wordt de kandidaat getoetst volgens de *Richtlijnen integriteitstoetsing en integriteitsagenda*. Een assessment kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

8. De selectiecommissie stelt alle kandidaten vertrouwelijk van haar oordeel op de hoogte.
9. De selectiecommissie brengt na afronding van de selectieprocedure en na afronding van betreffende procedures bij de commissie van beroep schriftelijk advies uit aan het afdelingsbestuur.
10. Het afdelingsbestuur doet vervolgens een niet bindende voordracht aan de afdelingsvergadering.
11. Een lid dat is toegelaten tot de sollicitatieprocedure maar niet wordt voorgedragen door het afdelingsbestuur kan binnen zeven dagen nadat de kandidaat hierover in kennis is gesteld gemotiveerd bij het desbetreffende bestuur aangeven zich tegenkandidaat te willen stellen op de afdelingsvergadering. Het bestuur stelt een schriftelijke verklaring op waarin zij motiveert waarom de betreffende kandidaat niet door het bestuur is voorgedragen en stelt het betreffende lid hiervan vertrouwelijk op de hoogte. Wanneer de tegenkandidaat zich hierop terugtrekt wordt niet overgegaan tot publicatie op een besloten deel van de website zoals beschreven in het volgende lid.
12. De motivatie van de tegenkandidaat en de motivatie van het afdelingsbestuur worden zo snel mogelijk gezamenlijk gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij. Indien mogelijk gebeurt dit tezamen met de voorstellen voor de afdelingsvergadering.

Artikel 4 – Taken en bevoegdheden van de afdelingsvergadering

1. De afdelingsvergadering beoordeelt aan de hand van een schriftelijk jaarverslag inclusief financiële verantwoording, verslag van de kascontrolecommissie en jaarplan het gevoerde en te voeren beleid van het afdelingsbestuur. De afdelingsvergadering neemt aan de hand van schriftelijke verslagen kennis van het gevoerde beleid van de tot de afdeling behorende fracties in de Provinciale Staten, Gemeenteraden, Stadsdeelcommissies en Waterschapsbesturen.
2. De afdelingsvergadering benoemt op voorstel van het afdelingsbestuur de afdelingsbestuurders zoals beschreven in artikel 3.
3. De afdelingsvergadering beslist op voorstel van het afdelingsbestuur over het indienen van congresvoorstellen door de afdeling.

Artikel 5 – Afdelingsvergadering

1. De afdelingsvergadering bestaat uit alle stemgerechtigde leden die tot de afdeling behoren die (eventueel digitaal) ter vergadering aanwezig zijn. Het afdelingsbestuur besluit of een afdelingsvergadering digitaal of live plaatsvindt.
2. Leden van de partij hebben toegang tot de afdelingsvergadering vanaf drie maanden nadat zij van het partijbestuur de bevestiging hebben ontvangen dat zij als lid zijn geregistreerd. Deze leden hebben stemrecht op de afdelingsvergadering.
3. Het partijbestuur kan gemotiveerd besluiten, dat een afdelingsvergadering niet geldig is en opnieuw georganiseerd dient te worden, wanneer er minder dan 20 (digitale) deelnemers zijn.
4. De afdelingsvergadering komt ten minste eenmaal per kalenderjaar bijeen. De datum van de afdelingsvergadering mag niet samenvallen met de datum van een congres van de partij.
5. De afdelingsvergadering wordt uitgeschreven door het afdelingsbestuur. Het afdelingsbestuur stelt de onderwerpen van de afdelingsvergadering vast en bepaalt de datum en de plaats van de afdelingsvergadering.
6. Op schriftelijk verzoek van ten minste een tiende van de stemgerechtigde leden die tot de afdeling behoren, dient het afdelingsbestuur een buitengewone afdelingsvergadering bijeen te roepen. Deze afdelingsvergadering dient binnen vier weken plaats te vinden na ontvangst van het benodigde aantal verzoeken.
7. Voor het bijeenroepen van de afdelingsvergadering wordt aan alle onder de afdeling ressorterende leden een uitnodiging verzonden. Vier weken – en bij een buitengewone afdelingsvergadering zo spoedig mogelijk - voor de afdelingsvergadering worden de agenda en de overige vergaderstukken gepubliceerd op een besloten deel van de website van de partij of eventueel toegezonden. Indien een verkiezing van leden van het afdelingsbestuur of van de kascontrolecommissie staat geagendeerd worden tezamen met de agenda de namen van de voorgedragen kandidaten bekend gemaakt, alsmede de procedure voor het stellen van tegenkandidaten.
8. Bij een schriftelijke stemming in een afdelingsvergadering benoemt de voorzitter een stembureau van drie leden, die geen lid van het partijbestuur of van het desbetreffende afdelingsbestuur mogen zijn. Het stembureau onderzoekt de geldigheid van de uitgebrachte stemmen, berekent de uitslag en doet hiervan mededeling.
9. De afdelingsvergadering benoemt jaarlijks een kascontrolecommissie van minimaal twee leden, die geen deel uitmaken van het afdelingsbestuur en ook geen deel hiervan hebben uitgemaakt in het jaar waarover de kascontrole wordt uitgevoerd. De kascontrolecommissie onderzoekt de financiële rapportage van de afdeling en brengt hiervan verslag uit aan de afdelingsvergadering.

10. De afdelingsvergadering stelt, mede aan de hand van het verslag van de kascontrolecommissie, de financiële rapportage van het voorgaande boekjaar van de afdeling vast en verleent het afdelingsbestuur decharge.

Artikel 6 - Amendementen

1. Een amendement is een voorstel aan de afdelingsvergadering om een ingediend afdelingsvoorstel niet aan te nemen in de vorm waarin dit is ingediend, maar in een gewijzigde vorm, zoals in het amendement omschreven.
2. Een lid kan amendementen indienen met betrekking tot een geagendeerd afdelingsvoorstel.
3. Het afdelingsbestuur heeft de bevoegdheid om een werkwijze te ontwikkelen voor het indienen en op de afdelingsvergadering behandelen van amendementen.
4. Mocht na de afdelingsvergadering blijken dat een aangenomen amendement een (taalkundige of feitelijke) onjuistheid bevat dan kan het afdelingsbestuur dit corrigeren.
5. Zodra de behandeling van een afdelingsvoorstel is gestart kan de indiener van een amendement een zelf ingebracht amendement niet meer intrekken. De indiener kan wel aangeven dat diegene het niet langer ondersteunt.

Artikel 7 - Moties

1. Een motie is een schriftelijk vastgelegde uitnodiging aan de afdelingsvergadering, waarin de afdelingsvergadering wordt opgeroepen zich uit te spreken over een verzoek aan het afdelingsbestuur om iets te doen of juist na te laten. Een motie kan worden ingediend door een op de afdelingsvergadering aanwezig lid.
2. Het afdelingsbestuur heeft de bevoegdheid om een werkwijze te ontwikkelen voor het indienen en op de afdelingsvergadering behandelen van moties.
3. De voorzitter van de vergadering bepaalt, of het ingediende stuk daadwerkelijk als motie kan worden behandeld.
4. De indiener van een motie is bevoegd tijdens de afdelingsvergadering, de discussie horende, de motie te wijzigen dan wel in te trekken.

Artikel 8 - Afdelingsverslag

1. Het afdelingsbestuur publiceert binnen zes weken na de afdelingsvergadering een digitale nieuwsbrief voor de onder de afdeling ressorterende leden met daarin een impressie van de afdelingsvergadering. Deze bestaat uit korte samenvattingen van de behandelde agendapunten.
2. Het conceptverslag van de afdelingsvergadering (zonder alle aanwezigen bij naam te noemen) is vanaf twee maanden na de afdelingsvergadering voor de leden van de

afdeling beschikbaar op een deel van de website van de partij dat alleen voor partijleden beschikbaar is. Het verslag bevat geen opsomming van alle aanwezige leden, de namen van (in)sprekers en aanwezige bestuursleden worden wel vermeld. De onder de afdeling ressorterende leden worden van de publicatie per email op de hoogte gebracht. Eventuele onjuistheden en omissies kunnen bij voorkeur vóór, maar uiterlijk staande de vergadering voor de eerstvolgende afdelingsvergadering bij het afdelingsbestuur worden gemeld. Het conceptverslag wordt definitief vastgesteld op de eerstvolgende afdelingsvergadering.

Artikel 9 – Financiën

1. Het partijbestuur stelt voor elke afdeling een jaarbudget beschikbaar.
2. Het afdelingsbestuur is verantwoordelijk voor de besteding en verantwoording van de aan de afdeling toebedeelde financiële middelen binnen de door het partijbestuur geschapen kaders. De penningmeester beheert de rekening en de financiële administratie van het door het partijbestuur toegewezen budget, de uitgaven en onderliggende documenten.
3. De afdeling en haar werkgroepen nemen geen donaties aan. (Potentiële) donateurs worden verwezen naar het partijbureau.
4. Afdelingen en werkgroepen hebben geen contant geld. De rekening van de afdeling staat op naam van de Partij voor de Dieren. Het partijbureau heeft te allen tijde toegang tot de rekening. Accordering van offertes van boven de 500 euro en betalingen boven 500 euro kunnen enkel plaatsvinden wanneer twee afdelingsbestuurders, of (in uitzonderlijke omstandigheden) een afdelingsbestuurder en een medewerker financiën van het partijbureau, hun akkoord hebben gegeven.
5. De financiële administratie wordt bijgehouden op de door het partijbestuur voorgeschreven manier. Het partijbureau kan de administratie direct inzien wanneer daarom wordt gevraagd.
6. De financiële administratie moet zeven jaar bewaard worden. Nadat de jaarrekening is vastgesteld op de afdelingsvergadering wordt de administratie binnen achttien maanden aan het partijbureau overhandigd.
7. Voor de declaraties van bestuursleden, werkgroepleden en andere actieve leden geldt een declaratieprotocol dat door het partijbestuur is vastgesteld.
8. Over de verantwoording van het ontvangen budget doet het afdelingsbestuur jaarlijks verslag aan de penningmeester van het partijbestuur. Daartoe stuurt het afdelingsbestuur jaarlijks uiterlijk 28 februari een financiële verantwoording volgens een door het partijbureau aangedragen format, inclusief verslag van de kascontrolecommissie over het voorgaande kalenderjaar en het bijbehorende jaarverslag, naar het partijbureau.

9. De door het partijbestuur aangestelde accountant controleert steekproefsgewijs de financiële administratie en verantwoording.